

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

37^e JAARGANG

WOENSDAG 9 APRIL 1952

No 1820

COMMISSIE VAN REDACTIE

*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris)*

Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

Assistent-redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË

J. E. Mertens; J. van Tichelen;

R. Vandeputte; F. Versichelen.

INHOUD

	Blz.
Problemen der Belgische economie in 1952 door <i>F. Mallens</i>	258
De werkloosheid in België door <i>Drs A. Sterck</i>	259
De Belgische kapitaalmarkt in 1951 door <i>Prof. Dr R. Vandeputte</i>	262
Privaat initiatief en nieuwe nijverheden door <i>Dr L. Delmotte</i>	264
De zorgen van de voorspoed door <i>Dr J. Ge- luck</i>	268
De Kongolese economie in 1951 door <i>Prof. Dr M. van Meerhaeghe</i>	276
De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven door <i>J. Leclercq</i>	280
Voor een coördinatie van de investeringen in het kader der Belgische havenpolitiek door <i>J. Lemmens</i>	283
Het woningvraagstuk in België door <i>J. Pacquay</i>	286
Aantekening:	
De handel van de B.L.E.U. en die van Neder- land door <i>J. H. Zoon</i>	291
Statistieken:	
Wisselkoersen	293

Dezer dagen

een vleugje toeschietelijkheid. Om te beginnen van De Nederlandsche Bank, die meent, dat de credietbeperkende maatregelen, die verleden jaar extra waren getroffen, thans op non-actief konden worden gesteld. Uit het gezichtspunt van de binnenlandse circulatie is het met de betalingsbalans goed gelopen.

Dit houdt nog niet in, dat van beperkingen in het deviezenverkeer afstand kan worden gedaan. De Minister van Financiën, die dit moest mededelen in verband met de afloop van een eens met het Internationale Monetair Fonds aanvaarde termijn van vijf jaar, zal weinig tegenpraak ondervinden.

Toeschietelijk doet men ook op het internationaal economisch congres in Moskou. Lancashire heeft 75.000 werklozen in de textielindustrie en een telegram van de heer Boyd-Orr, dat de Chinezen katoen willen kopen. Vlug heeft men teruggetelegrafeerd.

Zoals bekend, heeft Groot-Brittannië de diplomatieke betrekkingen met het huidige Chinese bewind aangehouden — het heeft daarover genoeg te horen gekregen — zodat een officiële handelsdelegatie het werk had kunnen doen. Thans komt een telegrammuitwisseling op alle voorpagina's op dezelfde dag, waarop van Amerikaanse zijde een verscherpte lijst ten aanzien van de West-Oost handel wordt aangekondigd.

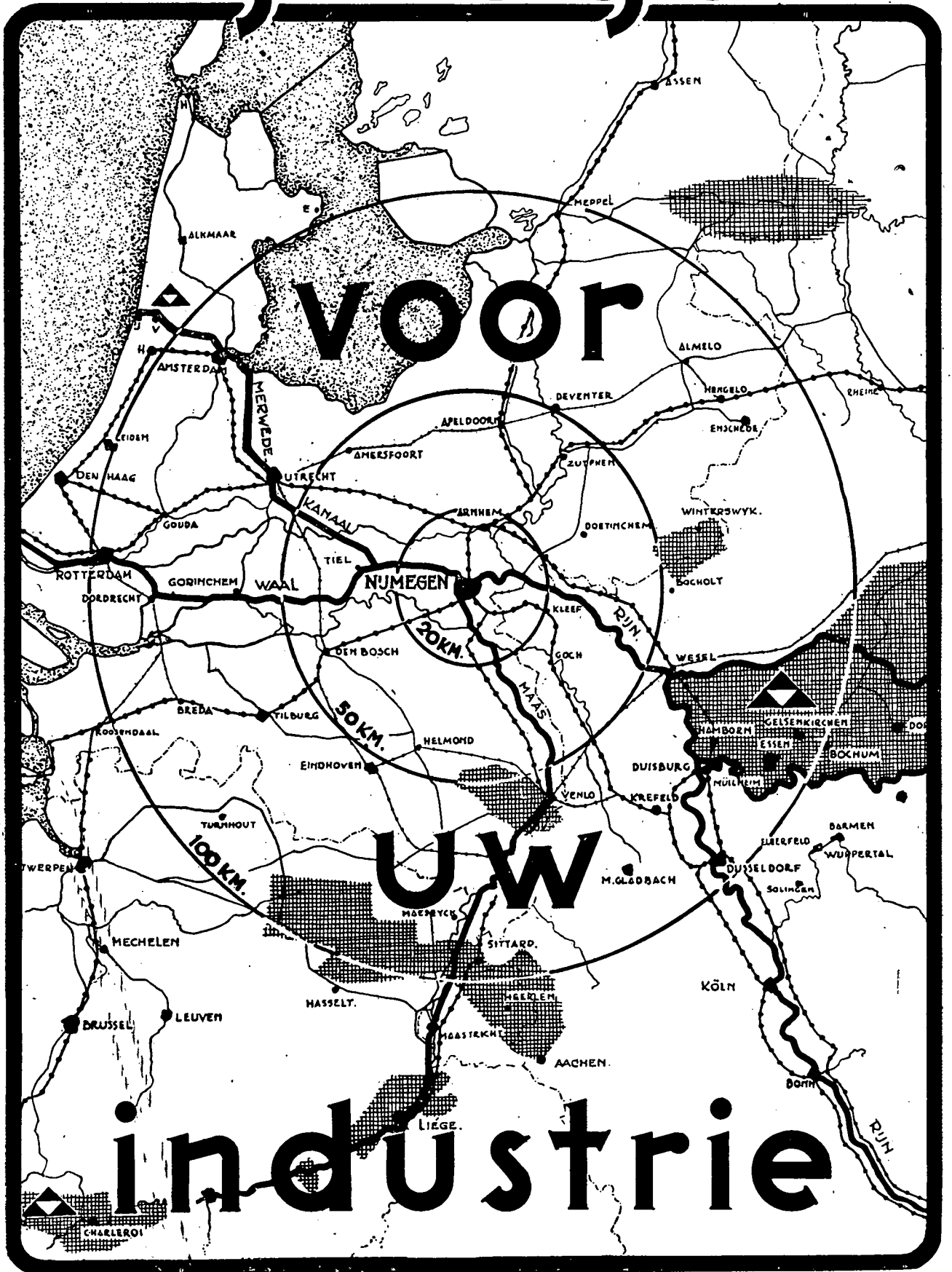
Werd weer koning de propagandamanoeuvres Rusland een bal over het net gekregen, terwijl de tegenspeler met de verkeerde voet voor stond. Toch is er een hele Amerikaanse literatuur: „Public relations, principles and procedure”; het schijnt een moeilijke vak te zijn.

Officieel niet onvriendelijk staat de Franse Kamer tegenover de fungerende Eerste Minister. Tien van de tien horden, die hij voor zichzelf had opgesteld bij het halen van de begroting, zijn in één dag genomen. Het beeld is meer actueel dan eerbiedig, doch men denkt onwillekeurig aan de „Grand National”, de grote Engelse hindernissen, die ook veelal door een outsider wordt gewonnen. Het tekort in de E.P.U. was in Maart \$ 50 miljoen tegen \$ 129 miljoen in Februari.

Insider moet men zijn, om de zwaarte te kunnen beoordelen van de bewijsgronden, die door de partijen in de Amerikaanse staalnijverheid over de loonsverhoging worden aangevoerd. De economische mobilisator, Wilson, heeft zijn opdracht intussen mede op grond van dit conflict, teruggegeven. De taak van het verzorgen der externe betrekkingen schijnt de President om zich te zullen nemen.

Kan men ook vriendelijk zijn bij de beoordeling van het bedrag van f 11 miljoen dat aan rentespaarbrieven voor de woningbouw is genomen? Het komt neer op ruim een gulden per hoofd; het tabaksverbruik in Nederland bedroeg in 1951 ongeveer f 1,18 per hoofd per week. Een eigen haard is goud waard, maar roken kan men ook in de buitenlucht.

nijmegen

De Nieuwe Haven- en Industrierterreinen te Nijmegen

In Juli 1950 is de aanleg van de nieuwe industriehaven aan het Maas—Waalkanaal gereed gekomen. Rondom deze haven zijn industrierterreinen aangelegd met spoorwegaansluiting.

Behalve deze terreinen zijn nog aanzienlijke oppervlakten bouwrijp industrierrein beschikbaar voor industrieën, die geen behoefte hebben aan een ligging, direct aan een haven.

De grondslag van de terreinen bestaat uit opgespoten zand op een zandige ondergrond, zodat zelfs zware gebouwen zonder kostbare funderingen kunnen worden opgetrokken.

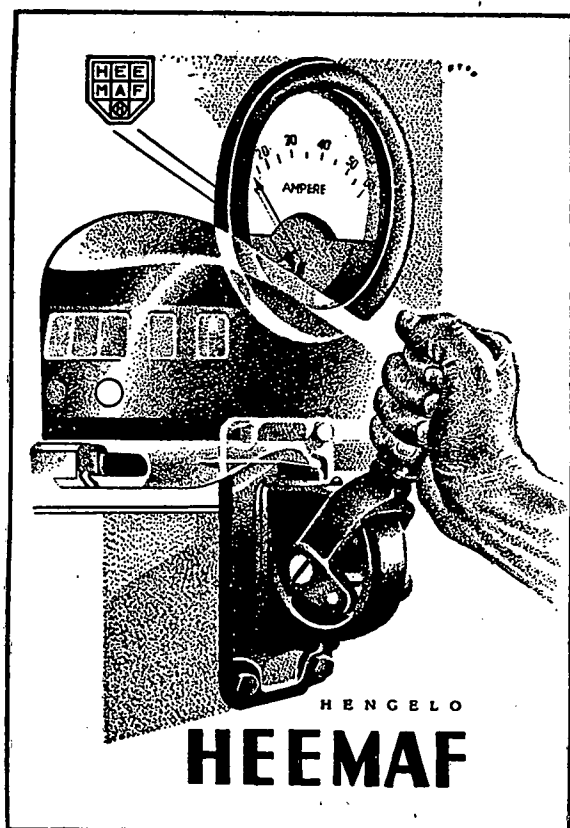
Als regel worden de gronden in langdurige erfpacht uitgegeven.

De haven is bereikbaar voor de grootste binnenscheepen.

Voor de te Nijmegen te vestigen industrieën zijn voldoende geschoolde en ongeschoolde arbeidskrachten beschikbaar.

Voor nadere inlichtingen wende men zich tot het Stadhuis te Nijmegen, Nieuwstraat 2 (kamer 17), telefoon 26441.

(Advertentie)

Bureau voor Bedrijfseconomie J. Vermij

Copieerinrichting „Climax-Ecclesia”

KONINGIN EMMAKADE 194-195 — 's-GRAVENHAGE

TELEFOON 39.84.92 — TELEGRAM-ADRES: JAVAH

Boekhoudcontrole - Belastingzaken
Stencil-, Copieer- en Typewerk

VAN MIERLO EN ZON N.V.

BREDA

Bergen op Zoom Roosendaal Tilburg

Zal Uw filiaal in België een plaats vinden op de GROTE MARKT te BRUSSEL of zijn Uw belangen beter gediend met een vestiging te Antwerpen? - Onze kantoren te Brussel en Antwerpen hebben een jarenlange ervaring met het Belgische bedrijfsleven. Voorlichting op dit gebied rekenen wij ook onder onze service.

VAN MIERLO & CO.

BRUSSEL - ANTWERPEN

spin

De gemeente DIDAM heeft beschikbaar:

gunstig gelegen industrierreinen
aan spoor- en hoofdverkeerswegen.
Didam heeft een groot overschot aan
volwaardige mannelijke arbeiders.

Voor alle gewenste inlichtingen:

Economisch Technologisch Instituut te Arnhem en
Gemeentebestuur van Didam.

Studeert per brief

bij bevoegde en ervaren leraren

HOGER ONDERWIJS - EENVOUDIGE CURSUSSEN

zoals:

Economie, Bedrijfseconomie - Statistiek, Accountant -
Staatsinrichting, Belast.cons. - Handelsbriefwisseling -
Taalkunde zonder examendoel - Tekenen, Schilderen,
Handschriftverb. - Ruim 100 technische cursussen -
Landbouw, veeteelt, zuivelcursussen - Psychol., Kin-
derpsychologie - Muziekgesch., Muziekleer - Schaken,
Dammen - Biologie, Geologie - Kosmosvaria, Aard-
rijksk. - Dames- en Kinderkleding - Mod. Huishou-
ding, Mod. Keuken - Algemene ontwikkeling.

Gratis prospectus voor de cursus waarin U belang stelt.

INTERNATIONALE ONDERWIJSINSTELLINGEN
St. Albaansbergstraat 120-121, Brussel II.

LEIDSE ONDERWIJSINSTELLINGEN
Johan de Wittstraat 396-399, Leiden.

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen,
Amsterdam (alleen Assurantie)

GROOTHANDEL

raagt speciaal-offerten

**Groenten-
Vruchtenconserven
en dergelijke**

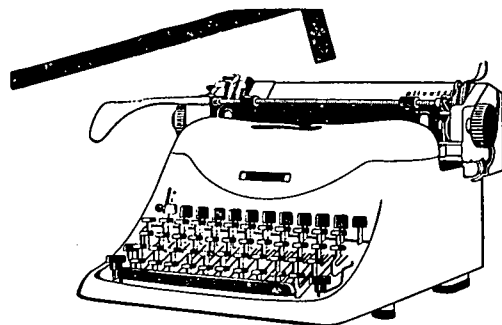
Koedooder's Groothandel, 1e
Sweelinckstraat 22, A'dam-Z.

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

Abonnementen

voor België op de
E.-S.B. kunnen worden
opgegeven aan de N.V.
Standaard Boekhandel
Huidevettersstr. 55-59,
Antwerpen.

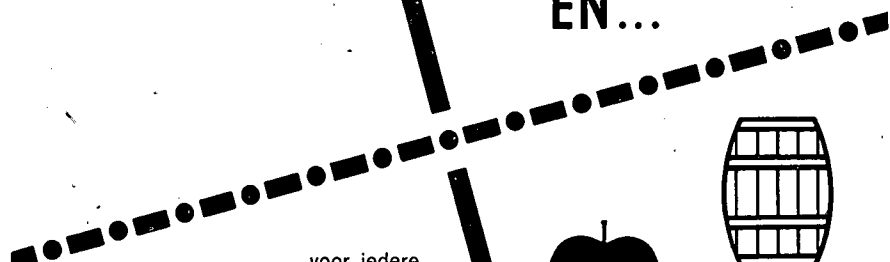
Prijs per jaarabonnement
f 28,—, (of de tegenwaarde
in Belgische frs.)

OLIVETTI-machines afkomstig
van de grootste schrijfmachine-
fabriek in Europa.

DE machine van grote reputatie,
technisch af, met een fraai schrift,
aesthetisch verzorgd

EN...

..... voor iedere
OLIVETTI, die het land binnenkomt,
gaan Nederlandse export-producten,
als boter, kaas, vis, fruit en nog vele
andere het land uit.

40+

DAAR MOET NEDERLAND VAN LEVEN!

RUYS' HANDELSVEREENIGING

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK

— SOMMAIRE —

F. MALLENS, Problemen der Belgische economie in 1952.

De huidige conjunctuur van België begint de eerste tekenen te vertonen van een reactie op de daling der wereldprijzen. Alle gevoelige indices van de Belgische economie neigen tot verstarring. België zal gedwongen zijn de conservatieve economische politiek met enige concessies te vermengen.

Drs A. STERCK, De werkloosheid in België.

De ongelijke geografische verdeling van de werkloosheid in België is te wijten aan de ongelijke geografische verdeling van de bevolking en aan de grotere bevolkingsaanwas in Vlaanderen enerzijds en aan de grotere conjunctuurgevoeligheid der in Vlaanderen gevestigde bedrijven anderzijds. Verhoging van de mobiliteit der arbeidskrachten biedt geen oplossing voor het werkloosheidsvraagstuk.

Prof. Dr R. VANDEPUTTE, De Belgische kapitaalmarkt in 1951.

Een gecommuniceerde samenvatting van de kenmerken van de Belgische kapitaalmarkt in 1951. Zowel de ontwikkeling van de toestand in de publieke sector als in de particuliere sector wordt onderzocht.

Dr L. DELMOTTE, Privaat initiatief en nieuwe nijverheden.

Aan de hand van het huidige werkgelegenheidsniveau wordt eerst een idee gevormd van de inspanning door de Belgische economie geleverd om de werkgelegenheid te verruimen. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van het merendeel der voornaamste nieuwe bedrijven in België.

Dr J. GELUCK, De zorgen van de voorspoed.

In dit artikel wordt de ontwikkeling van de toestand van België in de E.P.U. geschetst. Schrijver is van mening, dat de definitieve oplossing van België's moeilijkheden met betrekking tot de E.P.U. slechts te verwachten is van een omvorming van de E.P.U. zelf.

Prof. Dr M. VAN MEERHAEGHE, De Kongolese economie in 1951.

De gunstige economische ontwikkeling duurde in 1951 voort. De handelsbalans sloot met een belangrijk batig saldo. De budgetaire en financiële toestand bleef gezond, terwijl zowel de publieke als de particuliere investeringen een stijging te zien gaven.

J. LECLERCQ, De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Een beschouwing over de structuur, de bevoegdheden en de samenstelling van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

J. LEMMENS, Voor een coördinatie van de investeringen in het kader der Belgische havenpolitiek.

Schrijver onderwerpt de functies van de Belgische havens aan een onderzoek. Zijn conclusie komt hierop neer, dat België alles in het werk moet stellen om Antwerpen een plaats onder de belangrijkste havens van het vasteland te doen behouden en intussen de andere havens in staat te stellen hun eigen rol te vervullen in de economisch beste omstandigheden.

J. PACQUAY, Het woningvraagstuk in België.

Een uitvoerige uiteenzetting van de Belgische woningpolitiek na de oorlog. De kwantitatieve woningnood wordt minder. De toekomstige actie der Belgische Regering zal er op gericht moeten zijn de kwalitatieve woningnood op te heffen. Zij moet op het gebied der volkshuisvesting een uitsluitend sociaal doel nastreven.

F. MALLENS, Les problèmes de l'économie belge en 1952.

La conjoncture actuelle de la Belgique commence à manifester les premiers symptômes d'une réaction à la suite de la baisse des prix mondiaux. Tous les indices vulnérables de l'économie belge tendent à s'immobiliser. La Belgique sera obligée de s'écarter quelque peu de sa politique économique conservative.

Drs A. STERCK, Le chômage en Belgique.

La répartition géographique inégale du chômage en Belgique doit être attribuée à la répartition géographique inégale de la population et à un accroissement plus important de la population dans les Flandres, d'une part, et au fait que les industries établies en Flandre subissent d'avantage l'influence de la conjoncture, d'autre part. Une plus grande possibilité de déplacement pour la main-d'oeuvre n'offre pas une solution efficace pour le problème du chômage.

Prof. Dr R. VANDEPUTTE, Le marché belge des capitaux en 1951.

Il s'agit d'un aperçu avec commentaires des caractéristiques du marché des capitaux belge en 1951. L'auteur examine aussi bien l'évolution de la situation du secteur des fonds publics que le secteur privé.

Dr L. DELMOTTE, L'initiative privée et les nouvelles industries.

L'auteur donne d'abord une idée de l'effort fait par l'économie belge pour élargir le marché du travail en présence du niveau actuel des débouchés pour la main-d'oeuvre. Il donne ensuite un aperçu de la plupart des nouvelles entreprises importantes de la Belgique en se basant sur les rapports de quelques sociétés anonymes.

Dr J. GELUCK, Les soucis de la prospérité.

Il s'agit d'une étude de l'évolution de la situation de la Belgique à l'Union Européenne des Paiements. L'auteur est d'avis que la solution définitive des difficultés de la Belgique en ce qui concerne l'Union Européenne des Paiements ne pourra être obtenue que par la réforme de l'U.E.P. elle-même.

Prof. Dr M. VAN MEERHAEGHE, L'économie congolaise en 1951.

L'évolution économique favorable s'est poursuivie en 1951. La balance commerciale s'est clôturée avec un important boni. La situation budgétaire et financière est restée saine tandis que les investissements publics et privés accusent un accroissement.

J. LECLERCQ, Le Conseil Central de l'Economie.

Il s'agit d'une étude de la structure de la compétence, et de la composition du Conseil Central de l'Economie.

J. LEMMENS, La coördination des investissements dans le cadre de la politique portuaire belge.

L'auteur examine le rôle des ports belges. Il conclut que la Belgique doit mettre tout en oeuvre pour qu'Anvers conserve sa place parmi les ports les plus importants du continent et pour que les autres ports soient mis en état de jouer leur propre rôle dans les conditions économiques les plus favorables.

J. PACQUAY, Le problème du logement en Belgique.

Il s'agit d'un exposé détaillé de la politique du logement belge après la guerre. La crise de logement au point de vue quantitatif tend à diminuer. L'action future du Gouvernement belge doit avoir pour but de résorber la crise de logement au point de vue qualitatif. Le Gouvernement doit poursuivre un but purement social dans le domaine du logement.

Problemen der Belgische economie in 1952

Wanneer men de economie van België in het begin van 1952 vergelijkt met die van andere Westeuropese landen, dan vallen enige flagrante verschillen op: enerzijds is op te merken de afwezigheid in België van elders steeds weer opduikende latente inflationistische tendenties, anderzijds de elders niet te vinden tegenstelling tussen een na de oorlog nog niet gekend niveau van productie en exporten en een gelijktijdige structurele werkloosheid, waarvan de relatieve omvang in andere landen een paniekstemming teweeg zou brengen. Wat de verhoudingen met het buitenland aangaat, België is een der weinige landen, dat tot taak heeft de importen te stimuleren en de export af te remmen hetzij naar andere afzetgebieden om te buigen.

Vraagt men zich af, op welke pijlers het relatief hoge welvaartsniveau van België berust, dan zien we in grote lijnen het volgende beeld.

De geldsanering van 1944, de aanwezige monetaire reserves, de grote mate van vrijheid toegekend aan importeurs, de behouden productiecapaciteit en het hieruit voortvloeiende aanbod van goederen, hebben België een der eerste landen doen zijn waar een niet kunstmatig evenwicht tussen vraag en aanbod was bereikt. Het probleem van de zwevende koopkracht was er niet meer te duchten. De exportmogelijkheden waren er meer beperkt door de aan preferentieschema's gebonden importen van derde landen dan door de eigen productiemogelijkheden. Werd de uitvoer van goederen en diensten tot in 1951 overtroffen door de vraag naar buitenlandse goederen en diensten, de reden hiervan lag voor een groot gedeelte buiten België. De voortschrijdende liberalisatie van de handel, welke later gevolgd is door een vergrote vraag naar defensiegoederen tezamen met de verbetering van de ruilvoet ten opzichte van het buitenland hebben de Belgische rekeningen met het buitenland in 1951 met een gunstig saldo doen sluiten. Deze zelfde factoren hebben er in ruime mate toe bijgedragen de productie te wekken uit haar lethargie, waarin zij vooral in 1950 was vervallen.

Onder deze schijnbaar rustige waterspiegel zijn echter grote spanningen aanwezig, welke het vermoeden wettigen, dat het bestaande evenwicht tussen de verschillende geld- en goederenstromen in 1952 enigszins moet worden verlegd. Dit op grond van spanningen, in de Belgische economie zelf aanwezig, en onder invloed van de repercussies op de Belgische economie van de handelspolitiek van derde landen en van de wereldconjunctuur.

Interne factoren.

Structurele werkloosheid.

In de eerste plaats moge worden gewezen op het hoge niveau der werkloosheid. Het maandgemiddelde van het aantal werklozen bewoog zich in 1951 om de 206.000, wat neerkomt op 6 à 7 pCt van de actieve bevolking. Gedurende de laatste maanden is het aantal werklozen zelfs opgelopen tot boven de 300.000. In de loop van dezelfde periode is België er echter in geslaagd de industriële productie met een 15 pCt te vermeerderen. Dit door enerzijds een intensiever gebruik te maken van de industriële capaciteit en anderzijds door het aantal in de industrie werkzamen uit te breiden met 120.000 (sinds 1949). Waar we aan de ene kant zien een toeneming van het aantal te werk gestelden en tegelijkertijd een toeneming van het aantal werklozen — dit bij een in de grond gelijk gebleven aantal Belgen — mogen we aannemen, dat de cijfers ten aanzien van de werkloosheid met de nodige voorzichtigheid moeten worden benaderd. Inderdaad, aan de hoogte van het cijfer der werklozen schijnt een wonderbaarlijke vindingrijkheid der „betrokkenen” ten grondslag te liggen. Het komt namelijk voor, dat arbeiders voor de aanvang

van hun dagtaak nog eerst even moeten gaan „stempelen”.

Ongeacht de factor fraude, die in de statistiek der werkloosheid onvermijdelijk schijnt, moeten deze cijfers tot waakzaamheid leiden. Hier is immers niet alleen sprake van bedrijfstakgewijze depressie, maar van een zekere slepende werkloosheid, die niet anders te betitelen is dan als structurele werkloosheid. Er schijnt zich in België een klimaat van begrijpen te ontwikkelen, gunstig voor een groter vastberadenheid ten opzichte van dit probleem en onder de maatregelen, die op directe wijze tegen de werkloosheid zullen ingaan, kan gewezen worden op de plannen tot het in cultuur brengen van gronden. Een rem op te grote activiteit in deze zin is echter gelegen in de interne monetaire situatie.

Kapitaalschaarste.

In de tweede plaats kan worden gewezen op de relatieve schaarste van kapitaal op de Belgische kapitaalmarkt.

Hoewel, volgens het jaarverslag van de Banque Nationale de Belgique, in 1951 een verruiming van de kapitaalmarkt is opgetreden ten opzichte van 1950, kan het betwijfeld worden of er aanleiding bestaat om te veronderstellen, dat deze gunstige situatie in 1952 zal voortduren. Integendeel, het is eerder te verwachten, dat een groter beroep op de kapitaalmarkt zal worden gedaan, zonder dat er aan de aanbodzijde van kapitaal nieuwe bronnen ter beschikking zullen staan. Een korte schematische analyse van de factoren, die op het evenwicht van de kapitaalmarkt van invloed zijn, kan dit nader toelichten.

De Staat heeft in het nu afgelopen jaar slechts in bescheiden mate een beroep op de kapitaalmarkt gedaan. Het rendement van de ondernemingen lag in 1951 in het algemeen hoger dan in 1950, wat vooral een gevolg was van de heropleving van de Belgische industrie. De gunstige conjunctuur in 1951 was echter gedeeltelijk het gevolg van niet terugkerende factoren, zoals de belangrijke opvoering van de liberalisatie van de handel door de omliggende landen, speculatieve aankopen en opdrachten in het kader van de uitbreiding van de defensieprogramma's. Het zal dus voornamelijk van veranderingen in de bestedingen van de nationale middelen moeten worden gezocht, wil men tot een verhoging van enige omvang der besparingen geraken.

Wat de vraagzijde betreft is de toestand nog minder rooskleurig. Er zijn zo goed als geen gegevens voorhanden, die een min of meer nauwkeurige benadering van de behoeften aan middelen op lange termijn wat de niet-overheidssector aangaat mogelijk maken. Het is echter niet onwaarschijnlijk, dat in 1952 een groter beroep op de kapitaalmarkt zal worden gedaan. De investeringen hebben zich in België gedurende de laatste jaren op een relatief laag niveau bewogen: de bruto-investeringen bedroegen 17 à 18 pCt van het bruto nationaal product, wat te vergelijken is met een corresponderende grootte van ongeveer 45 pCt voor Nederland. De noodzaak van een voorzichtige expansie der industrie schijnt reeds tot de communis opinio door te dringen en in het kader van de bestrijding van de werkloosheid zijn maatregelen genomen ter stimulering van de investeringen. Deze maatregelen zijn vooral van fiscale en rentepolitieke aard, het effect er van is niet te schatten. Het is niet uitgesloten, dat ook van de zijde der exporteurs een vraag naar kapitaal zal blijken te bestaan. Wanneer de export niet onder gunstiger voorwaarden (exportbelasting en blokkering tot 25 pCt der opbrengsten ten aanzien van exporten naar het E.P.U.-gebied) kan plaatsvinden, zou de afnemende liquiditeit tot, reeds uitgestelde, vraag naar kapitaal kunnen leiden. Volledigheidshalve zij hier opgemerkt, dat de extra-investeringen in de kolenmijnen met gedeblokkeerde be-

dragen der tegenwaardefondsen zullen worden gefinancierd.

Wat de publieke sector aangaat, is het duidelijk, dat de Schatkist niet aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen zonder een beroep op de kapitaalmarkt. In 1951 heeft de Staat slechts een lening geplaatst ten bedrage van 2,5 mrd fr. en wel in November jl. Toen is men er nog in geslaagd de kapitaalbehoeften te dekken enerzijds met belastingopbrengsten en anderzijds met het plaatsen van schatkistpapier. De hogere opbrengsten van de zogenaamde conjunctuurbelastingen hebben een belangrijk surplus veroorzaakt ten opzichte van de uitgaven, voorzien in de gewone begroting. De anticipatie van belastingbetalingen en de opening van een grotere hoeveelheid schatkistpapier door de banken — de zogenaamde bankcoëfficiënten verplichtten hier wel toe — zijn de voornaamste extrahulpbronnen voor de Schatkist geweest, die zelfs de financiering der gedane kapitaaluitgaven hebben mogelijk gemaakt.

Ten aanzien van dit jaar liggen de vooruitzichten wel enigszins anders. De uitgaven op de kapitaalrekening nemen een steeds grotere omvang aan. Daar staat tegenover, dat het weinig waarschijnlijk is, dat de gewone dienst der begroting een surplus zal opleveren. De anticipatie van belastingbetaling brengt geen voordeel meer. Daarenboven zijn ten laste van de kapitaalrekening in 1951 reeds uitgaven vastgelegd tot een bedrag, dat de heer Pulincx van de „Fédération des Industries Belges” schat op een bedrag van ongeveer 20 mrd fr. Hierbij voegen zich dan nog de in 1952 vast te leggen betalingen.

In hoeverre nog steun van de banken te verwachten is, is niet vast te stellen. De credietmarge van de Schatkist bij de Centrale Bank, ten belope van 10 mrd fr., is reeds in belangrijke mate aangesproken. Er resten een kleine 3 mrd fr. Noch van de zijde van de „buitengewone” ontvangsten noch van de zijde der Centrale Bank kan dus op veel hulp worden gerekend. Voor zover niet geleend wordt in het buitenland zal de Schatkist dus wel gedwongen zijn een beroep te doen op de eigen kapitaalmarkt. Bovenstaande cijfers doen zien, dat dit beroep op de kapitaalmarkt de normale capaciteit voor publieke emissies, dat voor 1950 en 1951 op 10 mrd fr. per jaar kan worden gesteld, overtreft met een bedrag van minimaal 10 mrd fr.

Externe factoren.

Genoemd in de derde plaats is het probleem, waarvoor de verhouding van België tot de E.P.U. dit land plaatst, niet het geringste. Hier kan namelijk niet alleen een depressieve invloed van uitgaan op de Belgische industrie, maar de interne monetaire verhoudingen worden er sterk door beïnvloed.

Van het totaal der credieten door de Banque Nationale de Belgique aan derde landen verleend (24,6 mrd fr.) is ruim 80 pCt verleend in het kader der E.P.U. Van deze 80 pCt moest de helft oftewel ongeveer 10 mrd fr. door de Schatkist worden verleend, namelijk dat gedeelte, dat overeenstemt met de credieten verleend boven het Belgische quotum in de E.P.U. De beperkte convertibele re-

serve van de E.P.U. doen de hierbij aangesloten landen aandringen op een verlaging van het Belgische surplus, hetzij door de Belgische betalingen te verminderen, hetzij door de betalingen aan België te vermeerderen.

Sinds September is dan ook een steeds aangroeiende reeks maatregelen genomen van de zijde van België, die ten doel hebben deze vermindering van het Belgische surplus te bewerkstelligen. Zij behelzen het voorkomen van speculatieve transfers naar België, belemmering van exporten naar het E.P.U.-gebied ter stimulering van importen uit het E.P.U.-gebied, gedeeltelijk door de dollarcontant van de exporten te verminderen, gedeeltelijk door het opleggen van financiële beperkingen en anderdeels door het vervangen van dollarimporten.

Deze handelspolitiek vindt haar grootste moeilijkheden in de repercussies, die de daling van het exportpeil onvermijdelijk heeft op de economische activiteit in België en de korte tijd, waarin deze heroriëntering der exporten zich zou moeten realiseren. Anderzijds zijn de leveringsmogelijkheden van het E.P.U.-gebied beperkt.

Een ander aspect van hetzelfde vraagstuk wordt de importbeperkende maatregelen, pas geleden genomen door Frankrijk en het sterlinggebied. Het is te verwachten, dat deze meer nog dan de door België genomen maatregelen ter beperking van de exporten tot het door de E.P.U. gewenste resultaat zullen bijdragen. Na het voorafgaande zal het echter wel niet nodig zijn op de consequenties hiervan voor België in te gaan.

Slotopmerking.

De huidige conjunctuur van België wordt nog steeds gekenmerkt door een zeer grote activiteit, maar begint de eerste tekenen te vertonen van een reactie op de daling der wereldprijzen, welke in het eerste trimester van 1951 is bered. Alle gevelde indices van de Belgische economie neigen tot verstarring. De productie blijft echter hoger dan in de corresponderende maanden van voorafgaande jaren. In enige takken van industrie is echter al sinds enige tijd van een geringere activiteit sprake.

Mogelijk neemt de afwachtende houding van de wereldmarkt een einde en zal opnieuw een haussestemming ontstaan. De votering van credieten in het Amerikaanse Parlement zal hierop een grote invloed hebben. Voor België worden deze gunstige vooruitzichten beperkt door de betalingsmoeilijkheden van de nabuurlander. Wil België zijn levensstandaard op een hoog niveau handhaven, dan zal het de productie op peil moeten kunnen houden. Of dit mogelijk is, zal er in hoge mate van afhangen, of het in staat is het evenwicht tussen de bestaande geld- en goederinstromen te verleggen naar een grotere productie voor interne behoeften. Ongetwijfeld zullen de militaire opdrachten er tijdelijk toe bijdragen, deze omschakeling te vergemakkelijken. België zal echter wel gedwongen zijn de conservatieve economische politiek met enige concessies te vermengen, zoals andere landen reeds op deze weg zijn voor gegaan. Mogelijk krijgt deze politiek daardoor een minder opportunistisch karakter.

Parijs.

F. MALLENS.

De werkloosheid in België

Het probleem der werkloosheid heeft de laatste tijd schier onafgebroken de aandacht voor zich opgeëist van al diegenen, die betrokken zijn bij de ontwikkeling van het economisch leven in België.

In de eerste jaren na de bevrijding mocht men verhopend, dat de werkloosheid geleidelijk zou opgeslorpt worden. Dit was ook in den beginne het geval; het bleek echter alras, dat deze daling te wijten was aan uitzonderlijke

factoren, wier invloed slechts van tijdelijke aard zou zijn.

In Januari 1945 bedroeg het daggemiddelde der gecontroleerde werklozen ongeveer 300.000. Dit gemiddelde daalde vrij vlug in de loop der jaren 1945 en 1946; het laagste niveau werd bereikt in de maand September 1946 toen men 36.705 werklozen registreerde.

Het daggemiddelde over het jaar 1946 bedroeg 67.292, hetgeen binnen de normen viel om in die periode van een

volledige tewerkstelling te mogen gewagen, rekening houdend met het feit, dat op dit ogenblik het aantal bij de Rijksmaatschappelijke Zekerheid aangesloten verzekerden tegen werkloosheid 1.758.581 bedroeg.

Vanaf begin 1947 echter veranderde de toestand: de arbeidsmarkt scheen verzaderd en stilaan trad een geleidelijke verhoging van het aantal werklozen in. Terwijl in 1947 het daggemiddelde over het ganse jaar berekend nog 67.560 bedroeg, steeg dit in 1948 tot 129.203 en bereikte in 1949 234.759.

Het is opvallend en op het eerste zicht paradoxaal, dat de economische heropbloei, in het kader van de herbewapening geen gunstige invloed schijnt te hebben op het peil der werkloosheid. Uit de statistieken blijkt inderdaad, dat de werkloosheid niet alleen niet is gedaald, maar dat zij in de laatste maanden onrustwekkend is beginnen te stijgen, zodanig dat het niet overdreven is te beweren, dat het probleem van de opslorping dezer werkloosheid het zorgenkid nummer één is geworden van de huidige Regering.

Onderstaande tabel, waarin enerzijds de evolutie van de productie-index en anderzijds het verloop van de werkloosheid wordt weergegeven, geeft een duidelijk beeld van deze tegen elkaar ingaande ontwikkeling¹⁾.

	Productie-index ¹⁾ Basis : 1938 = 100	Werkloosheid	
		Dag- middelde	pCt
1947	104	67,5	2,6
1948	111	130,0	6,8
1949	110	234,7	11,7
1950	115	221,7	11,0
1950 November	129	191,0	9,5
December	126	301,6	15,0
1951 Januari	132	240,8	11,8
April	137	187,1	9,1
Juli	113	200,2	9,8
October	138	197,1	9,6
December	—	278,1	13,6

Als één van de belemmeringen, die de verwezenlijking van Benelux in de weg staan, wordt wel eens aangehaald, dat de unificatie op sociaal gebied in de practijk de grootste moeilijkheden met zich zou brengen. De thans in de drie landen van kracht zijnde reglementeringen zijn zo verschillend, dat men niet goed inziet hoe men op dit gebied tot een eenheid zou kunnen geraken. Zo is het een feit, dat, moest men de in Nederland geldende regelen toepassen op de werkloosheid in België, het aantal recht-hebbenden op werklozensteun gevoelig zou verminderen, terwijl, moest men de in België geldende regelen toepassen in Nederland, de werkloosheid er een heel ander beeld zou vertonen en de indruk zou geven gevoelig te zijn gestegen. Men kan daaruit onmiddellijk afleiden, dat, bij de beoordeling der in de diverse landen heersende werkloosheid op grond van de bestaande statistieken, men er in elk geval rekening mede dient te houden, dat men deze slechts mag vergelijken voor zover zij naar dezelfde normen werden opgemaakt. Deze statistieken zijn inderdaad functie van de in het land in zwang zijnde reglementering van de werklozensteun en dienen dan ook in dit licht beoordeeld.

Vooraleer verder uit te weiden over de in België heersende werkloosheid, zoals deze tot uiting komt in de door de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid opgemaakte statistieken, lijkt het wenselijk zeer in het kort de voornaamste bepalingen der ter zake geldende wetgeving te vermelden.

De basis van de reglementering werd neergelegd in het organiek besluit van de Regent van 26 Mei 1945, betreffende de inrichting van het Voorlopig Steunfonds voor Onvrijwillige Werklozen²⁾, besluit dat sedertdien verscheidene malen werd gewijzigd en aangepast. Vermelden wij,

dat bij Koninklijk Besluit van 13 December 1951³⁾ voornoemd organisme omgevormd werd tot de „Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid” en volledig heringericht.

Titel IV van het basisbesluit handelt over de werklozensteun en definieert in artikel 75, Afdeling I, de gerechtigden als volgt: „Voor de werklozensteun bepaald in dit besluit komen in aanmerking: de gewoonlijk als loonarbeiders werkende arbeiders die normaal onder het stelsel van het arbeids- of het bediendencontract tewerkgesteld zijn”.

Als dusdanig worden beschouwd de arbeiders van beider kunne die in de loop van de periode van tien maanden vóór hun aanvraag om vergoeding, gedurende ten minste zes maanden loonarbeid hebben verricht, waarvoor zij geldig voor de maatschappelijke zekerheid hebben opgedragen. Deze periode van tewerkstelling wordt tot drie maanden verminderd voor de jongens en meisjes van minder dan 18 jaar.

De voorwaarden tot vergoeding zijn aangegeven in artikel 77, dat bepaalt: „De werklozensteun bepaald in het besluit kunnen de arbeiders genieten die, wegens omstandigheden onafhankelijk van hun wil, zonder werk en zonder bezoldiging zijn, lichamelijk geschikt zijn en bereid zijn elke behoorlijke betrekking te aanvaarden”.

Artikel 77, ter., bepaalt verder: „om het voordeel van de werkloosheidsvergoedingen te verkrijgen, moet de arbeider als werkzoekende naar een behoorlijke betrekking ingeschreven zijn en blijven.

Wordt van deze inschrijving vrijgesteld, de arbeider die gedeeltelijk of toevallig werkloos is, met dien verstande dat in geen van beide gevallen, de werkonderbreking meer dan twee weken duurt.

Als gedeeltelijke werkloosheid dient beschouwd de werkloosheid die geregeld met werkperiodes afwisselt.

Toevallige werkloosheid volgt uit een geval van overmacht (machinebreuk, gebrek aan drijfkracht, aan grondstoffen, enz.)”.

Artikel 81 bepaalt, dat generlei werklozensteun wordt verleend voor slechts een dag werkloosheid per week.

Stippen wij nog aan, dat de termijn tijdens dewelke men werklozensteun kan genieten door geen enkele beschikking wordt beperkt.

Deze enkele gegevens uit de zeer omvangrijke werklozensteunreglementering volstaan om diegenen, welke er minder of niet mede vertrouwd zijn, toe te laten de statistieken opgemaakt door de Afdeling Studies en Statistiek van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid, naar hun juiste draagwijdte te beoordelen.

Ontleding van de huidige toestand.

Tijdens de maand December 1951 werden per dag gemiddeld 278.105 werklozen gecontroleerd, waaronder 185.265 volledig werklozen en 92.840 gedeeltelijk of toevallig werklozen⁴⁾.

Vergeleken met de vorige maand betekende zulks een vermeerdering van 64.860 werklozen, onderverdeeld in 28.471 volledig werklozen en 36.389 gedeeltelijk of toevallig werklozen.

De onderverdeling naar de kunne geeft ons het volgende resultaat:

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Volledig werklozen	118.831	66.434	185.265
Gedeeltelijk of toevallig werklozen	55.872	36.968	92.840
Totaal	174.703	103.402	278.105

Onder de 185.265 volledig werklozen telde men er op 25 December 1951 48.494 (33.826 mannen en 14.668

³⁾ Belgisch Staatsblad van 16 December 1951.

⁴⁾ Alle statistische gegevens werden, voor zover geen andere bron werd aangeduid, genomen uit de publicaties en week- en maandberichten van de Afdeling Studies en Statistiek van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

¹⁾ Statistische tabellen betreffende de economische toestand van België, gepubliceerd door het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand - Dienst Algemene Studies en Nationaal Instituut voor Statistiek. Dec. '51.

²⁾ Belgisch Staatsblad van 25-26 Juni 1945.

vrouwen), welke beschouwd werden als moeilijk te plaatsen, hetzij wegens hun leeftijd, hetzij om reden van hun lichamelijke geschiktheid.

Het totaal aantal verzekerden tegen de werkloosheid bedroeg, volgens de gegevens van de Rijksmaatschappelijke Zekerheid op 30 Juni 1950 2.046.599, waarvan 1.563.637 mannen en 482.962 vrouwen. In verhouding tot het aantal verzekerden bedraagt het daggemiddelde der gecontroleerde werklozen tijdens de maand December dus 13,6 pCt.

Onderstaande tabel geeft het verloop van het daggemiddelde der werkloosheid tijdens de verschillende weken van de maand December 1951. Volledigheidshalve werd de lijst aangevuld met de in ons bezit zijnde gegevens van de maanden Januari en Februari 1952.

Week van	Volledig werklozen	Gedeeltelijk of toevallig werklozen	Totaal
2.12 - 8.12.51	171.901	61.705	233.606
9.12 - 15.12	180.006	79.285	259.291
16.12 - 22.12	185.711	72.881	258.592
23.12 - 29.12	193.265	127.728	320.993
30.12 - 5.1.52	199.070	135.538	334.608
6.1 - 12.1	204.109	84.186	288.295
13.1 - 19.1	202.369	86.438	288.807
20.1 - 26.1	202.208	92.900	295.108
27.1 - 2.2	205.288	140.820	346.108
3.2 - 9.2	208.301	113.153	321.454
10.2 - 16.2	227.285	98.836	326.121

Uit deze gegevens kan worden afgeleid, dat de volledige werkloosheid een geleidelijk stijgend verloop vertoont, terwijl de toevallige of gedeeltelijke werkloosheid meer fluctueert, hetgeen gemakkelijk te verklaren is daar de oorzaken die er op inwerken van meer diverse aard zijn. Zo is de belangrijke stijging van de gedeeltelijke werkloosheid einde December toe te schrijven aan het feit, dat tijdens de einde-jaar-periode sommige ondernemingen een gedeelte van hun personeel tijdelijk afzetten, hetzij de verkorte werktijd invoeren. De verhoging tijdens de eerste week van Februari is dan weer te wijten aan de slechte weersomstandigheden (vorst en sneeuw), die de bedrijvigheid die in open lucht moeten plaats grijpen ongunstig beïnvloeden, zo niet belemmeren.

Wat bij de verdere ontleding der globale statistieken van de maand December opvalt, is de ongelijke verdeling van de werkloosheid over het grondgebied. Dit blijkt duidelijk uit de volgende tabellen.

Volledige werkloosheid.

Geslacht	Vlaamse prov.		Waalse prov.		Brabant		Totaal	
		pCt		pCt		pCt		pCt
Mannen	85.431	72	12.355	10	21.045	18	118.831	100
Vrouwen	42.992	65	8.953	13	14.489	22	66.434	100
Totaal	128.423	69	21.308	12	35.534	19	185.265	100

Gedeeltelijke of toevallige werkloosheid.

Geslacht	Vlaamse prov.		Waalse prov.		Brabant		Totaal	
		pCt		pCt		pCt		pCt
Mannen	36.974	66	12.761	23	6.137	11	55.872	100
Vrouwen	22.505	59	10.234	28	4.729	13	36.968	100
Totaal	58.979	63	22.995	25	10.866	12	92.840	100

Wat de volledige werkloosheid betreft, moeten wij dus vaststellen dat 69 pCt der volledige werklozen woonachtig is in het Vlaamse landsgedeelte tegenover 12 pCt in het Waalse landsgedeelte en 19 pCt in Brabant.

De vergelijking met analoge gegevens der vorige maanden — het zou ons te ver voeren deze hier weer te geven — toont aan, dat de geografische spreiding der werkloosheid, vooral wat de volledige werklozen betreft, weinig of geen verandering ondergaat.

Volledigheidshalve moeten wij er aan toevoegen, dat dit verschijnsel niet nieuw is. Onderstaande statistieken tonen aan, dat, ook vóór de oorlog, de verhouding der

werkloosheid tussen beide landsgedeelten verre van evenredig was.

Jaar	Vlaams landsgedeelte		Waals landsgedeelte		Brabant		Totaal	
		pCt		pCt		pCt		pCt
1937	116.935	65	41.845	23	20.173	12	178.953	100
1939	137.285	64	45.749	22	30.598	14	213.632	100

De oorzaken van dit onevenwicht moeten hoofdzakelijk gezocht worden in:

1. de demografische evolutie, de ongelijke verdeling van de bevolking in het algemeen, en van de actieve bevolking in het bijzonder;
2. de regionale localisatie van de industrieën en de conjunctuurgevoeligheid er van, naast een gebrek aan investeringen in het Vlaamse landsgedeelte.

Demografische evolutie en spreiding der bevolking⁵⁾.

Een vergelijking tussen de bevolking der drie onderscheiden taalgebieden in de jaren 1930, 1937 en 1947 geeft ons het volgende resultaat.

Jaren	Vlaanderen		Arr. Brussel		Wallonië		Totaal
		pCt		pCt		pCt	
1930	3.885.935	48	1.204.590	15	3.001.479	37	8.092.004
1937	4.110.936	49	1.275.624	15	2.974.660	36	8.361.220
1947	4.272.185	50	1.299.925	15	2.940.085	35	8.512.195

Steunende op deze gegevens zou men normaal mogen verwachten, dat slechts de helft der werklozen in het Vlaamse land zou gedomicilieerd zijn. Wij zagen reeds, dat zulks niet het geval is, maar dat integendeel 70 pCt der werklozen in Vlaanderen gevestigd is.

De belangrijke aangroei van de bevolking in Vlaanderen gepaard gaande met de daling er van in Wallonië zal zeker aan dit verschijnsel niet vreemd zijn, alhoewel daarin alleen de reden der ongelijke verdeling niet kan gevonden worden.

Wat echter meer nog dan de totale bevolking voor de beoordeling der werkloosheid van belang is, is de verdeling der loontrekkende bevolking naar hun woonplaats. Hier zijn de verhoudingen als volgt.

⁵⁾ Vgl. het verslag van de heer Reneau, Hoofd van de Afdeling Studies en Statistiek van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid, over „De werkloosheid en haar geografische localisatie”.

Streek	1930		1947	
		pCt		pCt
Vlaams landsgedeelte	1.008.102	45	1.001.656	47
Arrondissement Brussel ..	380.289	17	356.466	17
Waaïls landsgedeelte	871.924	38	756.538	36
Totaal	2.260.315	100	2.114.660	100

Opmerkenswaardig is hier de vermindering van het aantal loontrekkenden van 1930 tot 1947, alhoewel daarbij moet rekening gehouden worden, dat het hier gaat over de loontrekkende bevolking geregistreerd bij de officiële tellingen van 31 December en beperkt tot deze werkzaam in industriële en handelsondernemingen en in de werkloosheid.

Wanneer men nu deze cijfers vergelijkt met de gegevens van de Rijksmaatschappelijke Zekerheid, wier statistieken opgemaakt worden naar de plaats waar de arbeidskrachten werkzaam zijn, bemerken wij dat ongeveer 10 pCt der in Vlaanderen wonende arbeidskrachten, hetzij naar de Brusselsse agglomeratie, hetzij naar Wallonië gaan werken. Ware dit niet het geval dan zou de toestand in Vlaanderen nog erger zijn.

Localisatie der industrieën en hun conjunctuurgevoeligheid.

Dat het werkloosheidsrisico verschilt van de ene industrie tot de andere behoeft geen verder betoog.

Procentueel kan zulks worden uitgedrukt door de verhouding tussen het daggemiddelde der gecontereerde werklozen en het totaal der verzekerden tegen werkloosheid.

Een statistiek dienaangaande opgemaakt door de Studiedienst van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid (als referentieperiode werd genomen October 1950 tot September 1951) geeft ons het in de rechter kolom volgend beeld.

Onder de nijverheden, die in hoofdzaak in het Vlaamse landsgedeelte gevestigd zijn, noemen wij als voornaamste: textiel- en kledingsnijverheid, leder en huiden, voeding, hout, tabak, ceramiek, diamant, bouwnijverheid, voeding.

Een vluchtige vergelijking met voorgaande tabel toont ons aan, dat het juist de meest conjunctuurgevoelige nijverheden zijn, welke in Vlaanderen gevestigd zijn.

Nijverheidstak	pCt	Nijverheidstak	pCt
Landbouw	25	Papier	8
Bos-, jacht-, vis- vangst	15	Boeken	8
Mijnen	1	Textiel	11
Steengroeven	8	Kleding	27
Ceramiek	9	Leder en huiden ..	21
Glas	7	Voeding	13
Diamant	22	Vervoer	17
Bouw	16	Hotels-Restaurant	23
Hout	21	Dokwerkers en herstellers van schepen	26
Metallurgie	8	Algemeen gemiddelde	9
Chemische nij- verheid	5		

* *

Dit noodzakelijk summier overzicht laat ons toch toe te besluiten, dat de ongelijke geografische spreiding van de werkloosheid wel degelijk te wijten is, enerzijds, aan de ongelijke geografische verdeling van de bevolking en aan de grotere aangroei er van in het Vlaamse landsgedeelte, en, anderzijds, aan de grotere conjunctuurgevoeligheid der in Vlaanderen gevestigde bedrijven.

Voor zover deze toestand aanleiding geeft tot het bestaan van een tekort aan arbeidskrachten in sommige streken van het land, hetgeen in de huidige conjunctuur het geval is, moet daaraan verholpen worden door de verhoging van de mobiliteit der arbeidskrachten. Uit de voorgaande gegevens kan men echter afleiden, dat dit middel alleen geen afdoende oplossing zal brengen voor de opslorping van de werkloosheid. Er bestaat in Vlaanderen onbetwistbaar een tekort aan investeringen om de aldaar verblijvende en steeds aangroeiende bevolking werk te verschaffen. Een eerste poging om daaraan te verhelpen werd gedaan door de stichting van een investeringsmaatschappij in West-Vlaanderen met het doel de oprichting van nieuwe nijverheden in deze provincie, welke ten zeerste onder de werkloosheid te lijden heeft, te bevorderen.

Ook de Regering is zich ernstig met het probleem gaan inlaten. Een beperkt ministerieel comité werd opgericht, dat onder leiding van de Minister van Economische Zaken en Middenstand de maatregelen moet bepalen om in de kortst mogelijke tijd een oplossing te vinden aan het probleem der zich steeds uitbreidende werkloosheid.

Lokeren.

A. STERCK.

De Belgische kapitaalmarkt in 1951

De kapitaalmarkt was in België, gedurende het jaar 1951, eerder eng. De vraag was veel groter dan het aanbod. Daar, bij toepassing van een gezonde monetaire politiek, geen fictieve middelen werden gebruikt om kapitaal te scheppen, konden heel wat investeringsinzichten niet tot uitvoering worden gebracht.

Deze samenvatting betreffende de kenmerken van de kapitaalmarkt in 1951 vergt natuurlijk enig commentaar om de nuances tot hun recht te laten komen. Opvolgentlijk wordt de ontwikkeling van de toestand in de publieke sector en in de privé sector onderzocht.

Na het uitbreken van de Koreaanse oorlog was er, in België wellicht nog meer dan elders, een intense strekking zowel bij de bevolking als in de ondernemingen om een maximale voorraad aan reële goederen, dat te leggen. Vanzelfsprekend was het gevolg hiervan, dat geen spaargeld op de markt werd aangeboden. Zulks hield aan gedurende de eerste maanden van 1951. Noch de Staat, noch enige officiële instelling waren bij machte een openbare uitgifte na de jaarwisseling te plaatsen. Zulks was des te meer treffend daar dat tijdvak van het jaar gewoonlijk als het gunstigste wordt beschouwd voor dergelijke financiële

verrichtingen. In Maart werden de eerste offerten van obligaties uit de officiële sector aan het publiek gedaan. De bijval was gering en de volgende emittenten waren verplicht hogere renten voor te spiegelen om de spaarders aan te lokken.

Geleidelijk kwam er toch wel enige verbetering, zodat de Staat zelf het uiteindelijk in November 1951 aandurfde een openbare lening uit te schrijven.

Al de uitgaven van overheidsobligaties geschieden aldoor het jaar aan een nominale rentevoet van 4½ pCt. Doch, rekening gehouden met de inschrijvingspremiën en de terugbetalingsprijzen, lag het werkelijk niveau van de toegezegde interest veel hoger. Feitelijk kon geen openbare instelling in 1951 haar papier plaatsen aan minder dan 5 pCt. De zwaarste last werd opgenomen door de Stad Oostende die circa 5,70 pCt moet betalen.

In België is op dit ogenblik de leiding van de openbare uitgaven uit de publieke sector fel gecentraliseerd. Weliswaar verschijnt de Staat zelf, sinds een paar jaar, betrekkelijk weinig op de markt. Hij laat talrijke ondergeschikte lichamen hun kans beproeven. Ze zouden toch door de Schatkist moeten gespijsd worden, indien ze tot

de kapitaalmarkt geen toegang hadden. Hun openbare uitgiften geschieden dus ter ontlasting van de Staat en het lijkt wel dat de geldbezitters zich vaak gemakkelijker laten verleiden door de vraag van deze parastatale instellingen dan door die van de Staat zelf. De vermenigvuldiging van de emittenten verwekt evenwel geen wanorde. Nooit wordt het papier van twee officiële organismen gelijktijdig aangeboden. Ieder komt op zijn beurt, volgens zijn behoeften en volgens de rang die hem door de Minister van Financiën wordt toegekend.

Een poging werd in 1951 gedaan om de looptijd van de overheidsleningen te verlengen. Sinds het einde van de tweede wereldoorlog bestaat bij de inschrijvers een uitgesproken strekking om uitsluitend kortlopend papier te aanvaarden. Voor een belegging, die meer dan 5 jaar moest duren, waren ze over het algemeen niet te vinden. In 1951 slaagde men er in een paar uitgiften met een looptijd van minimum 10 jaar te plaatsen.

Alle emissies uit de overheidssector samengevoegd hebben gedurende het verstreken dienstjaar ongeveer fr. 12 mrd opgebracht. Dit cijfer lijkt gunstig wanneer men het vergelijkt met de uitslag die de vorige jaren werd verkregen. Men houde echter rekening met de beschouwing, dat niet alle inschrijvingen met vers geld werden gedaan: minstens fr. 4 mrd zijn eenvoudige consolidaties van vroegere leningen. Bij deze fr. 4 mrd moeten nog de arbitrageverrichtingen worden gevoegd: telkens wanneer een openbare uitgifte wordt aangekondigd, verkopen sommige spaarders de effecten die ze bezitten om te kunnen inschrijven op de nieuwe lening waarvan de voorwaarden interessanter blijken te zijn.

De notering van de overheidsleningen op de beurs vertoonde gedurende het eerste halfjaar een nogal uitgesproken neiging tot dalen. Doch naar het einde van het jaar ontwikkelde zich de curve in de tegenovergestelde richting, zodat de koersen per einde 1951 voor de meeste waarden ongeveer de zelfde zijn als per einde 1950.

Het weze ook aangestipt, dat de inlagen op de particuliere spaarboekjes bij de Algemene Spaarkas gedurende de eerste maanden van het jaar een vrij ongunstig verloop kenden. Er werd meer afgehaald dan gestort. Maar ook hier deed zich van Juli af een kentering voor. De verse middelen, die de Spaarkas in 1951 bijeenhaalde, bleven evenwel zeer beperkt ten overstaan van de cijfers uit vroegere jaren.

De Spaarkas had dan ook, bij gemis aan middelen, geen gelegenheid nieuwe beleggingen te doen. Deze afwezigheid van de Spaarkas, telkens wanneer een vraag naar kapitaal oprees, werd ten eerste aangevoeld.

* *

Voor de ondernemingen is de kapitaalmarkt in 1951 vrij ontoegankelijk gebleven, wat ze trouwens sinds menige jaren is. De aandacht werd, niet zonder reden, op dit verschijnsel herhaaldelijk getrokken. De afzijdigheid van het spaarwezen tegenover de effecten, aangeboden door de vennootschappen, is in België het meest markante feit van de financiële geschiedenis der jongste jaren.

Weliswaar was het maandgemiddelde der kapitaaluitgiften wat hoger dan in 1950. Zulks had echter geen praktische draagwijdte. Alles samengenomen, bleven de aandelenemissies ongeveer onmogelijk, behalve voor de koloniale vennootschappen, die meer bijval genoten.

Openbare uitgiften van obligatieleningen, aangeboden door nijverheidsondernemingen of financiële instellingen,

stuitten eveneens op niet te overwinnen hinderpalen. Men mag schier zeggen, dat dergelijke verrichtingen tot het verleden behoren. Is het niet kenschetsend, dat het nominaal volume der te Brussel genoteerde nijverheidsobligaties slechts met 50 pCt dat van 1913 overtreft, spijs de geweldige inzinking der waarde van de munt sinds 40 jaar?

Op de beurs heeft zich echter in 1951, ten bate van de niet vast renderende waarden, een merkwaardige evolutie voorgedaan. Afgezien van een lichte daling gedurende de verlofperiode, stegen de noteringen aldoor het jaar. Het indexcijfer van deze noteringen stond in Januari 1951 op 185 ten overstaan van het basistijdvak 1936-1938. Het bereikte 234 in December 1951.

Verskillende oorzaken lijken deze gevoelige verhoging te verklaren. Het weze vooreerst opgemerkt, dat zelfs het huidige niveau, spijs de ingetreden verbetering, nog buitengewoon laag is. Waar het indexcijfer van de detailprijzen reeds ver boven het coëfficiënt 400 opklom, zijn de aandelen nog maar tot 234 gestegen. Trouwens, zelfs vóór de oorlog waren de koersen van de nijverheidswaarden niet bevredigend. Om een gunstige beoordeling te verdienen, zouden ze derhalve op dit ogenblik zelfs boven het indexcijfer van de detailprijzen moeten vooruitschrijden.

Wanneer men uit de gemiddelde noteringen de koloniale waarden weglaat, die door het publiek gretig worden opgenomen, dan komt men tot de vaststelling, dat de aandelen van de meeste sectoren van het Belgisch bedrijfsleven slechts lichtjes het indexcijfer 200 overtroffen. In enkele nijverheidstakken, zoals de spiegelglasfabrieken heeft men niet eens het peil van vóór de oorlog kunnen behouden.

De verbetering van de uitgekeerde dividenden legt ongetwijfeld ook in zekere mate de evolutie van de beursnoteringen in 1951 uit. De Belgische industrie is gedurende het jongste dienstjaar zeer voorspoedig geweest. Zulks had zijn weerslag op de aangekondigde of doorgevoerde winstuitkeringen aan de aandeelhouders. De beurs bleef daartegenover niet onverschillig.

Vermoedelijk moet, vooral voor de snelle stijging van de koersen op het einde van 1951 en in het begin van 1952, nog een andere reden worden opgegeven. De geweldige aanzwelling van de credieten, die België aan de Europese Betalingsunie noodgedwongen verleende (wegens het excédent van zijn export op zijn import tegenover de landen van de Unie), verwekte in het land een enigszins abnormale verruiming van de muntomloop. Het geld werd overvloedig en het is niet uitgesloten dat een deel in niet vast renderende waarden werd belegd. Die zelfde oorzaak verklaart trouwens, dat ook het overheidspapier, zoals het hierboven werd uiteengezet, een ruimere markt op het einde van 1951 aantrof.

Verskillende vennootschappen hebben recent wegens de gunstige evolutie van de beursnoteringen en de betere bevoorrading van de kapitaalmarkt, de beslissing getroffen een kapitaalverhoging uit te schrijven en hun papier, dat zo stelselmatig sedert jaren door de geldbezitters werd versmaad, zij het dan ook in beperkte hoeveelheid aan te bieden. De toekomst zal moeten uitwijzen of deze nieuwe tendentie enige betekenis krijgt.

Inmiddels hebben de industriële bedrijven in 1951, voor de dekking van hun investeringsuitgaven, de zelfde middelen aangewend als gedurende de vorige jaren. De autofinanciering nam ongeveer de hele last op. Het overige werd gedragen door de institutionele beleggers en door enkele openbare instellingen voor credietverlening op lange termijn.

Brussel.

Prof. Dr R. VANDEPUTTE.

Privaat initiatief en nieuwe nijverheden

Het probleem van de nieuwe nijverheden mag zich in ons land, en speciaal in onze Vlaamse gewesten, ongetwijfeld beroemen op een sterke belangstelling. Duizenden arbeiders en bedienden inderdaad, dat nieuwe industrieën hen in de mogelijkheid zullen stellen een nieuw arbeidsmidden te vinden, om zodoende de levensstandaard van hun familie weer op te werken. De term „nieuwe industrieën” is in dit verband weinig gelukkig gekozen. Inderdaad, meestal zullen de nieuwe initiatieven de vorm aannemen van een bijkomende afdeling in een bestaande onderneming, of eenvoudigweg een uitbreiding van een bestaand bedrijf. Vrij zelden zijn de gevallen, waarin een geheel nieuw industrieel complex uit de grond werd gestampt, in het juridisch kader van een nieuwe onderneming.

Wij hebben ons voorgenomen in deze bijdrage na te gaan wat op het gebied der nieuwe bedrijven in ons land te verwachten is sedert de tweede wereldoorlog.

Een bepaalde inventaris is hiervan niet opgemaakt, in tegenstelling met andere landen, waar men ons niet zelden overbluft met cijfers over de nationale investeringen, omgerekend tot procenten van het nationaal inkomen, enz. In ons land hebben sommige mensen zich eveneens aan soortgelijke benaderende wiskunde begeven, doch de resultaten van hun opzoeken moeten meestal breed genoeg geïnterpreteerd worden.

Wij zullen het vraagstuk langs twee andere zijden belichten. In de eerste plaats kunnen wij aan de hand van het huidige niveau van tewerkstelling, in vergelijking met vóór de oorlog, ons reeds een idee vormen van de inspanning door de Belgische economie geleverd, om de arbeidsgelegenheid te verruimen. In de tweede plaats kan aan de hand van de verslagen van een aantal naamloze vennootschappen een lijst worden opgesteld van het merendeel der voornaamste nieuwe bedrijven in ons land.

Uit de vergelijking van de cijfers van de telling van Februari 1937 en de gegevens door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid gepubliceerd, blijkt, dat het aantal personen, tewerkgesteld in handels- en nijverheids-ondernemingen, van Februari 1937 tot 30 Juni 1950 gestegen is van 1.146.383 tot 1.421.479, hetzij met 24 pCt. Deze cijfers slaan evenwel alleen op de personen in dienstverband en houden geen rekening met het personeel tewerkgesteld in de landbouw en de overheidsdiensten, evenmin als met de zelfstandige beroepen. Van Juni 1950 tot Juni 1951 is het aantal tewerkgestelden verder met 4,5 pCt gestegen.

Van Februari 1937 tot Juni 1950 is het aantal in dienstverband tewerkgestelde personen in ons land dus gestegen met ca 275.000; van 1937 tot midden 1951 mag dit aantal op ca 340.000 worden geraamd. Bij de beoordeling van dit resultaat moet evenwel rekening worden gehouden met het volgende:

a. Deze uitbreiding van de tewerkstelling werd verwezenlijkt, zonder noemenswaardige tussenkomst van de Overheid, door het privaat initiatief.

b. Deze toeneming van de tewerkstelling ging daarenboven gepaard met een aanmerkelijke verbetering van de levensstandaard van onze arbeidende klasse. Een aanduiding hieromtrent vinden wij reeds in de vergelijking van het indexcijfer van de detailprijzen, dat einde 1951 op 129,5 (basis 1936/38 = 100), terwyl de lonen einde September vorig jaar index 472 bereikten.

In verschillende der ons omliggende landen daarentegen werden de lonen gedeeltelijk geblokkeerd, zodat zij vrijwel aanzienlijk ten achter gebleven zijn in de aanpassing aan de prijsbeweging. In geen enkel van deze landen heeft de blokkering van de lonen evenwel toegelaten de inflatie te bestrijden, daar relatief lage lonen de prikkel weg-

nemen tot bevorderen van de productiviteit en de verspilling van arbeidskrachten in de hand werken.

Een andere aanduiding omtrent de relatieve verhoging van de lonen in België in vergelijking met het buitenland verstreken ons onderstaande gegevens. In 1938 beliepen de Belgische lonen 60 pCt van de Engelse, 70 pCt van de Nederlandse, 48 pCt van de Duitse en 84 pCt van de Franse. In 1950 daarentegen bereikten de lonen in Groot-Brittannië nog amper 90 pCt van het Belgische peil, de Nederlandse 65 pCt, de Duitse 77 pCt en de Franse 63 pCt.

De tewerkstelling uitbreiden op basis van een relatief lage stand van de lonen is vrij eenvoudig: indien de lonen bijv. laag genoeg waren in ons land, dan konden wij bijv. evenals in Italië, bij het aanleggen van nieuwe wegen de betonmolens, vrachtwagens en alle andere nieuwe mechanische middelen weren, en enkele honderden of duizenden arbeiders met schop en houweel in de plaats stellen. In België worden de graspleinen onderhouden met mechanische of zelfs gemotoriseerde grassnijmachines... in Rome wordt dat werkje opgeknapt door tientallen jongelui bij middel van een kleine ouderwetse sikkel.

De tewerkstelling verhogen en tevens de levensstandaard van de bevolking verbeteren, is blijkbaar een veel ingewikkelder probleem, dat zich moeilijk in breedopgevatte overheidsplannen laat vatten, doch een toegespitste aandacht vereist in geheel het bedrijfsleven en op al de trappen van de hiërarchie in de ondernemingen.

c. Dat de Belgische industrie, niettegenstaande de hoge lonen, er niettemin in geslaagd is de concurrentie van het buitenland over het algemeen het hoofd te bieden, is vooral te danken aan de toegenomen productiviteit. De vooruitgang op dit gebied in ons land verwezenlijkt kan niet onder de vorm van cijfers worden uitgedrukt. Alleen gedeeltelijke aanduidingen kunnen hieromtrent worden gevonden. Door de verbetering van de outillering zijn bijv. vele textielfabrieken er in geslaagd met eenzelfde aantal arbeiders al vóór de oorlog hun productie met 40 pCt uit te breiden. Als karakteristiek moet in dit verband worden vermeld, dat bijv. in vele metaalbedrijven de productiviteit aanzienlijk werd verhoogd, door een betere organisatie van het werk; en vooral van het transport binnen de fabrieken. Zolang de arbeid goedkoop was kon men het zich bijv. permitteren de grondstoffen en halfafgewerkte producten van de ene afdeling naar de andere te vervoeren met vrij primitieve middelen. Thans is dit uitgesloten.

d. Deze uitbreiding en modernisatie van de industrie, samen met de verbetering van de levensstandaard, had anderdeels voor gevolg, dat het aantal kleine ondernemingen, zoals handelsbedrijven enz., sterk is toegenomen, evenals het personeel in deze bedrijven tewerkgesteld. Zoals bekend, valt dit personeel veelal niet onder de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, daar het doorgaans „helpers” zijn, t.t.z. naaste familieleden, al dan niet bezoldigd. De toeneming van de tewerkstelling uit dezen hoofde is dan ook niet reeds bevat in de vermelde stijging van 24 pCt, die slaat op de in dienstverband tewerkgestelden.

Onderstaande tabel brengt, mits enig voorbehoud nopens de vergelijking der bedragen, enkele cijfers uit de tellingen van 1937 en 1947 aangaande het aantal zelfstandige arbeiders en hun helpers.

	1937	1947
Fabricanten zonder bezoldigd personeel	175.989	159.204
Fabricanten met bezoldigd personeel (patroons)	57.302	92.788

DE ENORME UITBREIDING VAN DE PETROLEUMINDUSTRIE AAN
DE MOND VAN DE NIEUWE WATERWEG-PERNIS VERHOOGT DE

AANTREKKINGSKRACHT VAN ROTTERDAM ALS PLAATS VOOR VESTIGING VAN HULPINDUSTRIËN

INLICHTINGEN OVER TERREINEN ENZ. BIJ:

HAVENBEDRIJF DER GEMEENTE ROTTERDAM, STIELTJESSTRAAT 27, R'DAM. TEL. 72960
STADSONTWIKKELING EN WEDEROPBOUW AFD. GRONDBEDRIJF, COOLSINGEL 107
ROTTERDAM. TELEFOON 29015

GEMEENTE ROTTERDAM

UITGIFTE VAN

f 10.000.000.— 2 1/2 pCt. Premie-Obligaties

in stukken van f 100.— nominaal.

Ondergetekenden berichten, dat zij de inschrijving op bovengenoemde uitgifte bij hun kantoren te Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage, voor zover aldaar gevestigd, openstellen op

DONDERDAG 17 APRIL 1952

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

TOT DE KOERS VAN 100 pCt.

op de voorwaarden van het prospectus d.d. 4 April 1952.

**Rotterdamsche Bank N.V. Nederlandsche
Amsterdamsche Bank N.V. Handel-Maatschappij, N.V.**

**De Twentsche Bank N.V.
Incasso-Bank N.V.
Lippmann, Rosenthal & Co.
R. Mees & Zoonen
Pierson & Co.**

Rotterdam, 4 April 1952.
Amsterdam

	1937	1947
Totaal der handelsinrichtingen	396.903	425.072
Totaal der alleenstaande handelaars	279.649	393.459
Helpers in nijverheid (familieleden niet aangesloten bij R.M.Z.) ..	41.642	44.614
Helpers in handel	141.916	113.584

e. Tegenover deze toeneming van de tewerkstelling noteren wij anderdeels; dat het aantal werklozen op einde Februari 1937 en einde Juni 1950 schier even groot was; de juiste cijfers zijn respectievelijk 206.794 en 199.543. Bij de beoordeling van dit schier gelijke aantal werklozen moet evenwel worden bedacht, dat de conjunctuurstand in Februari 1939 beter was dan in Juni 1950. Voor Januari 1951 daarentegen beliep het daggemiddelde van het aantal gecontroleerde werklozen nog slechts 190.698.

Hierbuiten mag niet uit het oog worden verloren, dat onze bevolking sedert vóór de oorlog een lichte aangroei heeft gekend, doch door de verschuiving in de ouderdomsverdeling der bevolking bleef het aantal inwoners van beider geslacht tussen de ouderdom van 15 en 65 jaar ongeveer stabiel op 5,8 miljoen. Het gevolg hiervan is, dat er thans een groter gedeelte van de actieve bevolking tewerkgesteld is dan vóór de oorlog.

* *

Dat de Belgische economie sedert het einde van de tweede wereldoorlog haar productiemogelijkheden aanmerkelijk heeft uitgebreid, blijkt niet alleen uit de toeneming van de tewerkstelling, doch tevens uit het niveau zelf van de productie. In 1950 overtrof de industriële productie deze van de referentiejaren 1936/38 met gemiddeld 27 pCt, en in 1951 zelfs met 45 pCt.

In de vergelijking van de hier vermelde percentages van toeneming der industriële voortbrengst met de hoger vermelde stijging van de tewerkstelling ligt eveneens een aanduiding van de toegenomen productiviteit, die over 1951 gemiddeld 111 pCt zou belopen in vergelijking met vóór de oorlog.

Deze uitbreiding van haar productiecapaciteit en deze verhoging van de lonen en van de levensstandaard heeft de Belgische economie kunnen verwezenlijken zonder haar betalingsbalans grondig te ontwrichten. Bezien over de laatste 4 jaar is het niet overdreven vooruit te zetten, dat de Belgische betalingsbalans fundamenteel in evenwicht was, al heeft onze economie zich tijdens deze jaren aan zeer diverse conjunctuur- en politieke omstandigheden moeten aanpassen.

Bij dit evenwicht van de betalingsbalans werd een voorname rol gespeeld door de geld- en credietpolitiek, die langs vrij orthodoxe wegen geleid, op een algemeen plan van schaars en duur crediet, er toe heeft bijgedragen de binnenlandse vraag voor consumptie en voor investeringen binnen de perken te houden, die een evenwicht in de richtingen met het buitenland mogelijk maken.

Ongetwijfeld had men ook in België verder kunnen gaan inzake opslorpen van de werkloosheid, door de binnenlandse vraag voor consumptie en investeringen of door de uitvoer aan te moedigen. De huidige moeilijkheden met de E.B.U. wijzen er op, dat de aanmoediging van de uitvoer met grote bezwaren gepaard gaat, omdat de betrokken landen dikwijls niet de goederen kunnen leveren die wij gaarne zouden kopen, omdat deze goederen niet beschikbaar zijn of hun prijs al te hoog blijkt te liggen.

Waar het in het E.B.U.-probleem voor België op aankomt, is niet zodanig een verlaging van onze uitvoer naar deze landen, doch een evenwicht tussen in- en uitvoer — of een redelijk overschot — op een hoog niveau van de goederenstromen in beide richtingen. De vrije deviezenmarkt lijkt in dit opzicht interessante mogelijkheden te bieden.

De andere mogelijkheid om de tewerkstelling te ver-

beteren zou er in bestaan de binnenlandse consumptie op te voeren of de investeringen uit te breiden. Er wordt al wel eens beweerd, dat men een ezel die geen dorst heeft moeilijk een ketel water kan doen slikken, duidend op de halsstarrigheid van de verbruikers om op zekere ogenblikken hun uitgaven op te voeren of hun aankopen niet uit te stellen. Wij menen evenwel, dat ernstige prijsconcessies op het plan van de detailhandel, de verbruiksgoederen in niet onbelangrijke mate zouden stimuleren. Hebben onze detaillanten evenwel gereageerd op de prijsverlagingen van de fabricanten? Hierbuiten zou het verbruik vrij gemakkelijk kunnen gestimuleerd worden door het instandhouden van een voldoende inflatoire druk, die onvermijdelijk de stabiliteit van de munt in gevaar zou brengen.

Met het oog op het verschaffen van tewerkstelling en bevordering van de activiteit in het algemeen, is een hoge export even bevorderlijk als binnenlandse investeringen. In de huidige omstandigheden kan de keuze ons evenwel niet onverschillig laten. Het voordeel van de hoge exportcijfers schuift meer en meer af naar enkele industriële sectoren, inzonderheid de zware metaalnijverheid, terwijl de specifiek Vlaamse nijverheden met een afnemend exportvolume af te rekenen hebben. Zulks ligt gedeeltelijk aan de oorsprong van de toenemende werkloosheid in Vlaanderen. Met het oog op een beter evenwicht tussen de bevolking en de arbeidsmogelijkheden in beide landsgedeelten, ware het ongetwijfeld van het grootste belang de investeringen in het Vlaamse land aan te moedigen.

Zonder hierop thans verder te willen ingaan, moet evenwel worden onderlijnd, dat een politiek van expansie der investeringen en der binnenlandse consumptie veelal tot een deficitaire betalingsbalans leidt, tenminste indien getracht wordt de wisselkoers van de munt op een relatief hoog peil te houden. De gevaren en moeilijkheden, die deficitaire betalingsbalansen met zich brengen, zijn ons allen voldoende bekend. Noteren wij slechts, dat Nederland, dank zij een meer orthodoxe monetaire politiek, zijn betalingsbalans opnieuw in evenwicht kon brengen, doch dat tegelijkertijd het aantal werklozen een stijgende lijn ging volgen.

* *

Om het belang van de investeringen in ons land sedert de tweede wereldoorlog aan te tonen, zullen wij geen gebruik maken van ramingen aangaande de globale bedragen hiervan. Niet alleen zijn deze investeringen niet zelden gefinancierd met bedragen ingehouden langs de afschrijvingen om, doch daarenboven sloegen deze investeringen meestal op verbeteringen of uitbreidingen van het productie-apparaat, waaromtrent meestal niets gemerkt wordt. Het aantal nieuw opgerichte belangrijke ondernemingen daarentegen is niet zo groot. Onder de voornaamste vallen te vermelden: Ferblatit te Tilleur voor de vervaardiging van electrolytisch blik, Les Colorants de Tertre voor de vervaardiging van kleurstoffen, de petroleumraffinerijen te Antwerpen, enz.

De uitbreidingen van de bestaande bedrijven, de modernisaties, de verbetering van de kwaliteit der producten, het opnemen van nieuwe producten, enz. zijn buitengewoon talrijk. Practisch elke onderneming heeft na de tweede wereldoorlog iets „nieuws” gedaan . . . , gaande van een vernieuwing der machines tot het fabriceren van nieuwe producten en het oprichten van nieuwe afdelingen.

Metaalnijverheid.

Typisch is in dit verband de zware metaalnijverheid, die geen oprichting van nieuwe ondernemingen kende, doch die de bestaande bedrijven zich practisch helemaal zag vernieuwen. De capaciteit der hoogovens werd meestal vergroot en de kwaliteit van het staal verbeterd, door

**Kan ongefrankeerd
zonder nadere adres-
aanduiding worden
verzonden**

ANTWOORDKAART

ROTTERDAM
MACHTIGING Nr. 357

De ondergetekende bestelt bij:

De Wester Boekhandel, Nw. Binnenweg 331, Rotterdam

Telefoon 32076

• Giro 18961

Voor rekening

Op zicht

Woonplaats:

(In blokletters s.v.p.)

Naam:

een wijziging aan het gebruikelijke Thomasprocédé. Om hun cokesvoorziening op te voeren hebben 4 fabrieken 250 cokesovens opgericht of herbouwd. Nieuwe aanverwante bedrijven werden opgericht voor de recuperatie van bijproducten van de steenkolendistillatie (olie, benzol, naphte, teer enz.). Twee staalfabrieken hebben elk een nieuwe „blonzing” opgericht; elf nieuwe walsen voor platen, banden of handelsstaal werden in bedrijf genomen. Verder werden continuwalsen voor draad en banden opgericht. In het totaal zouden de hoogovenbedrijven van 1947 tot 1950 voor ca 5 milliard frank investeringen hebben doorgevoerd.

De vernieuwing en de uitbreiding van de capaciteit, in deze nijverheidstak doorgevoerd, zijn werkelijk zo belangrijk, dat men zich afvraagt of het niet mogelijk geweest ware een dezer basisbedrijven zonder groot verlies over te plaatsen naar het Vlaamse land, om er de kern te vormen van een nieuwe metaalnijverheid. In vele landen constateert men trouwens een zeer typische verschuiving van de hoogovenbedrijven naar de havens of de kust.

Metaalconstructie.

In de sector van de metaalverwerkende nijverheid werd na de tweede wereldoorlog op grote schaal het gereedschapsmachinepark, dat vóór de oorlog reeds wat verouderd was, vernieuwd. De constructie van gereedschapsmachines nam in ons land een hoge vlucht, en België was bijv. het eerste der Europese landen om draaibanken met electronische drijfkracht op de markt te brengen. In de draadtrekkerijen werd de standaardisatie verder doorgezet, terwijl een grote inspanning werd gedaan voor de productie van fluorescentielampen en televisietoestellen. Op het gebied der medische electriciteit werden eveneens nieuwe toepassingen verwezenlijkt. In de sector van de scheepsbouw worden de mogelijkheden aanzienlijk verruimd, en in enkele takken gingen Belgische ondernemingen over tot de exploitatie van Amerikaanse uitvindingen.

Het gaat niet op alle metaalverwerkende ondernemingen op te noemen die iets „nieuws” hebben verwezenlijkt, daar we ze dan allemaal zouden moeten opnoemen, en hun aantal is buitengewoon groot. Wij beperken ons dan ook tot enkele der meest gekende, die daarom niet steeds de voornaamste zijn.

De S.A. Ateliers Métallurgiques verkregen een Amerikaanse vergunning voor de constructie van dieselauto's en trolleybussen, terwijl de S.A. Brugeoise et Nicaise et Delcuve de constructie van P.C.C. tramwagens aanving, naast deze van spoorwegwagens in roestvrij staal, hef-wagentjes, weefgetouwen voor nylonkousen enz. Deze maatschappij had vóór de oorlog werkplaatsen te La Louvière en te Brugge; thans zijn alle installaties te Brugge geconcentreerd. Hier hebben wij dan ook een van de zeldzame voorbeelden van verschuiving van een industrie naar de Vlaamse gewesten.

Terwijl de Ateliers de Constructions de Familleureux zich is gaan toeleggen op de productie van precisiewerktuigen, zou de N.V. Energie overschakelen van de bouw van locomotieven naar het cokesovenmaterieel, persen en werktuigen voor behandeling van dikke platen.

De Fabrique Nationale d'Armes de Guerre (F.N.) heeft o.a. de fabricage opgenomen van turboreactoren voor vliegtuigen en bouwt te Brugge (samen met enkele andere vennootschappen (Automobiles Miesse, La Dyle, Philips en Brugeoise et Nicaise)) jeeps en camions voor het leger.

De vennootschap L'Optique te Gent, die vóór de oorlog gespecialiseerd was in de vervaardiging van optische toestellen, heeft na de oorlog de fabricage aangevat van weefgetouwen, evenals van automatische machines om kartonnen verpakkingen te maken.

De bekende firma Ateliers de Constructions Electriques de Charleroi (A.C.E.C.) heeft na de oorlog een electronische afdeling opgericht, waarin vooral opzoekingen

op gebied der teletransmissie worden gedaan. De industriële verwarming met hoge frequentie en de ultraklankgeneratoren zijn eveneens twee nieuwe activiteiten van A.C.E.C. Ook fluorescentiebuizen behoren thans tot het fabricageprogramma van A.C.E.C., evenals tot dit van Philips te Leuven.

Hoger vermelden wij reeds Ferblatil, opgericht in 1948 met een kapitaal van 450 miljoen frank en waarvan de totale investeringen 625 miljoen frank zouden belopen om ca 275 arbeiders tewerk te stellen. Ook de N.V. Phenix Works, die reeds oudere Belgische blikfabricant, stelde haar fabrieken in op het koudwalsen van platen.

Terwijl Farey te Gosselies de vervaardiging van vliegtuiggeraamten aanvatte, die dan met de motoren van F.N. worden uitgerust, is ook de N.V. Impéria te Nessonvaux zich op de wapenfabricage gaan toeleggen.

In Antwerpen werd in 1949 de Soc. Electro-Navale et Industrielle opgericht (kapitaal 20 miljoen frank), met het oog op de elektrische uitrusting van schepen. De Automatique Electrique à Anvers heeft vorderingen gemaakt op het gebied van de automatische telefoonapparaten. De N.V. S.E.M. zou sedert het einde van de oorlog ook werktuigmachines fabriceren, terwijl de N.V. Mecar te Brussel thans ook granaten produceert, waarvoor veel belangstelling lijkt te bestaan.

Textielnijverheid.

Naar bekend produceert Fabelta sedert 1950 rayon-garens voor de bekleding van autobanden, terwijl de Union Cotonnière een nieuwe spinnerij heeft geïnstalleerd. De Anciens Etabl. Vanderhaeghen te Gent begonnen met de productie van nylonweefsels, terwijl de Tissage d'Exaerde glasweefsels in haar fabricageprogramma opnam. In de omstreken van Gent werd de vervaardiging van fijne voile, imitatie voile suisse, verder uitgebreid, terwijl te St. Niklaas en te Kortrijk zgn. „broadlooms” tewerk worden gesteld voor de vervaardiging van brede tapijten zonder naad. Over de investeringen in de textielnijverheid zijn over het algemeen weinig preciese gegevens beschikbaar; vele familievennootschappen, zelfs naamloze, beperken hun jaarlijkse publicaties tot een laconische balans en resultatenrekening. Toch blijkt het, dat het merendeel der ondernemingen na de oorlog hun installaties sterk gemoderniseerd hebben.

Glasnijverheid.

In de glasnijverheid werd, niettegenstaande de reeds al te grote capaciteit van de bestaande fabrieken, de door de oorlog vernietigde Verrerie de Zeebrugge weder opgebouwd, met een capaciteit dubbel zo groot als vóór de oorlog. Ruim 100 miljoen frank werd geïnvesteerd en 700 arbeiders tewerk gesteld. Deze onderneming richtte eveneens een school op voor glassnijders. Op te merken valt, dat het grootste deel van de glasnijverheid thans in het Vlaamse land is gevestigd.

Naast enkele nieuwe glasproducten als Pyrex, glaswatten en glasvezel, thermolux en thermopane dient neutraal glas (dit glas tast de er in verpakte producten niet aan) te worden vermeld; voor de vervaardiging hiervan werd in 1949 de Soc. pour la Fabrication du Verre Neutre opgericht.

Scheikundige nijverheid.

Naast de hoger reeds vermelde Colorants de Tertre werden door de Belgische scheikundige nijverheid een reeks nieuwe producties op touw gezet. Onder de meest bekende moeten worden vermeld de penicilline en streptomycine (Papeteries de Genval en de Soc. Continentale de Chimie te Schoten), phenol, minerale lijmen, nieuwe springstoffen (Poudreries Réunies de Belgique), zeldzame gassen, siliciumderivaten, antihistamineproducten (Union Chimique), polyvinylchlorides (Chimique du Marly), verven en ver-

nissen, kleurfoto's en films door Photo Gevaert enz. Voor de verwerking van de bijproducten van de petroleumraffinaderijen te Antwerpen zal een nieuwe petrochemische industrie worden opgericht.

Houtproducten.

In de sector van de houtbewerking valt een verdere uitbreiding te noteren van de platen uit houtvezel (Unalut van de Union Allumettière, Novopan van de firma Stape-laere & Zoon te Wilrijk, enz.).

Non-ferro metalen.

In deze bedrijfstak valt een vrij eigenaardig initiatief te vermelden. Reeds in 1940 begon de Cie des Métaux d'Overpelt Lommel et de Corphalie met het inrichten van een atelier voor fijne mechaniek te Overpelt. Daar zij ter plaatse geen geschoolde arbeiders vond en de Limburgse vakscholen niet over het nodige moderne materiaal beschikten, heeft zij zelf de arbeiders moeten opleiden. Deze afdeling stelt thans ca 50 gekwalificeerde arbeiders te werk.

Voor de verwerking van aluminium werd, met medewerking van Franse groepen, de Soc. Industrielle de l'Aluminium te Duffel opgericht.

Petroleum.

Als nieuwe petroleumraffinaderijen vallen te vermelden:

- de in 1949 opgerichte Soc. Industrielle Belge des Pétroles te Antwerpen, waarover de Pétrofina en de Anglo-Iranian Oil Cy. Ltd. van Londen de contrôle voeren. Naast een eigen kapitaal van 100 miljoen fr. bekam deze maatschappij een krediet van fr. 500 miljoen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid;
- de eveneens in 1949 gestichte Esso Standard Refinery

S.A. te Antwerpen, waarover de contrôle in handen is van de Standard Oil Cy. of New Jersey. Naast een kapitaal van 100 miljoen fr. kon deze maatschappij een lening van één milliard fr. aangaan bij de N.M.K.N.;

c. de Raffinerie Belge des Pétroles, die vóór de oorlog vooral asphalt produceerde, heeft na de bevrijding een volledige raffinaderij gebouwd.

Voedingsnijverheid.

In de voedingsnijverheid werd de S.A. des Frigorifères du Littoral uitgebreid en het kapitaal na herhaalde vergrotingen opgevoerd van 8,4 tot 61,8 miljoen fr., waarnaast ook nog kredieten werden opgenomen. Deze maatschappij exploiteert te Oostende zeer moderne installaties voor de overbevriezing van vis.

Cementnijverheid.

Van groot belang in deze industrietak is de nieuwe fabriek door de C.R.R. gebouwd te Lixhe nabij Visé; de kost hiervan wordt op 600 miljoen fr. geraamd.

Scheepvaart.

Vermelden wij ten slotte de nieuwe installaties van de Mercantile Marine Engineering and Graving Docks, het nieuwe havencomplex van de Compagnie Maritime Belge en de oprichting van de Cie Maritime Congolaise, met Antwerpen als technisch en administratief centrum.

* *

Bij het overlopen van deze lijst is het voorzeker opvallend, dat de meeste uitbreidingen van bestaande of oprichtingen van nieuwe bedrijven plaatsvonden in de sector van de metaalverwerking. Ongetwijfeld is het ook deze sector, die voor de toekomst nog de rijkste beloften biedt.

Brussel.

Dr L DELMOTTE.

De zorgen van de voorspoed

Feiten.

De ontwikkeling van de toestand van België in de E.P.U. kan in enkele kenmerkende perioden worden ingedeeld.

Eerste periode (van de oprichting van de E.P.U. af tot begin 1951). In de eerste maanden der E.P.U. was België als gevolg van zijn grote invoer debiteur. Kort vóór de oprichting der E.P.U. was immers het Korea-conflict uitgebroken en het eerste gevolg daarvan was de „stockpiling”. Dit duurde evenwel niet lang, nl. slechts tot begin 1951.

Tweede periode (van Januari 1951 tot Maart 1951). Door de verbetering van de ruilvoet, voortspruitend uit het feit, dat de grondstoffenprijzen in de lente van 1951 daalden, terwijl de industriële producten tegen hoge prijzen konden worden afgezet, kreeg België een creditpositie. Voorts werden, vooral in de latere maanden, in België bestellingen van militaire aard door zijn E.P.U.-partners geplaatst, welke voortdurend belangrijker werden. België moest nu crediet verlenen aan de E.P.U. tot 100 pCt, totdat de geaccumuleerde creditpositie 72 mln reken-eenheden ($\frac{1}{5}$ van het quotum van België) bereikte.

Derde periode (van Maart 1951 tot Augustus 1951). In deze periode werd België's creditpositie nog versterkt, doordat zekere Europese landen sedert de zomer van 1951 hun bestellingen van Belgische goederen opvoerden in verband met de monetaire ongerustheid en de prijzen-hausse, die in deze landen heerste. België ontving in deze periode (volgens de statuten van de E.P.U.) 50 pCt van het positief saldo van zijn rekening met de landen der E.P.U. in goud. Voor de andere helft werd crediet verleend. In Augustus was echter de limiet van het quotum bereikt. België had toen aan de E.P.U. een crediet verleend van

10.075 mln fr. Daar echter verschillende schulden, voortspruitend uit bilaterale betalingsaccorden, via de E.P.U. aan België waren terugbetaald (voor een totaal bedrag van 4.837 mln fr.), bedroeg de aangroei van de Belgische vorderingen op de E.P.U.-landen einde Augustus 1951: 5.238 mln fr. Op het moment, dat de limiet van 360 mln eenheden was bereikt, was het „geval België” gesteld. In 14 maanden had zich een proces voltrokken, dat volgens de vooruitzichten der oprichters van de E.P.U. ten minste 2 jaar had moeten duren.

De Regering, die deze toestand uiteraard had zien aankomen, had reeds van Juli af bij het directiecomité van de E.P.U. het probleem van overschrijden van het quotum aanhangig gemaakt. Onderhandelingen werden zowel te Washington als te Parijs gevoerd, waarbij twee stellingen werden verdedigd. Volgens de ene moest de crediteur voortgaan met crediet aan de E.P.U. te verlenen als zijn quotum is overschreden; volgens de andere (door België als een principekwestie verdedigd) moest de crediteur, die zijn quotum overschreed, voor 100 pCt in goud worden betaald, juist zoals de debiteur, die zijn quotum heeft overschreden, volgens de E.P.U.-bepalingen voor 100 pCt in goud moet betalen.

Vierde periode (van 20 Augustus 1951 tot heden). Aan gezien het Belgische quotum in Augustus 1951 was uitgeput en men een breuk, die nadelig zou zijn zowel voor de E.P.U. als voor de Belgische exporteurs, wilde vermijden, werd het overschot voor die maand als ook voor de maand September voor 50 pCt in credieten en voor 50 pCt in goud vereffend. Oorspronkelijk wilde men dit stelsel tot 30 mln dollar boven het quotum beperken. Wegens de traagheid, waarmee de onderhandelingen te

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

VERHUUR VAN SAFELOKETTEN

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

N.V. RIJNSTAAL

V/H. J. W. OONK & CO.

ARNHEM
HOLLAND

TELEFOON
24941

FABRIKANTEN VAN

ELECTRISCH GELASTE STALEN BUIS

TUBES EN ACIER SOUDÉS ÉLECTRIQUEMENT

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

Gevestigd te Amsterdam

Internationale bankzaken

25 eigen vestigingen in:
Nederland - Indonesië - India
Malakka - Thailand
Hongkong - Japan

Eigen vertegenwoordigingen te:
Londen en New York

Correspondenten over de gehele wereld.
Uitgebreide service, speciaal op internationaal gebied.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

Amsterdam: Singel 250
Den Haag: Lange Vijverberg 11
Rotterdam: Mathenesserlaan 235

gevestigd sedert
1863

ALKMAAR

Nieuw centrum van Hollands handel en industrie

In de gemeente Alkmaar zijn belangrijke industrieën en grootbedrijven gevestigd, o.a. ijzergieterijen, scheepswerven, machine-, conserven-, kaas-, confectie-, cacao- en chocoladefabrieken.

Voor de verdere uitbreiding van handel en industrie zijn in het gemeentelijke uitbreidingsplan twee grote industrieterreinen geprojecteerd:

A. Industrierrein „Noord”.

Dit terrein, ter grootte van plm. 21 ha wordt begrensd door het Noordhollandsch Kanaal, de spoorlijn Alkmaar-den Helder en de Hoornsche Vaart. Een gedeelte van het terrein is reeds bouwrijp, terwijl binnenkort meer grond bouwrijp wordt gemaakt. Met de aanleg van een spoorraccordement is inmiddels een begin gemaakt.

Ten behoeve van de vestiging van kleine industrieën zal de gemeente op voormeld terrein een gemeenschappelijk industriegebouw (industriehallen) bouwen. De diepte van het gebouw, vrije overspanning, bedraagt 16 m, terwijl de lengte wordt bepaald naar de afmetingen van het terrein. In de lengterichting kan het gebouw in compartimenten worden verdeeld, bestaande uit veelvouden van 2 m. Voor eventuele opslag kan gebruik gemaakt worden van het vóór en achter het gebouw gelegen terrein, waarvan de diepte resp. 5 en 13 m zal zijn.

Ook wordt de gelegenheid geboden afzonderlijke industriegebouwen te stichten, welke op de duur aan de gebruikers in eigendom overgaan.

B. Industrierrein aan het Zeglis.

Dit terrein, ter grootte van plm. 40 ha is gelegen ten Westen van het Noordhollandsch Kanaal, ten Zuid-Oosten van de bebouwde kom der gemeente. Er is een 50 m brede en 600 m lange havenarm in geprojecteerd, welke in open verbinding staat met het Noordhollandsch Kanaal, waardoor het terrein bereikbaar wordt voor schepen tot 1000 ton.

Alle gewenste inlichtingen worden gaarne verstrekt door de

DIENST VAN OPENBARE WERKEN, ALKMAAR, KEETGRACHT 1, TEL. K 2200-3242

Bilaterale saldi van de B.L.E.U. met elk der E.P.U.-landen.

Landen	(in mln fr.)										
	1950 Juli t/m December	1e h.j. 1951	12 maands- gem.	1951					1951	18 maands- gem.	
				Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.		
Duitsland	- 79	- 623	- 702	- 501	- 323	- 236	- 659	- 158	- 340	- 2.840	- 2.919
Oostenrijk	+ 138	+ 661	+ 799	+ 89	+ 114	+ 92	+ 93	+ 70	+ 61	+ 1.180	+ 1.318
Denemarken	+ 114	+ 785	+ 899	+ 177	+ 156	+ 192	+ 52	+ 275	+ 183	+ 1.820	+ 1.934
Frankrijk	- 1.368	+ 1.379	+ 11	+ 708	+ 593	+ 863	+ 1.012	+ 42	+ 454	+ 5.051	+ 3.683
Griekenland	+ 568	+ 38	+ 606	- 2	- 7	+ 2	+ 70	+ 233	+ 93	+ 427	+ 995
Italië	+ 1	+ 11	+ 12	- 95	- 24	- 82	- 79	+ 58	+ 45	- 166	- 165
Noorwegen	+ 176	+ 553	+ 729	+ 115	+ 185	+ 98	+ 78	+ 270	+ 218	+ 1.517	+ 1.693
Nederland	+ 6.099	+ 6.834	+ 12.933	+ 1.230	+ 46	+ 666	+ 195	+ 940	+ 410	+ 11.147	+ 17.240
Portugal	- 219	+ 572	+ 353	+ 56	+ 86	+ 113	- 54	+ 209	+ 95	+ 1.037	+ 818
Verenigd Koninkrijk	- 3.519	+ 1.641	- 1.878	+ 931	+ 1.489	+ 1.607	+ 1.495	+ 2.063	+ 1.374	+ 10.600	+ 7.081
Zweden	- 202	+ 667	+ 465	+ 127	+ 236	+ 136	- 72	+ 288	+ 165	+ 1.547	+ 1.345
Zwitserland	- 908	- 1.269	- 2.177	- 80	- 215	- 40	- 56	- 382	- 120	- 2.162	- 3.070
Turkije	+ 292	+ 244	+ 536	+ 53	+ 35	+ 28	+ 71	+ 78	+ 113	+ 622	+ 914
Interest	-	+ 25	+ 25	-	-	-	-	-	+ 113	+ 138	+ 138
Totaal	+ 1.093	+ 11.518	+ 12.611	+ 2.808	+ 3.151	+ 3.439	+ 2.146	+ 3.986	+ 2.864	+ 29.912	+ 31.035

Stand van de B.L.E.U. tegenover de E.P.U.

Periode	(in mln fr.)					
	Netto-tekort (-) of overschot (+) in de B.L.E.U. a)	Aanwending van de bestaande middelen door de B.L.E.U.	Verbeterd netto- overschot van de B.L.E.U.	Financiering van het verbeterd netto-overschot		
				aanwending van het aanvangsdebetsaldo	credieten door de B.L.E.U. verleend	vereffeningen in goud of dollars door de E.P.U.
	1	2	3 = 1 + 2			
1950 2e halfjaar	- 401	+ 791	+ 390	+ 390	-	-
1951 1e kwartaal	+ 3.681	-	+ 3.681	+ 1.812	+ 1.869	-
2e kwartaal	+ 5.186	-	+ 5.186	-	+ 3.458	+ 1.728
3e kwartaal	+ 9.310	-	+ 9.310	+ 733 b)	+ 5.022	+ 5.021
4e kwartaal	+ 9.573	-	+ 9.573	-	+ 4.853	+ 4.720
1951 totaal	+ 27.750	-	+ 27.750	+ 1.079	+ 15.202	+ 11.469
1950/1951 totaal	+ 27.349	+ 791	+ 28.140	+ 1.469	+ 15.202	+ 11.469

a) geboekte overschotten in elke periode.
b) verbetering van het aanvangsdebetsaldo.

Parijs verliepen, werd het echter 80 mln dollar. Voor het laatste kwartaal van 1951 werd een enigszins afwijkende regeling getroffen. Besloten werd het cumulatieve boekoverschot te vereffenen door goudbetalingen ten bedrage van resp. 35, 25 en 20 mln dollar voor de maanden October, November en December en voor de rest door credietverlening. Voor het laatste kwartaal zal dus de verhouding import-export niet de verhouding goud-credieten bepalen, aangezien de hoeveelheid goud in elk geval op 80 mln dollar is vastgesteld. Eenzelfde principe werd aangenomen voor de eerste drie maanden van 1952: er wordt voor de betaling van het excedent van de export naar de E.P.U.-landen een maximum-bedrag van 60 mln dollar ter beschikking gesteld.

Maandelijks overschotten van de B.L.E.U. op de E.P.U.-landen

(in mrd fr.)					
Januari	1951	1,3	Juli	1951	2,8
Februari	1951	1,6	Augustus	1951	3,1
Maart	1951	1,2	September	1951	3,4
April	1951	2,1	October	1951	2,1
Mei	1951	1,9	November	1951	4,0
Juni	1951	3,3	December	1951	2,9

De ontwikkeling, die in 1951 is begonnen, heeft zich in 1952 voortgezet. Op het moment van het schrijven van dit artikel heeft België voor ongeveer 20 mrd aan crediet aan de E.P.U. verleend (2.477 mln surplus in Januari, 2.250 mln in Februari en 750 mln over de eerste vijf dagen van Maart). Het verleende crediet is, vergeleken met het nationaal inkomen van België (28 mrd fr.), voorzeker zeer hoog. Geen enkel land heeft ooit voor dergelijke bedragen aan crediet verleend, zelfs de Verenigde Staten met het Marshallplan niet. Het valt daarom niet te verwonderen, dat de Nationale Bank van België, die volgens een overeenkomst met de Regering van 7 Maart 1951 aanvankelijk de credieten financierde (d.w.z. de exporteurs in Belg. fr. betaalde), heeft geweigerd daarmee voort te gaan toen de limiet (10.066 mln), waartoe ze zich per dezelfde overeenkomst had verbonden, was bereikt. Sedert Augustus werden dan ook de credieten aan de E.P.U. door de Schatkist gefinancierd, t.w. met belastingen en leningen

en met voorschotten, die volgens een andere overeenkomst tussen de Regering en de Bank deze laatste moet verlenen om in de lopende uitgaven van de Schatkist te voorzien.

Oorzaken.

1. Men heeft in E.P.U.-kringen enige tijd de simplistische mening verdedigd, dat de Belgische moeilijkheden hun oorsprong vonden in het Benelux-ackoord, dat een grotere liberalisatie in het goederenverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland voorzag dan het regime, aangenomen door de O.E.E.S. België is crediteur, zei men, en Nederland debiteur, het ene verklaart het andere. Vooral van Engelse zijde werd deze mening sterk verdedigd. Zo vindt men nog in „The Economist” van 8 September 1951” . . . it is the boom in Belgian exports to the Netherlands, made possible by the Benelux dismantling of customs barriers between the two countries, that provides the main explanation of Belgium's net surplus with E.P.U. as a whole”. Nederland nam evenwel in overleg met België maatregelen om het effect van de extra liberalisatie in de Benelux tegen te gaan. Dit land bereikte zelfs een merkwaardige ommekeer: het werd van debiteur crediteur. Hierdoor heeft men de visie, dat de Benelux de oorzaak zou zijn van de moeilijkheden, verlaten.

2. De werkelijke oorzaken zitten dieper. Zij zijn vooreerst van permanente, structurele aard. België is structureel crediteur tegenover de E.P.U. en debiteur tegenover de dollarzone, omdat het een transformatienijverheid bezit, die een belangrijk deel van de benodigde grondstoffen uit de dollarzone (graan, maïs, zink, erts) moet betrekken en die — aangezien de handel met de omliggende landen uiteraard gemakkelijker is — het grootste deel van haar producten aan E.P.U.-landen verkoopt. Deze toestand dateert reeds van vóór de oorlog. Toen exporteerde België 50 pCt van zijn totale uitvoer naar de E.P.U.-landen. Na de oorlog is deze tendentie nog versterkt, hetgeen trouwens reeds blijkt uit het feit, dat de Belgische franc sedert 1945 een notoir schaarse valuta is in Europa (het sterlinggebied inbegrepen). Thans gaat 71 pCt van de Belgische export naar de E.P.U.-landen. De oorzaken van deze ver-

schuiving zijn talrijk: de heroriëntering van vele Centraal- en Oosteuropese landen, het sluiten van de Chinese markt, het niet herstellen van de betalingscapaciteit van zekere Aziatische markten, de achteruitgang op overzeese markten (gevolg van België's afwezigheid daar tijdens de oorlog), zekere landen konden minder kopen (Zuid-Amerika, India enz.) als gevolg van de inconvertibiliteit der munten. Sedert de oorlog breidde België zijn uitvoer van half afgewerkte producten ook te veel naar West-Europa uit (deze landen gebruiken ze dan als grondstof voor eigen industrie en eventueel voor export). Bij de oprichting van de E.P.U. heeft men trouwens met dit alles rekening gehouden; het is juist daarom, dat België een zo groot quotum kreeg toegedend.

3. Bij deze structurele omstandigheid kwam nog een andere van tijdelijke aard, vooral onder invloed van de uitvoering der herbewapeningsprogramma's. Het zijn vooral de ijzer- en staalnijverheid, de metaalverwerkende industrieën, de non-ferrometalen, de chemische industrie en de steenkolenmijnen, die een verhoging van de export en gestegen prijzen te zien gaven tot in October 1951. Als gevolg van de genomen maatregelen en van de vermindering van de wereldvraag (gedeeltelijke verzadiging van sommige markten) trad nadien wel een kentering op (ook werden door andere landen, zoals Frankrijk en Engeland, maatregelen getroffen), maar toch blijft de uitvoering der herbewapeningsprogramma's, ondanks een zekere vertraging in hun rythme, een relatief hoog peil van België's export verzekeren. Daarvan profiteren in de eerste plaats de steenkolen, het staal, de non-ferrometalen en de uitrustingsgoederen (behalve het spoorwegmaterieel). De andere industrietakken, zoals de textielindustrie, daarentegen ondervinden een crisis. Men heeft daarom gesproken van mono-export (van basisindustrieën).

4. Daarbij komen nog overwegingen, die op de E.P.U. zelf betrekking hebben. De E.P.U. verzekerde een eerste stap naar de convertibiliteit. Onder de deelnemers wordt het debet- of creditsaldo van de betalingsbalans in één enkele rekeneenheid uitgedrukt. De nationale munten werden in die eenheid geconverteerd tegen vaste wisselkoersen. Nagestreefd werd een geleidelijke afschaffing van bilaterale of discriminerende restricties; daar de deelnemende landen zich niet meer behoeften te bekommeren om het bilateraal evenwicht van hun betalingsbalans, konden zij nu daar kopen en verkopen, waar het hun het best uitkwam. De stabiliteit van dit mechanisme vereist echter, dat voor alle Staten-leden de voorwaarden vervuld zijn, die op lange termijn het evenwicht van de buitenlandse handel zouden verzekeren. Dit was evenwel niet het geval en daardoor werd vooral de vaste, kunstmatige wisselkoers een hinderpaal. De Belgische franc is duidelijk onderschat in vergelijking met de valuta van andere landen, waar inflatie heerst. Het mechanisme van de E.P.U. maakt nu de toegang tot de harde valuta's, zoals de Belgische en de Zwitserse franc, veel gemakkelijker voor de importeurs van goederen en exporteurs van kapitaal van landen, waar de inflatie niet voldoende wordt beheerst en de officiële pariteit van het geld wordt bedreigd. Het gevolg is een exodus van kapitaal en een onweerstaanbaar aantrekken van buitenlandse goederen. Dit leidt tot allerlei vormen van speculatie (betaling van de Belgische export vóór de levering, berekende vertraging in de regeling van de Belgische import, immigratie van vluchtkaapitaal).

5. Daarbij komt nog een ander nadeel van de E.P.U.: de convertibiliteit is beperkt tot de valuta der deelnemende landen. België importeert dus uit en exporteert naar zones, die geen onderlinge convertibiliteit van hun valuta hebben verwezenlijkt. Zo exporteerde België in 1951 voor 19 mrd fr. naar de dollarzone, terwijl daarvandaan voor 30 mrd fr. werd geïmporteerd, hetgeen dus een tekort van 11 mrd fr. tot gevolg had. Daartegenover exporteerde

België voor 94 mrd fr. naar de E.P.U.-landen en importeerde uit deze landen voor 76 mrd fr., hetgeen een surplus van 18 mrd fr. opleverde. In verband met de inconvertibiliteit kunnen deze saldi niet worden verrekend, erger nog, doordat België uit de dollarzone grondstoffen invoert en de daaruit verkregen producten naar de E.P.U.-landen uitvoert, wordt België's dollarschuld steeds groter, waarvoor zijn E.P.U.-tegoed geen compensatie kan vormen. Deze fundamentele tendentie wordt nog versterkt door louter speculatieve operaties. Profiterend van de betalingsfaciliteiten, door de E.P.U. verleend, hebben Belgische importeurs dikwijls grondstoffen, in de dollarzone gekocht en in dollars betaald, verkocht aan de E.P.U.-landen. Zo is er bijv. geprotesteerd tegen reëxport naar de E.P.U.-landen van ruwe katoen, die uit de dollarzone was ingevoerd en hoegenaamd geen bewerking had ondergaan. Omgekeerd hebben buitenlandse importeurs dikwijls Belgische goederen gekocht (en met E.P.U.-geld betaald) om ze buiten de E.P.U.-landen tegen dollars te verkopen; dit konden zij doen omdat zij commercieel beter aangelegd zijn: België is meer het land van producenten, hoewel het, per hoofd uitgedrukt, het hoogste exportcijfer heeft. In deze categorie kan men ook de zgn. „switch“-transacties rangschikken, waarover men ten onrechte sprak in verband met de koffie aan boord van de „Flying Enterprise“. Om nu de dollarbetalingen te verminderen en de invoer uit E.P.U.-landen te stimuleren verbiedt de Belgische Regering de aankoop van een zeker aantal goederen uit de dollarzone. Deze goederen — van Amerikaanse oorsprong — worden nu door een E.P.U.-land aangeboden tegen hogere prijzen. Om de dollars voor deze goederen te verwerven verkoopt dat land echter Belgische goederen in Amerika (soms met verlies, aangezien dit immers toch gecompenseerd wordt door de hogere prijs van de Amerikaanse goederen in België).

Gevaren.

Het zou verkeerd zijn te beweren, dat de E.P.U. voor België geen gunstige resultaten heeft opgeleverd. Zonder haar zou België nog in het stadium van de bilaterale accoorden verkeren, met al de nadelen daarvan. Wel heeft België veel crediet moeten verlenen, maar aan de andere kant heeft het ook goud en dollars ontvangen, die anders niet zouden zijn verkregen. De buitenlandse handel van België heeft ongekende hoogten bereikt: door de E.P.U.-financiering nam de uitvoer in twee jaar toe met 50 pCt. De fabrieken hebben dus kunnen werken, de werkloosheid nam af. België mag zich trouwens niet vlug laten afschrikken, zich zekere offers te getroosten als het om zijn uitvoer gaat, daar het hiervan moet bestaan. Er zijn evenwel grenzen. Iedereen weet, dat men niet op crediet kan blijven verkopen zonder bankroet te gaan. België kan niet in het belang van zijn textielindustrie heel Europa op crediet kleden of in het belang van zijn ijzerindustrie de herbewapening en de industriële uitrusting van zijn Atlantische partners financieren. Dat is trouwens ook niet de bedoeling van de E.P.U., die een clearinginstelling is, een instrument voor de regeling der internationale betalingen, en geen bank, die crediet op lange of middelmatige termijn verleent aan landen, die in inflatie verstrikt zijn geraakt en achter een paraent van vaste wisselkoersen hun koopkracht buiten mate hebben opgeblazen. Zou België voortgaan met het uitdelen van credieten van een omvang en duur, die zij middelen te boven gaat, dan zou het die inflatie binnen zijn eigen grenzen overhevelen. Immers, de Nationale Bank van België — of nu de Schatkist — kopen de credieten af van de particuliere sector. Het volume bankbiljetten stijgt met als enige tegenpost een vordering op West-Europa. Alhoewel dit alles zeer voordelig is voor de particulieren, die in elk geval worden betaald, is dit toch nadelig voor de gemeenschap. De

vordering op West-Europa, die de tegenwaarde vormt van de biljetten, is uitermate twijfelachtig en zal moeilijk te innen zijn. Men weet sedert lang uit ervaring, dat altijd getracht wordt schulden te consolideren en dan aan de tijd over te laten de zaken te regelen. Aan de andere kant kan men ook voorzien, dat België er niet mee gebaat zou zijn, indien zijn vorderingen plotseling zouden worden voldaan, want dit zou slechts kunnen, indien het goederen in ontvangst zou willen nemen, die waarschijnlijk met producten van de eigen industrie zouden concurreren.

De gevolgde politiek.

De door de Regering genomen maatregelen kunnen in drie groepen worden gerangschikt:

1. vooreerst was het nodig de speculatie te elimineren; vooral moest worden vermeden, dat via de E.P.U. transitotransacties zouden worden afgewikkeld, die België's creditbalans bezwaren, zonder werkelijk voordeel voor de exportindustrie op te leveren;

2. er diende ook alles in het werk te worden gesteld om de invoer uit de E.P.U.-landen te stimuleren en de uitvoer naar die landen te beperken. Wat de dollarzone betreft diende juist de invoer te worden beperkt en de uitvoer te worden aangemoedigd;

3. ten slotte heeft men er naar gestreefd de exporteurs te interesseren voor de financiering van hun uitvoer naar de E.P.U.-landen.

Ad. 1. Elimineren van speculatie.

De eerste zorg van de Regering, en die, waar trouwens het minst tegen kan worden aangevoerd, was de „zuivering van de betalingen aan het buitenland”, het elimineren van speculatieve aankopen, het onmogelijk maken, dat door bemiddeling van de E.P.U. speculatieve transacties van financiële aard en driehoekstransacties van commerciële aard zouden worden uitgevoerd. Dit betekent niet, dat de Regering deze verrichtingen als strafbare misdaden wilde beschouwen. Alleen dient men te bedenken, dat het niet voor de financiering hiervan is, dat de E.P.U. werd opgericht en dat het niet te rechtvaardigen zou zijn, dat de Belgische gemeenschap hiervoor enorme buitenlandse credieten zou toestaan. Reeds op 27 Juli 1951 had de Regering een Koninklijk Besluit tot wijziging van het besluit van 6 October 1944 laten verschijnen. De bedoeling was er zich van te bedienen, zodra zich de noodzaak hiertoe voordeed, om de beweging van fondsen naar België te kunnen controleren. Dit werd in October 1951 van toepassing. Het visum van het Belgisch-Luxemburgs Instituut van de Wissel werd voor alle betalingen, die uit export voortvloeien, verplicht. De Regering wilde daarbij in geen geval de traditionele stroming van de export belemmeren: het visum werd toegekend voor elke betaling, die het gevolg was van een effectieve uitvoer van Belgische goederen en die in consumptie verklaard waren in een der landen van de E.P.U. In principe waren dus uitgeschakeld: de betalingen, die niet conform waren aan de handelsgebruiken, die toekomstige leveringen dekken (dus met een uitgesproken speculatief karakter), voorts betalingen van goederen in transitio van een E.P.U.-lid naar een niet-lid; ten slotte ook de betalingen van goederen in dollars gekocht door Belgische importeurs, die deze goederen dan weer naar een E.P.U.-land exporteren.

Ad. 2. Verschuivingen in de Belgische in- en uitvoer.

Als men vaststelt, dat de invoer uit de dollarzone te hoog is, evenals de uitvoer naar de E.P.U.-landen, dan schijnt verhoging van de uitvoer naar de dollarzone en van de invoer uit de E.P.U.-landen enerzijds en verlaging van de dollarinvoer en verlaging van de uitvoer naar de E.P.U.-landen anderzijds op het eerste gezicht wel logisch, maar dit is toch niet gemakkelijk en zelfs niet zonder gevaar. Immers, de buitenlandse handel is voor België van zeer groot belang. België is, zoals reeds gezegd, een land met een

transformatienijverheid. Wij hebben geen grondstoffen, behoudens kolen. Wij moeten deze grondstoffen kopen en er onze wetenschap, de kennis van onze ingenieurs en de arbeid van onze arbeiders in incorporeren. Wij hebben onze welvaart in hoofdzaak te danken aan de uitvoer van afgewerkte producten. Zelfs indien een zeker gedeelte van onze export niet wordt betaald, behoort dit toch tot een geheel, waaraan men slechts met de uiterste voorzichtigheid mag raken.

Vooreerst, op korte termijn kan men zich afvragen, of het crediet, dat België nu aan het buitenland toestaat, niet zal worden vervangen door werklozensteun. Daarenboven zijn er ook beschouwingen op langere termijn. De traditionele stroming van onze uitvoer is het logisch gevolg van onze economische structuur. Het zou een ramp zijn, moesten we er op kunstmatige wijze in slagen te komen tot een totaal evenwicht in onze handelsuitwisselingen (naar alle waarschijnlijkheid naar omlaag verwezenlijkt, d.w.z. door aanpassing van de uitvoer aan het niveau van de invoer) met de E.P.U.-landen. Het zou toch wel zonderling zijn moesten we nu een paradoxale anti-exportcampagne beginnen, terwijl wij altijd tegen onze handelaren hebben gezegd, dat we moeten uitvoeren om te leven. We kunnen, om de moeilijkheden van een tijdelijke toestand op te lossen, toch niet in enkele maanden het werk van generaties exporteurs vernietigen.

Een analoge redenering geldt waar het gaat om de beperking van onze invoer uit de Verenigde Staten. Dit zou eerst en vooral ook later en in normale omstandigheden repercussies kunnen hebben op onze uitvoer naar Amerika. Daarenboven is het volledig in tegenspraak met onze politiek van de laatste jaren. Wij hebben al het mogelijke gedaan om de Amerikaanse industriëlen aan te zetten ook in ons land te komen produceren (assembleren van auto's bijv.). Kunnen we nu diegenen, die gekomen zijn, het leven lastig maken en anderen afschrikken? Wij zouden er zo misschien wel in slagen minder in Amerika te kopen, maar ons dan misschien moeten tevoorraden bij onze bureaus, die onze activiteit zouden overnemen en ons met het werkloosheidsprobleem laten zitten: Bij deze overwegingen van economische aard komen dan nog allerlei andere van juridische aard. Wij kunnen moeilijk een dumpingpolitiek voeren bij onze uitvoer naar de Verenigde Staten en tegen hen discrimineren bij onze invoer, alhoewel de Amerikanen wel zekere voor hen ongunstige maatregelen zouden aanvaarden in het belang van het evenwicht der Europese betalingsbalans. Vele mogelijke middelen om de export naar de dollarzone en de invoer uit de E.P.U.-landen te verhogen zijn onverenigbaar met de principes van de G.A.T.T.: men kan de buitenlandse handel niet heroriënteren zonder te discrimineren.

Ten slotte mag men niet uit het oog verliezen, dat de buitenlandse handel niet alles is: over de laatste drie maanden van 1951 overtrof het excedent van onze betalingsbalans het surplus van onze export op de import (naar en uit de E.P.U.-landen) met 3 mrd fr. Dit alles belet echter niet, dat op het gebied van de handelspolitiek heel wat kan worden gedaan om onze toestand te verbeteren: vooral indien men de politiek wil richten naar expansie, naar het hoogste niveau, en men de ruil niet wil terugbrengen naar het kleinste in- of uitvoervolume. De Nationale Bank van België was wel de eerste om enkele concrete maatregelen te nemen. Ze verlangde de toegelaten looptijd van wissels, getrokken voor import uit E.P.U.-landen, welke aan haar visum zijn onderworpen; ze breidde tot half afgewerkte en zelfs tot afgewerkte producten de mogelijkheid uit om invoer uit de E.P.U.-landen te financieren met accepten van haar visum voorzien; ze toonde zich daarentegen strenger in het verlenen van haar visum voor accepten, die invoer uit de dollarzone financierden. Hier werd de maximum looptijd ingekort. Het Herdis-

contering en Waarborg Instituut nam maatregelen van gelijke aard. Het verlaagde de discontovoet voor accepten in verband met invoer uit de E.P.U.-landen of in verband met export, in dollars betaalbaar.

Het spreekt echter vanzelf, dat dit slechts hulpmiddelen konden zijn. Meer directe methodes dienden te worden aangewend om een merkbare verschuiving van de internationale handel te bereiken. Wat de handel met de dollarzone betreft kan in dit opzicht worden vermeld, dat reeds op 10 September 1951 beperkingen van onze invoer werden opgelegd. Ook werden enkele pogingen gedaan om de uitvoer naar de Verenigde Staten en naar andere gebieden van die zone te stimuleren (handelsmissies, bijv. naar Zuid-Amerika). Wat onze betrekkingen met de E.P.U.-landen betreft is men echter reeds veel verder.

a) *Verhoging van de invoer uit de E.P.U.-landen.*

In dit opzicht was men weinig optimistisch gestemd voor zover het de private sector betreft. In de publieke sector schenen er evenwel meer mogelijkheden te bestaan. Men kan bijv. onze militaire bestellingen in de E.P.U.-landen plaatsen. Hierbij dient echter te worden opgemerkt, dat deze importen moeten kunnen plaats hebben in het kader van het budget. Het zou nl. tot niets dienen ons excedent met betrekking tot de E.P.U.-landen te verminderen, indien daardoor tegelijkertijd de monetaire circulatie zou uitzetten. Die invoer moet tevens tot doel hebben onze vorderingen te verminderen en geen aanleiding geven tot nieuwe uitvoer.

In het kader van deze politiek dient vooral de tussenkomst van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (N.M.K.N.) te worden vermeld. Volgens een recent besluit zal de N.M.K.N. in zekere gevallen speciale credieten verlenen op middelmatige en lange termijn, die op twee punten van haar normale, traditionele operaties afwijken: de rentevoet en de bestemming van de gelden. De rentevoet is, dank zij de interventie van de Staat, op 3½ pCt per jaar bepaald. De credieten moeten uitsluitend worden bestemd voor de financiering en verwerving, voor eigen behoeften van de lener, van productie- of distributiematerieel, in te voeren uit de E.P.U.-landen. In aanmerking komt slechts de import van materieel, dat niet in België gemaakt wordt of hier tegen analoge voorwaarden van prijs of leveringstermijn niet te krijgen is. In de geest van de Regering moeten deze credieten bestellingen uitlokken van investeringsgoederen voor een veel hoger bedrag dan het toegekende crediet. De N.M.K.N. beschikt voor deze activiteit over 500 mln fr., die ze zal afnemen van haar onlangs uitgeschreven lening van 1.000 mln fr.

Ten slotte werd ook de vrije kapitaaluitvoer naar de E.P.U.-landen hersteld (behalve Zwitserland, Portugal en Duitsland). Dit heeft echter weinig resultaten gehad: de voorwaarden in de debiteurlanden zijn nu niet precies geruststellend.

b) *Verlaging van de uitvoer naar de E.P.U.-landen.*

Om de uitvoer naar de E.P.U.-landen te beperken werd vooral gebruik gemaakt van het vergunningstelsel, dat in zekere zin de rol moet spelen, die vroeger aan de fluctuerende wisselkoers toekwam. Vergunningen bestonden sedert het einde van de oorlog, maar waren stilaan meer en meer in onbruik geraakt. Van maand tot maand heeft men het volume er van beperkt. Onvermijdelijk gaf dit stelsel weer aanleiding tot administratieve traagheid bij het afgeven van de licenties, maar voor een groot deel waren de exporteurs zelf hiervan de oorzaak: zij vroegen vergunningen buiten verhouding tot hun werkelijke behoeften. Zo werden er einde October 1951 voor bijna 1 mrd fr. gevraagd, terwijl het recordcijfer van de Belgische uitvoer 13 mrd fr. per maand bereikte. In zekere zin wordt België bij zijn pogingen om de uitvoer naar de E.P.U.-landen te beperken geholpen door maatregelen tot invoer-

beperking van zijn voornaamste schuldenaars (Engeland en Frankrijk). Maar toch is er een belangenverschil: Frankrijk bijv. wil vooral essentiële goederen kopen met uitsluiting van alle andere.

Ad 3. Exporteurs interesseren voor de financiering van hun uitvoer.

Men heeft geoordeeld, dat de nationale solidariteit niet zo ver moet gaan, dat aan de collectiviteit de last moet worden opgelegd van de credieten, waarvan de exporteurs (en niet de collectiviteit) het grootste voordeel hebben. Het is veeleer rechtvaardig, dat, zolang de onevenwichtigheid van de Belgische betalingsbalans met de E.P.U.-landen voortduurt, de exporteurs betrokken worden in de financiering van de uitvoer. Dit gevoelen wordt nog versterkt indien men bedenkt hoezeer de verkoop in het buitenland, juist door de betalingsaccorden, werd vereenvoudigd. Ze moesten zich minder bekommeren om de solvabiliteit van hun buitenlandse klanten, het wisselrisico was praktisch opgeheven. Hun zakencijfer steeg door het feit, dat andere landen inflatie konden toepassen zonder daarom hogere prijzen (in hun valuta) voor Belgische goederen te moeten betalen.

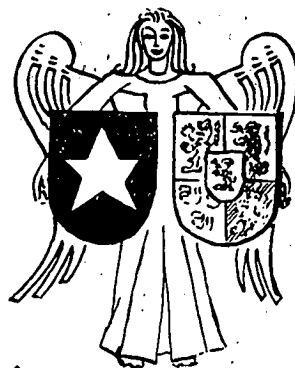
Het doel, de exporteurs zelf bij de financiering van de Belgische credieten te betrekken, werd bereikt door het Koninklijk Besluit van 15 September, dat de Minister van Financiën toelaat te bepalen, dat een deel van het product (in fr.) van de Belgische uitvoer naar de E.P.U.-landen tijdelijk geblokkeerd blijft. Dit deel werd oorspronkelijk op 5 pCt vastgesteld, de duur van de blokkering op zes maanden. Men heeft evenwel vlug moeten inzien, dat deze maatregel een blinde incidentie had: de bloeiende industrieën en die, welke een crisis doormaken, werden in dezelfde mate getroffen. De metaalnijverheid bijv. kan echter gemakkelijk een supplement in de verkoopprijs calculeren om zich voor blokkering schadeloos te stellen, terwijl bijv. de textielindustrie dit niet kan doen. De gelijkheid van behandeling in een verscheidenheid van situaties leidde hier dus tot ongewenste consequenties en tot onrechtvaardigheid. Daarom werd bij een nieuw besluit (van 20 Januari) het blokkeringspercentage volgens producten gedifferentieerd.

Andere mogelijkheden en vooruitzichten.

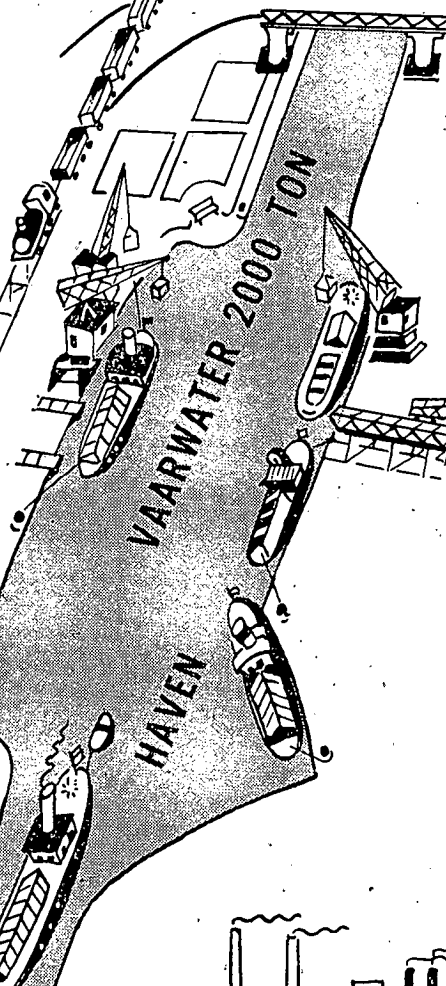
Men kan niet zeggen, dat de tot nu toe genomen maatregelen zeer succesvol zijn geweest. Ons creditsaldo voor Januari en Februari is nog hoog en men kan zelfs nog niet spreken van een indijken van het surplus. Verdere maatregelen zijn dus absoluut noodzakelijk. Daarbij is het mogelijk eenvoudig op de ingeslagen weg voort te gaan. De fantasie laat toe allerlei prikkels te bedenken om de Belgische export naar de dollarzone op te voeren (uitzenden van missies van zakenlieden, publiciteit, hulp door de Staat, bijv. door oprichting van een speciaal fonds voor de buitenlandse handel om inspanningen van private zijde te steunen enz.). Hetzelfde kan worden gezegd omtrent de opvoering van de Belgische invoer uit de E.P.U.-landen: Verder zou men de exporteurs nog meer kunnen interesseren voor de financiering door voor een langere tijd te blokkeren (met differentiatie volgens monetaire zones). Men zou de betaling van de expórt door de Nationale Bank van België kunnen vertragen (eveneens met verschillen volgens land van bestemming) enz. Het valt echter te betwijfelen of dit alles voldoende zou zijn om het doel te bereiken. Er werden daarom voorstellen gedaan, die veel radicaler zijn.

Sommigen hebben zich afgevraagd, of de Staat zich niet, door middel van ons tegoed, in buitenlandse ondernemingen zou kunnen interesseren. Er valt echter te vrezen, dat het buitenland niet zeer enthousiast zou zijn voor deze oplossing. Daarenboven bestaan er in de meeste landen wetten omtrent de samenstelling van de raad van beheer

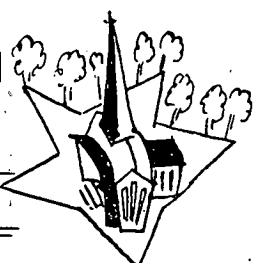
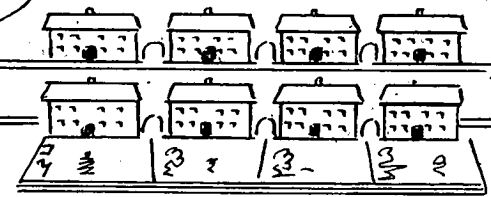
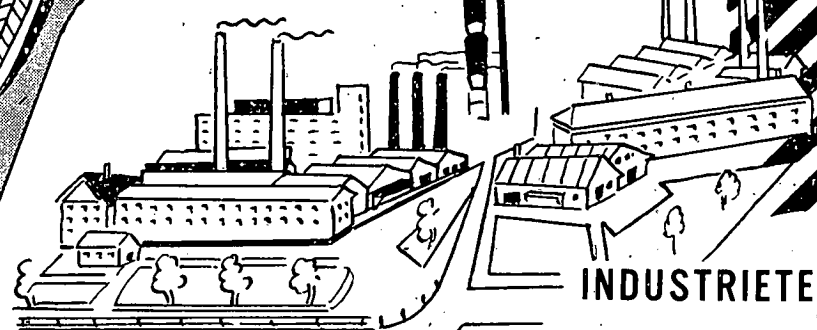
MAASTRICHT

20 HA. KANT EN KLAAR

60 HA. RESERVE-TERREIN

SPECIALE WONINGBOUW IN UITVOERING

Vijf nieuwe uitgaven voor de praktijk

WALLACE CLARK

De Gantt-kaart

Een hulpmiddel voor de bedrijfsleiding

voor Nederland bewerkt door het Raadgevend Bureau

Ir. B. W. Berenschot

Gebonden f 8.75

De door de beroemde Amerikaanse bedrijfsorganisator Gantt ontwikkelde methodes van planning, productie, magazijn- en kostprijadministratie en premieberekening vinden op ruime schaal toepassing in alle industrieel ontwikkelde landen ter wereld. Gantt paste een registratie-systeem toe, dat naar hem genoemd is en in dit boek beschreven wordt door Wallace Clark. Met dit systeem werd een nieuwe en belangrijke periode in de ontwikkeling van de wetenschappelijke bedrijfsleiding ingeluid. Uit het voorwoord van Professor Ir. B. W. Berenschot halen wij aan: „Het is goed dat de „klassieken” op het gebied van de bedrijfsleer in onze eigen taal ter beschikking komen. Daardoor kunnen in ruimere kring de grondbeginselen van efficiënt bedrijfsbeheer worden bijgebracht. Dit is een noodzaak voor de ontwikkeling van de Nederlandse welvaart en voor het slagen van de daartoe eveneens vereiste industrialisatie”.

De mogelijkheden van toepassing der Gantt-kaarten zijn vrijwel onbegrensd. Ze zijn met evenveel succes toegepast in kleine werkplaatsen met twee of drie man personeel, als in grote nationale of internationale industrieën.

A. L. DE BRUIJN

Handboek voor vertegenwoordigers

Gebonden f 14.—

Dit handboek brengt iets geheel nieuws op het gebied van de literatuur over de verkoop door vertegenwoordigers: een beschrijving van de kennis en de techniek die aan het werk langs de weg ten grondslag moet liggen. B.v. t.a.v. het verzamelen van kennis over de relaties en over de artikelen van de concurrenten, marktonderzoek en verkoopgesprek. De schrijver vertelt daartoe niet alleen hoe een vertegenwoordiger zijn werk kan organiseren, maar ook waarom dit op een bepaalde manier moet geschieden. Ook de verkoopleiders en commerciële directeuren van ondernemingen, zullen in dit handboek alleszins bruikbare methoden vinden voor de organisatie van hun verkoopapparaat, aangezien het standpunt en de opvattingen van de verkoopleidingen eveneens duidelijk naar voren komen. Bijv. bij de beschrijving en analyse van de arbeidsovereenkomsten, honoreringsregelingen, kostenvergoedingen, rayonindeling en bepaling der verkoopquota.

W. DE RIDDER

Belegging in huizen

Gebonden f 14.—

De auteur heeft zijn boek voor de praktijk geschreven, zodat het een leidraad is bij de oplossing van de vele problemen, die men tegenwoordig op dit gebied het hoofd moet bieden. In het bijzonder wijzen wij op de onderwerpen: Beleggen, Belegging in hypotheek, Waarde van een onroerend goed, Grondrente, Bouwgrond, Aanbesteding, Eigendom van appartementen, Afschrijving, Taxeren en de Practische toepassing van de Wet op Materiële Oorlogsschaden.

H. FERRO

Economisch-geografische gebiedsindeling.

Basis voor rayonvaststelling en
marktonderzoek

Gebonden ± f 5.75. (Verschijnt medio Mei)

De schrijver toont aan, dat de nieuw ontworpen economisch-geografische gebiedsindeling, waarbij Nederland in 186 gebieden verdeeld wordt, voor het praktische, commerciële gebruik door de onderneming het meest verantwoord is. Deze indeling is n.l. gebaseerd op de theorie van de verzorgingscentra en verzorgingsgebieden, waarbij onder een verzorgingsgebied van een centrum alle gemeenten gerekend worden, die in economische zin van dat centrum afhankelijk zijn. Zodra het gaat om een efficiënte rayonindeling, om het regionale marktonderzoek, de bepaling der verkoopquota en de contrôle op de activiteit der vertegenwoordigers, moet een verantwoorde gebiedsindeling gekozen worden. Vanuit de centra dienen de regionale propaganda- en reclameacties gevoerd te worden. Eveneens biedt deze gebiedsindeling mogelijkheden voor theoretische toepassingen, als daar zijn, indeling van statistisch grondmateriaal, sociografische structuur-analyse etc. Tenslotte is deze handleiding waardevol, omdat zij het denken verheldert en het uitzicht verscherpt in de aardrijkskundige, sociografische en economische structuur van ons land.

J. DIEDERICH

Vragenlijst voor marktonderzoek

Gebonden ± f 5.—. (Verschijnt medio Mei)

De noodzaak van een vragenlijst, die in verband met een onderzoek, zowel wat betreft de nieuwe afzet- als inkoopmogelijkheden van een markt in het binnen- of buitenland, onder ogen dient te worden gezien, behoeft nauwelijks omschreven te worden. Deze vragenlijst dient als gedachtensteun en als een administratief verlengstuk van het geheugen bij alle in verband met het marktonderzoek voorkomende vraagstukken. Het gebruik van een dergelijke lijst — ook vaak met de Engelse naam „Checklist” aangeduid — zal zijn praktische waarde hebben bij:

1. Het ontwerpen van een werkschema ten behoeve van een doelgericht marktonderzoek; voor inkoop resp. afzet.
2. De contrôle op de bewerking van de bij een onderzoek voorkomende vraagstukken.
3. De systematiek bij het opstellen van het rapport, nadat het onderzoek verricht is en de gegevens verzameld zijn.
4. Het ontwerpen en nader begroten van industrialisatieplannen.

Voor fabrikanten, grossiers, im- en exporteurs, detaillisten, vertegenwoordigers en allen, die in de praktijk met deze vraagstukken te maken hebben, zal een oriëntering aan de hand van deze vragenlijst van groot nut blijken te zijn.

Teneinde deze lijst ook direct te kunnen gebruiken, wordt het boekje met witte pagina's doorschoten voor het maken van de benodigde notities.

Het zijn uitgaven van

H. E. STENFERT KROESE N.V. — LEIDEN en verkrijgbaar bij

DE WESTER BOEKHANDEL N.V. STANDAARD-BOEKHANDEL

Nieuwe Binnenweg 331, Rotterdam
gespecialiseerd op economisch gebied

Huidevettersstraat 55-59, Antwerpen
Filialen te Gent - Brussel - Leuven

Voor uw gewaardeerde bestellingen kunt u gebruik maken van de in dit nummer bijgevoegde bestelkaart.

(bijv. ten minste 50 pCt onderhorigen van het betreffende land), die deze oplossing ook voor België minder aantrekkelijk maken.

Meer is er gesproken over een plan tot mobilisatie van het Belgisch E.P.U.-tegoed. Men zou een lening willen uitschrijven, waarvan het resultaat aan de Schatkist of aan de Nationale Bank van België zou worden overgedragen, en die door onze debiteuren pro rata van hun schuld zou worden afgelost (over 10 of 15 jaar). Dit zou eenvoudig een nieuwe toepassing zijn van de vroegere internationale leningen, die te grote onevenwichtigheden in de betalingsbalans moesten bestrijden. Men zal evenwel onmiddellijk inzien, dat deze oplossing slechts voor een klein deel van het Belgisch tegoed kan worden toegepast. Er wordt in België per jaar voor ongeveer 50 mrd fr. gespaard en ons tegoed bedraagt 20 mrd fr. De Staat kan er uiteraard niet aan denken te vragen, dat 40 pCt van ons gehele spaarbedrag in het buitenland wordt geplaatst (en met garantie van landen die in grote financiële moeilijkheden verkeren). Een eerste tranche zou dan ook slechts over een bedrag van 1 mrd lopen. Men vergete hierbij ook niet, dat deze bilateralisatie van schulden de E.P.U. van de goudbetalingen van haar debiteuren zou beroven, zodat de aan-

vulling van de goudvoorraad, waarmee ze werkt, in de war gebracht zou worden.

Men kan daarom besluiten, dat de definitieve oplossing van België's moeilijkheden in de schoot van de E.P.U. slechts te verwachten is van een omvorming van de E.P.U. zelf. De verlenging van haar bestaan, die op 1 Juli a.s. moet plaats hebben, zal daartoe een gelegenheid bieden. Reeds werden de onderhandelingen hieromtrent ingezet en België verdedigt er de stelling, dat 1) het kapitaal van de E.P.U. vergroot moet worden, aangezien het nu onvoldoende is om een werkelijke garantie aan de crediteuren te geven; 2) een regeling moet worden getroffen voor de dekking van het surplus der crediteuren boven hun quotum; 3) de mogelijkheid moet worden onderzocht om de E.P.U.-credieten na een bepaalde periode te doen terugbetalen; 4) een grotere vrijheid van de wisselkoersen dient te worden nagestreefd, aangezien vaste koersen zekere landen toelaten aan inflatie te doen zonder er de gevolgen van te moeten dragen; 5) de bevoegdheden van het directiecomité vergroot dienen te worden. De ervaring leerde immers, dat zijn tussenkomst zeer gunstige resultaten heeft opgeleverd voor het verbeteren van de interne situatie van bepaalde landen.

Gent.

Dr J. GELUCK.

De Kongolese economie in 1951

Hoewel al het statistisch materiaal, noodzakelijk voor de beoordeling van de Kongolese economie, voor het ogenblik nog niet beschikbaar is, kan men toch reeds een algemeen overzicht geven van de economische toestand van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi tijdens het afgelopen jaar. Doordat de Kongolese economie, ondanks de voortschrijdende industrialisatie, nog hoofdzakelijk op de export gesteund is, zijn inzonderheid de statistieken van de buitenlandse handel daarbij van zeer groot nut. Om redenen, uiteengezet in de vorige bijdrage¹⁾, wordt het jaar 1948 als vergelijkingsbasis aangenomen.

Buitenlandse handel.

De resultaten van de buitenlandse handel overtreffen in 1951 alle vroegere cijfers. Ofschoon de stijging t.o.v. 1950 zowel voor de hoeveelheid als voor de waarde procentueel sterker is bij de invoer dan bij de uitvoer, neemt het gunstig saldo van de handelsbalans van 1951 nog toe. Het bedraagt 4,7 mrd fr., tegen 4 mrd fr. in 1950.

TABEL I.

Buitenlandse handel van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi (in miljoenen franken)

Jaar	Invoer	Uitvoer	Saldo
1948	8.392	10.820	+ 2.428
1949	10.320	11.171	+ 851
1950	9.634	13.631	+ 3.997
1951 a)	15.420	20.116	+ 4.696

a. Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

A. Uitvoer.

De uitvoer kende in 1951 een recordniveau, niet alleen in waarde, maar ook in quantiteit. De uitgevoerde hoeveelheid, 1.083 duizend ton, is t.o.v. 1950 met 18 pCt gestegen; de exportwaarde (20.116 mln fr.) gaf een toeneming te zien met 48 pCt. Voor dit verschillend stijgingspercentage is uiteraard de evolutie van de wereldprijzen verantwoordelijk. Nadat de stijging van de wereldprijzen gedurende het eerste kwartaal van 1951 verder ging, kwam nadien een

reactie, die de prijzen van vele grondstoffen, hoofdzakelijk van plantaardige producten, soms even sterk deed dalen als ze gestegen waren. Van October 1951 af begint een onstabiele periode, waarin zowel prijsstijgingen als prijsdalingen voorkomen, zonder evenwel zo sterk afgetekend te zijn als de voorgaande maanden²⁾. Deze ontwikkeling komt slechts met vertraging tot uiting in de basiswaarden, waarop men steunt om de statistieken van de buitenlandse handel op te stellen³⁾.

TABEL II.

Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

Jaar	Bruto-gewicht (in duizenden tonnen)	Waarde (in miljoenen franken)	Indexcijfer (1948 = 100)	
			Hoeveelheid	Waarde
1948	854	10.820	100	100
1949	829	11.171	97	103
1950	915	13.631	107	126
1951 a)	1.083	20.116	127	186

a. Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

De toeneming van de uitgevoerde hoeveelheid is vooral aanzienlijk voor het ruw geconcentreerd zinkerts (98,3 pCt), voor veekoeken (75,9 pCt), voor aardnoten- (53,2 pCt) en palmpittenolie (29,4 pCt), rubber (48,1 pCt), maïs (34,9 pCt) en hout (28,9 pCt). De vermeerdering van de uitvoerhoeveelheid van het zinkerts, evenals van het koper (10,2 pCt) en de kobaltproducten (8,4 pCt), was mogelijk door de modernisatie en de uitbreiding van de industriële installaties, waartoe na de tweede wereldoorlog werd overgegaan. In dit verband dient men ook het opvoeren van de productie van hydro-electrische energie te vermelden.

¹⁾ Zie: „Evolution des cours des produits coloniaux pendant l'année 1951" in „Bulletin mensuel d'Informations générales et Revue des Marchés de la Banque du Congo belge", Januari 1952.

²⁾ De zgn. conventionele f.o.b.-waarden bekomt men door de basiswaarden met het gewoon uitvoerrecht te verhogen. De basiswaarden worden om de drie maanden herzien, op grond van de evolutie van de wereldprijzen tijdens het afgelopen kwartaal. Zo werd de basiswaarde voor palmolie (per 100 kg), die sinds 1 November 1950 1.139 fr. bedroeg, gebracht op 1.450 fr. op 1 Februari, 1.414 fr. op 22 Februari, 2.042 fr. op 1 Mei, 1.753 fr. op 1 Augustus, 1.799 fr. op 15 Augustus en 1.350 fr. op 1 November.

³⁾ Zie: „De economische toestand van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in 1950" in „Economisch-Statistische Berichten", 1951, nr 1771.

TABEL III.

Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.
(hoeveelheid (bruto-gewicht) van de voornaamste producten)

OPSOMMING	Eenheid	1948	1950	1951 a)	Af. (—) of toename (+) in 1951 t.o.v. 1950
Tin	ton	3.922	4.020	2.713	— 32,5
Katoenvezels	ton	51.224	51.003	41.157	— 19,3
Huiden	ton	1.211	1.789	1.472	— 17,7
Cassiteriet	ton	14.625	16.360	14.031	— 14,2
Palmolie	ton	110.387	139.039	132.017	— 5,1
Palmpitten	ton	83.375	85.772	87.513	+ 2,0
Urena lobata	ton	6.784	7.602	7.930	+ 4,3
Koffie	ton	30.545	33.389	35.393	+ 6,0
Industriediamant	1.000 kt	—	9.163	9.714	+ 6,0
Juweliërsdiamant	1.000 kt	—	536	617	+ 15,1
Goud	kg	10.103	12.098	12.992	+ 7,4
Kobaltproducten	ton	8.185	9.026	9.782	+ 8,4
Cacao	ton	2.220	1.692	1.846	+ 9,1
Koper	ton	157.397	166.883	183.930	+ 10,2
Kopal	ton	10.919	12.483	14.227	+ 14,0
Hout	ton	78.093	105.233	135.651	+ 28,9
Palmpittenolie	ton	17.602	14.607	18.903	+ 29,4
Mais	ton	27.497	17.748	23.938	+ 34,9
Rubber	ton	5.072	8.215	12.167	+ 48,1
Aardnotenolie	ton	5.372	5.441	8.334	+ 53,2
Veekoeken	ton	26.647	20.877	36.724	+ 75,9
Zinkerts (ruw geconcentreerd)	ton	41.643	58.957	116.926	+ 98,3
Zinkerts (ruw geroost)	ton	71.200	70.659	51.709	— 26,8

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

TABEL IV.

Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.
(voornaamste producten)

OPSOMMING	Waarde (in miljoenen fr.)			Af. (—) of toename (+) in 1951 t.o.v. 1950	in pCt van de totale waarde		
	1948	1950	1951 a)		1948	1950	1951
Palmolie	1.206	1.333	2.430	+ 82,3	11,1	9,8	12,1
Katoenvezels	1.465	1.781	2.105	+ 18,2	13,5	13,1	10,5
Koffie	474	1.279	1.710	+ 33,7	4,4	9,4	8,5
Palmpitten	442	587	842	+ 43,4	4,1	4,3	4,2
Rubber	64	187	694	+ 271,1	0,6	1,4	3,4
Palmpittenolie	252	204	342	+ 67,6	2,3	1,5	1,7
Hout	138	182	277	+ 52,2	1,3	1,3	1,4
Aardnotenolie	89	75	194	+ 158,7	0,8	0,6	1,0
Kopal	127	147	193	+ 31,3	1,2	1,1	1,0
Urena lobata	97	111	155	+ 39,6	0,9	0,8	0,8
Veekoeken	76	53	113	+ 113,2	0,7	0,4	0,6
Mais	76	46	91	+ 97,8	0,7	0,3	0,5
Huiden	41	82	85	+ 3,7	0,4	0,6	0,4
Cacao	49	43	70	+ 62,8	0,5	0,3	0,3
Koper	2.990	3.189	4.750	+ 48,9	27,6	23,4	23,6
Cassiteriet	744	1.012	1.406	+ 38,9	6,9	7,4	7,0
Kobaltproducten	289	728	994	+ 36,5	2,7	5,3	4,9
Goud	411	598	766	+ 28,1	3,8	4,4	3,8
Industriediamant	273	390	457	+ 17,2	2,5	2,9	2,3
Juweliërsdiamant	210	106	125	+ 17,9	1,9	0,8	0,6
Zinkerts (ruw geconcentreerd)	95	102	445	+ 336,3	0,9	0,7	2,2
Zinkerts (ruw geroost)	190	127	201	+ 58,3	1,8	0,9	1,0
Tin	286	337	387	+ 14,8	2,6	2,5	1,9

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

Anderzijds valt vooral de vermindering op van de export-hoeveelheid van tin (— 32,5 pCt), katoen (— 19,3 pCt), huiden (— 17,7 pCt) en tinerts (— 14,2 pCt); niettegenstaande deze dalingen stelt men voor dezelfde producten waardeverhogingen t.o.v. 1950 vast. De tin- en de tinerts-uitvoer werd beïnvloed door de beslissing van de Amerikaanse Regering, tot geen aankopen meer over te gaan boven een bepaalde maximum prijs. De vermindering van de katoenexport (— 19,3 pCt) is te wijten aan slechte weersomstandigheden. De gedaalde palmolieuitvoer (— 5,1 pCt) houdt verband met de stijging van de binnenlandse consumptie evenals met de vermindering van de productie in sommige streken.

Het aandeel van de verschillende landen in de totale uitvoer is voor 1951 nog niet bekend, daar de uiteindelijke bestemming van de goederen naar Beira en Lobito, in consignatie gezonden, nog niet werd vastgesteld⁴⁾.

⁴⁾ In 1950 waren de voornaamste landen van bestemming: B.L.E.U. (58,7 pCt van de totale uitvoer), Verenigde Staten (13,1 pCt), Groot-Brittannië (11 pCt), Duitsland (2,5 pCt), Zuid-Afrika (2,3 pCt), Frankrijk (2,2 pCt), Nederland (2 pCt). De internationale beurs, gehouden te Leopoldstad van 11 tot 20 Augustus 1951, heeft veel bijgedragen tot het verstevigen van de economische betrekkingen tussen België en Belgisch-Kongo.

B. Invoer.

De invoer is in 1951 nog sterker toegenomen dan de uitvoer t.o.v. 1950. De ingevoerde hoeveelheid bedraagt inderdaad 1.123 duizend ton, voor een waarde van 15.420 mln frank, hetzij een toename met respectievelijk 28 en 60 pCt.

TABEL V.

Invoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Jaar	Bruto-gewicht (in duizenden tonnen)	Waarde (in miljoenen franken)	Indexcijfer	
			Hoeveelheid	Waarde
1948	756	8.392	100	100
1949	913	10.320	121	123
1950	879	9.634	116	115
1951 a)	1.123	15.420	149	184

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

Niet alleen de invoerwaarde, ook de import-tonnenmaat van 1951 overtreft aldus het hoogtepunt van 1949.

De gestegen invoer staat niet alleen in verband met de voortgaande kapitaaluitrusting van de kolonie, maar

TABEL VI.

Invoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(hoeveelheid (in tonnen) der voornaamste producten)

OPSOMMING	1948	1950	1951 a)	Af. (—) of toename (+) in 1951 t.o.v. 1950
Minerale oliën	92.419	159.655	217.507	+ 36,2
Steenkolen	184.590	208.461	185.711	— 10,9
Metalen en speciale werken	97.451	107.496	168.651	+ 56,9
Kalk en cement	65.086	76.120	119.035	+ 56,2
Machines en werktuigen	32.374	39.471	56.510	+ 43,4
Voertuigen	27.433	39.504	46.470	+ 17,6
Gebruikelijke verpakkingen	36.171	34.024	40.130	+ 17,9
Vis, week- en schaaldieren	16.033	22.907	28.847	+ 25,9
Chemische producten	13.318	12.244	20.339	+ 66,1
Graansoorten	7.020	11.869	15.102	+ 27,2
Garen en band, ijzerwaren	7.406	9.545	13.661	+ 43,1
Weefsels	10.514	7.288	12.963	+ 77,9
Schepen en vaartuigen	6.520	7.299	11.925	+ 63,4
Vlees	3.545	4.809	7.607	+ 58,2
Kledingstukken	4.190	3.686	6.947	+ 88,5
Papier en karton	2.638	3.269	4.972	+ 52,1
Verven	2.656	3.131	4.141	+ 32,3
Tabak	2.532	2.459	2.974	+ 20,9
Pharmaceutische producten	1.467	946	1.560	+ 64,9

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

TABEL VII.

Invoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(voornaamste producten)

OPSOMMING	Waarde (in miljoenen fr.)			Af. (—) of toename (+) in 1951 t.o.v. 1950	in pCt van de totale waarde		
	1948	1950	1951 a)		1948	1950	1951
Machines en werktuigen	1.653	1.797	2.789	+ 55,2	19,7	18,7	18,1
Voertuigen	1.014	1.477	2.224	+ 50,6	12,1	15,3	14,4
Metalen en speciale werken	1.033	1.045	2.019	+ 93,2	12,3	10,8	13,1
Weefsels	1.139	846	1.571	+ 85,7	13,6	8,8	10,2
Kledingstukken	283	291	650	+ 123,4	3,4	3,0	4,2
Garen en band, ijzerwaren	362	385	593	+ 54,0	4,3	4,0	3,8
Minerale oliën	220	348	548	+ 57,5	2,6	3,6	3,6
Gebruikelijke verpakkingen	363	291	476	+ 63,6	4,3	3,0	3,1
Schepen en vaartuigen	142	247	339	+ 37,2	1,7	2,6	2,2
Vis, week- en schaaldieren	171	235	339	+ 44,3	2,0	2,4	2,2
Pharmaceutische producten	105	104	209	+ 101,0	1,3	1,1	1,4
Kalk en cement	110	111	200	+ 80,2	1,3	1,2	1,3
Chemische producten	107	90	186	+ 106,7	1,3	0,9	1,2
Vlees	65	91	158	+ 73,6	0,8	0,9	1,0
Papier en karton	54	56	129	+ 130,4	0,6	0,6	0,8
Verven	68	76	128	+ 68,4	0,8	0,8	0,8
Tabak	105	102	126	+ 23,5	1,3	1,1	0,8
Graansoorten	65	89	126	+ 41,6	0,8	0,9	0,8
Steenkolen	73	106	123	+ 16,0	0,9	1,1	0,8

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

eveneens met de gevolgen van het uitbreken van het Korea-conflict. De bestellingen van het tweede semester van 1950 hadden inderdaad in grote mate tot doel de voorraden te vergroten. De stijging was vooral aanzienlijk voor de sectoren „kledingstukken” (88,5 pCt), „weefsels” (77,9 pCt) en „chemische producten” (66,1 pCt). De stijging van de kalk- en cementinvoer (56,4 pCt) houdt verband met de uitvoering van het Tienjaren-plan.

Wat de herkomst van de invoer betreft, t.o.v. 1950 stelt

TABEL VIII.

Invoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(indeling volgens het land van herkomst)

LAND VAN HERKOMST	Waarde (miljoenen franken)			Percentage van de totale waarde		
	1948	1950	1951 a)	1948	1950	1951
Belgisch-Luxemburg- se Economische Unie.....	3.179	3.779	6.181	37,9	39,2	40,1
Verenigde Staten ..	2.587	2.391	3.445	30,8	24,8	22,3
Verenigd Koninkrijk	854	877	1.355	10,2	9,1	8,8
Zuid-Afrika	377	375	523	4,5	3,9	3,4
Duitsland	48	205	483	0,6	2,1	3,1
Japan	59	190	445	0,7	2,0	2,9
Frankrijk	95	172	437	1,1	1,8	2,8
Nederland	146	184	328	1,7	1,9	2,1

a) Voorlopige cijfers.

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

men een lichte toeneming vast van het aandeel van de B.L.E.U. in de totale invoer, terwijl het aandeel van de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Afrika licht achteruit gaat.

C. Ruilvoet.

Officiële indexcijfers van de ruilvoet zijn niet voorhanden. De berekeningen, waartoe wij zelf overgingen, leverden de volgende resultaten op, waaruit men tot een merkelijke

TABEL IX.

Ruilvoet van Belgisch-Kongo.

(1936/1938 = 100)

1947 =	99
1948 =	109
1949 =	108
1950 =	122
1951 =	154

verbetering in 1950 en vooral in 1951 t.o.v. 1936-1938 mag besluiten. De Kongolese ruilvoet blijkt aldus een „klassiek” verloop te kennen t.o.v. de conjunctuurschommelingen.

Transport.

De geweldige toeneming van de import had transportmoeilijkheden tot gevolg, die wel tot de ernstigste behoren, tot nog toe ondervonden. Vooreerst kon het riviernet de ingevoerde tonnenmaat niet meer opslorpen, vooral wegens een tekort aan sleepboten. Vandaar, dat de haven van Leopoldstad overbelast werd en uiteindelijk de terugslag van deze toestand te Matadi werd ondervonden, waar het regelmatig ontladen van de ingevoerde goederen niet kon worden verzekerd⁵⁾. Om de ontoereikende capaciteit van de riviervloot op te voeren werden reeds vroeger bestellingen gedaan, doch tussen de bestelling en de levering kunnen soms enkele jaren verlopen. Otraco had zich overigens niet aan dergelijk stijgingsrhythme van de invoer verwacht. Tientallen schepen van allerlei aard zullen in alle geval tijdens de komende jaren worden ingezet. Tevens zullen talrijke havens aan de nieuwe eisen worden aangepast.

Hoewel de invoer reeds van Mei af begon toe te nemen, ten gevolge van de bij het einde van 1950 gedane bestellingen, werden de transportmoeilijkheden pas enkele maanden later sterk aangevoeld. Officieel werd het begin van de overbelasting van de haven van Matadi op 1 October 1951 vastgesteld. De toestand werd zo moeilijk, dat Amerikaanse schepen, medio October, hun goederen te Pointe Noire in

⁵⁾ In andere Afrikaanse havens, o.a. in Lobito en Dar-es-Salaam, bestonden analoge moeilijkheden, aan dezelfde oorzaken te wijten.

Frans Aequatoriaal Afrika gingen ontladen. Verschillende maatregelen werden genomen om de overbelasting te keer te gaan: beperking van de invoer van sommige goederen, prioriteitsregeling bij het vervoer van Matadi naar Leopoldstad, bouwen van voorlopige opslagplaatsen enz. Antwerpen ondervond de weerslag van deze maatregelen. De uitvoer naar Kongo werd overigens ook in België van overheidswege geremd. Dank zij deze maatregelen, maar vooral dank zij de havenstakingen in New York van October en begin November, die de aanvoer uit de Verenigde Staten stopzetten, verbeterde de toestand. De voorraden, wachtend op verder vervoer te Matadi en te Leopoldstad, die begin November 45.330 t. en 16.740 t. bedroegen, daalden bij het einde van het jaar op 23.700 t. en 8.000 t.

Hoewel men de verbetering niet als definitief mag aanzien, werd einde 1951 de toestand van overbelasting te Matadi en te Leopoldstad officieel als beëindigd beschouwd.

In de loop van het jaar werden de vrachtprijzen op de meeste scheepvaartlijnen naar Belgisch-Kongo verhoogd, soms tot tweemaal toe.

Op 1 November werden in Belgisch-Kongo zelf nieuwe transporttarieven van kracht. Het tariefensysteem werd totaal omgewerkt. Voor de „rijke” producten komt de herziening neer op een verhoging van de tarieven, terwijl men intengende de „arme” goederen zoveel mogelijk heeft bevoorreed. Verder heeft men er naar gestreefd het vervoer van de geïmporteerde en van de locale producten op dezelfde voet te behandelen.

Financiën.

Sinds ons vorig overzicht zijn praktisch geen nieuwe gegevens in zake de begrotingstoestand beschikbaar gekomen. Herinneren wij er aan, dat deze positie zeer gunstig is. Op de gewone begroting van 1951 bedraagt het batig saldo 162 mln fr., tegen 280 mln fr. in 1950 en 470 mln fr. in 1949. Het mali van de buitengewone begroting voor 1951 bedraagt 2.602 mln fr. Van de kredieten, voorzien op de buitengewone begroting van 1950 en die betrekking hebben op de jaren 1950, 1951 en 1952 (8.237 mln fr.), waren er op 31 Maart 1951 530 mln fr. uitgegeven⁶⁾.

De uitvoering van het Tienjaren-plan kent een normaal verloop, hoewel de aanvankelijk vastgestelde prioriteitsregeling diende te worden gewijzigd⁷⁾ en een tekort aan werkkrachten soms belemmerend werkte. Om de financiering van het Tienjaren-plan in de toekomst te verzekeren, werden verschillende leningen gesloten. In het kader van de Marshall-hulp stonden de E.C.A.-autoriteiten een lening van \$ 15,5 mln aan Belgisch-Kongo toe. De Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling werd er eveneens bereid toe gevonden \$ 40 mln aan Belgisch-Kongo te lenen, inzonderheid om de ontwikkeling van het transportwezen in de hand te werken. De Internationale Bank stond verder aan België een lening toe van \$ 30 mln, met dien verstande dat België op zijn beurt hetzelfde bedrag aan Belgisch-Kongo moet lenen met het oog op de regeling van de Kongolese invoer uit België. Bij het einde van het jaar werd ten slotte een besluit genomen, waarbij een tweede lening van 60 mln Zwitserse fr. werd voorzien.

Doordat de eerste twee leningen nog niet helemaal werden opgenomen in 1951 en doordat werd overgegaan tot de aflossing van schulden aan het moederland, daalde de geconsolideerde schuld van 6.242 mln fr. op 31 December 1950 op 6.189 op 31 December 1951. Door de toeneming van de vlottende en de indirecte schuld, stijgt evenwel de totale openbare schuld tot 13.168 mln fr. op

⁶⁾ Zie het verslag van de Commissie van Koloniën belast met het onderzoek van het wetsontwerp, houdende de begroting van buitengewone ontvangsten en uitgaven van Belgisch-Kongo en van Ruanda-Urundi voor het dienstjaar 1951, Belgische Senaat, zitting 1950-1951, vergadering van 7 Juni 1951, nr 303.

⁷⁾ Zie het verslag van de Commissie van Koloniën belast met het onderzoek van het wetsontwerp, houdende de begroting der buitengewone ontvangsten en uitgaven van Belgisch-Kongo en van Ruanda-Urundi voor het dienstjaar 1951, Kamer der Volksvertegenwoordigers, 18 December 1951, nr 114.

Gemeente

BREDA

Bij vestiging van handelskantoren en industrieën richtte zich Uw aandacht allereerst op BREDA

Ideaal gelegen tussen de grote centra van België en Nederland

Uitstekende verbindingen langs weg en spoor

Goede verbindingen te water

Gunstige vestigingsvoorwaarden

BANQUE DE PARIS ET DES PAYS-BAS

AMSTERDAM

(Opgericht 1872)

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: PARIJS

Bijkantoren: MARSEILLE — CASABLANCA
BRUSSEL — ANTWERPEN — GENÈVE

CREDIETOPENINGEN TER FINANCIERING VAN GOEDEREN IM- EN EXPORTEN

Bemiddeling bij het aankopen van
HANDELSBETREKKINGEN MET HET BUITENLAND

in het bijzonder met
FRANKRIJK — MAROKKO — BELGIË — LUXEMBURG
EN ZWITSERLAND

AFGIFTE VAN REISDEVIEZEN

**It is dangerous to walk
blindly on unknown ground**

**Investigate — don't speculate!
Sell Belgium the Belgian way
Have a preliminary survey made by**

OBIC

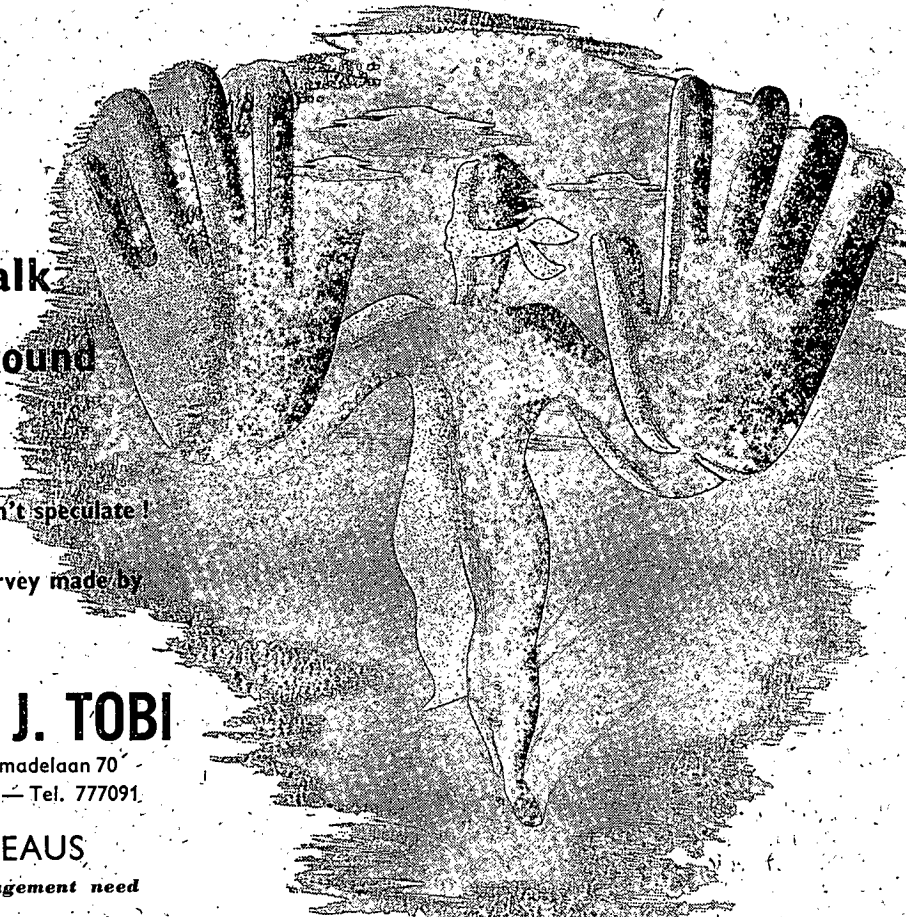
65 rue du Lombard — Brussels
Tel.: 12.99.19

Dr. E. J. TOBI

Van Alkemadeaan 70
The Hague — Tel. 777091

MARKET RESEARCH BUREAUS

A market service designed to fill every management need

31 December 1951, tegen 10.824 mln fr. op 31 December 1950.

De ontwikkeling van de economische activiteit, evenals de verhoging van de lonen en de prijzen hadden uiteraard een uitwerking op de voornaamste balansposten van de Bank van Belgisch-Kongo. Zo stijgen de munten en biljetten

TABEL X.

Bank van Belgisch-Kongo.
(voornaamste rubrieken van de balans)
(miljoenen franken)

DATUM	Goudvoorraad	Banktegoed in het buitenland	Banktegoed in België	Overheidspapier op de kolonie, België en het buitenland	Munten en biljetten in omloop	Crediteuren op zicht
31 December 1948	856	1.551	527	8.449	2.168	10.358
31 December 1949	1.115	1.123	424	7.510	2.422	8.803
31 December 1950	1.171	2.163	684	10.713	2.912	11.532
31 December 1951	1.634	1.995	534	14.246	3.838	14.916

Bron: Bank van Belgisch-Kongo.

n omloop van 2.912 mln fr. tot 3.838 mln fr., terwijl het overheidspapier op de kolonie, België en het buitenland en de crediteuren op zicht eveneens een belangrijke toename te zien geven. De lichte daling van de deviezenvoorraad moet geplaatst worden tegenover de vermeerdering met bijna 500 mln fr. van de goudvoorraad, waartoe werd overgegaan om het dekkingspercentage van de munten en biljetten in omloop te handhaven.

De netto-emissies van de naamloze vennootschappen met hoofdbedrijf in Belgisch-Kongo, bedroegen circa 1.350 mln fr., tegen 994 mln fr. in 1950. Daar de autofinanciering zeer belangrijk blijft, geven zij geen beeld van de geleverde investeringsinspanning. Recente statistieken op dit gebied zijn nochtans niet voorhanden. Het winstsaldo van dezelfde vennootschappen bedroeg circa 4,7 mrd fr., tegen 2,8 mrd fr. in 1950; de uitgekeerde dividenden 2,6 mrd fr., tegen 1,9 mrd fr. in 1951. Het indexcijfer van de koloniale aandelen op de Beurs van Brussel weerspiegelt deze gunstige resultaten: het stijgt van 361, einde 1950, tot 482, einde 1951 (1936/1938 = 100).

Op 1 October 1951 werd de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi opgericht, die van 1 Juli 1952 af het emissievoorrecht zal hebben, tot nog toe door de Bank van Belgisch-Kongo uitgeoefend. Het maatschappelijk kapitaal is vastgesteld op 150 mln Kongolese fr., waarop kan worden ingeschreven voor 50 pCt door Belgisch-Kongo, 10 pCt door Ruanda-Urundi, 20 pCt door de Nationale Bank van België en nog voor 20 pCt door Belgisch-Kongo, op voorwaarde, dit aandeel voor openbare uitgifte aan te bieden. De nieuwe Centrale Bank zal de dienst van kassier van Belgisch-Kongo en van Ruanda-

Urundi waarnemen en toezicht uitoefenen op de banken en instellingen, die gewoonlijk financiële en verzekeringszaken drijven, op de emissies en de markt van roerende waarden en op de wisselverrichtingen.

Prijzen en lonen.

De stijging van de levensduurte, begonnen tijdens het laatste trimester van 1950, als gevolg van het uitbreken van het Korea-conflict, zette zich verder in 1951. Het algemeen indexcijfer steeg van 265 op 1 Januari 1951 tot 298 op 1 Januari 1952, hetzij de grootste toeneming tijdens de laatste jaren verwezenlijkt (12,5 pCt tegen 0,8 pCt in 1950 en 5,8 pCt in 1949). Gedurende het vierde kwartaal kwam de onophoudende stijging van het partieel indexcijfer voor de kleding tot stilstand, terwijl het partieel indexcijfer voor de voeding integendeel een sterke vermeerdering te zien gaf,

TABEL XI.

Indexcijfer van de levensduurte in Belgisch-Kongo.

(1 Juli 1935 = 100)

DATUM	Voeding	Huishouding	Kleding	Diversen	Algemeen indexcijfer
1950 1 Januari	279	267	284	176	263
1 April	271	266	281	176	259
1 Juli	270	263	283	175	258
1 October	275	262	282	175	260
1951 1 Januari	281	270	287	175	265
1 April	289	279	300	181	274
1 Juli	302	306	318	185	290
1 October	304	308	327	187	293
1952 1 Januari	312	311	326	188	298

Bron: Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

wat wijst op een verdere hausse der prijzen van de producten der locale markt. Als gevolg van de voortdurende toename van de levensduurte werden verschillende besluiten genomen om de wettelijke minimum-lonen der Kongolese arbeiders en bedienden te verhogen; de wedden van de koloniale ambtenaren werden insgelijks vermeerderd, op 1 Juli 1951 met 7,4 pCt, op 1 Januari 1952 met 3,4 pCt.

Besluit.

De gunstige economische evolutie van de voorgaande jaren bleef in 1951 aanhouden. Mede dank zij de internationale wapeningspolitiek, kon de uitvoer over het algemeen tegen gunstige prijzen worden afgezet en sloot de handelsbalans met een belangrijk batig saldo. De gelijklopende toename van de invoer had transportmoeilikheden tot gevolg, die eens te meer bewezen, van welk groot belang het transportnet is voor de Kongolese economie. De budgetaire en financiële toestand bleef gezond, terwijl zowel de publieke als de privé-investeringen, een stijgend verloop kenden.

Mechelen.

Prof. Dr M. VAN MEERHAEGHE.

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

In België steunt de bedrijfsorganisatie op de Wet van 20 September 1948¹⁾, waarbij drie lichamen of groepen van lichamen worden ingesteld:

- op het nationaal plan, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, waaraan een adviserende bevoegdheid werd toegekend;
- op het plan van de bedrijfstak, de Bedrijfsraden, aan dewelke, elk op hun gebied, dezelfde bevoegdheid als aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd toegekend;

- op het plan van de onderneming, de Ondernemingsraden, wier bevoegdheid meer complex is.

De Ondernemingsraden bestaan nog maar alleen ten dele, namelijk in de ondernemingen, waarin meer dan 200 personen werkzaam zijn, terwijl de wet de instelling er van voorziet voor alle ondernemingen, waarin meer dan 50 personen zijn tewerkgesteld. Het plan bestaat om binnenkort dergelijke Raden in het leven te roepen in de ondernemingen, waarin 50 tot 200 personen werkzaam zijn.

Tot heden zijn er slechts vier Bedrijfsraden ingesteld, namelijk voor de navolgende takken van het bedrijfsleven:

¹⁾ Vgl. Belgisch Staatsblad dd. 27/28 September 1948.

de metaalbewerking, de textiel, het bouwbedrijf en de visserij. Alleen de leden van de Bedrijfsraad voor het Metaal zijn benoemd, maar tot nog toe zijn zij slechts enkele malen in vergadering samengekomen. Bijgevolg mogen wij zeggen, dat de Bedrijfsraden op het ogenblik nog niet in functie zijn.

Daarentegen is de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in de loop van het eerste halfjaar 1949 tot stand gekomen en functionneert hij effectief sedert 1 Juli van hetzelfde jaar.

Wij zullen er ons in het kader van dit artikel toe beperken een overzicht te geven van hetgeen betrekking heeft op de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, hoewel de hiernavolgende beschouwingen over zijn structuur, zijn bevoegdheid en zijn samenstelling eveneens gelden voor de Bedrijfsraden.

Wij moeten in de eerste plaats de nadruk leggen op het feit, dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven geen staatsinstelling is: de wet waarborgt zijn autonomie en bepaalt, dat hij een publiekrechtelijk lichaam met rechtspersoonlijkheid is. De Minister van Economische Zaken en Middenstand oefent er enkel een administratief toezicht op uit door de aanwezigheid bij de Raad van een Regeringscommissaris, wiens optreden gerechtvaardigd wordt door het feit, dat de financiering van de Raad verzekerd wordt door een subsidie, ingeschreven op het budget van dit Departement.

Buiten deze budgetaire en financiële controle werkt de Raad in volle onafhankelijkheid ten overstaan van de openbare macht en het bij de Raad ingestelde secretariaat is onafhankelijk van de staatsbesturen.

Maar indien de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven geen werktuig is van de Overheid, noch een onderdeel van de administratie, zo mag hij zich ook niet op het terrein van de normale en grondwettelijke bevoegdheden van de Overheid begeven. Met andere woorden, de bevoegdheid van de Raad is uitsluitend van adviserende aard: hem kan om advies gevraagd worden door sommige overheidsorganen en hij heeft het recht hun uit eigen initiatief van advies te dienen.

Dit is althans, zeer in het algemeen, zijn gedragsregel, maar hierbij dient te worden opgemerkt, dat, indien de wet een uitgebreide autonomie heeft willen toekennen zowel aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven als aan de Bedrijfsraden, zij eveneens voorgeschreven heeft, dat dit geheel van lichamen in zekere mate het recht zou hebben zijn eigen organisatie uit te werken en in zijn eigen beheer te voorzien.

Wat vooral de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven betreft, moeten wij er de aandacht op vestigen, dat de wet een zeker aantal gevallen voorziet, waarin deze Raad tussenkomt bij de vaststelling der voorschriften, die de oprichting van de Bedrijfsraden, hun werkwijze of die der Ondernemingsraden bepalen. Deze tussenkomst bestaat hierin, dat de uitvoerende macht, alvorens bepaalde besluiten te nemen, verplicht is de Raad te horen. Afgezien van het feit, dat in die gevallen het inwinnen van advies verplicht is, kan men redelijkerwijze niet zeggen, dat deze interventie een afwijking van de raadgevende bevoegdheid uitmaakt.

Natuurlijk kan men zich afvragen, of het niet wenselijk ware geweest de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een reglementaire bevoegdheid toe te kennen, zoals deze welke door de Nederlandse Wet van 27 Januari 1950 aan de Sociaal-Economische Raad is toebedacht.

Laten wij vooraf opmerken, dat men het in België bij lange niet eens is over het nut om een dergelijke reglementerende macht toe te kennen aan organismen, die de werkgevers- en werknemersmiddelen vertegenwoordigen. Maar onafhankelijk daarvan is het van belang te weten, dat, zelfs als men de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

deze reglementerende bevoegdheid had willen geven, zulks in ons land niet mogelijk ware geweest, omdat de toekenning aan de Raad van een reglementerende bevoegdheid niet denkbaar is zonder wijziging van de Grondwet. Deze verzet zich inderdaad tegen iedere overdracht van de reglementerende bevoegdheid, die alleen aan de Koning en zijn Ministers toebehoort.

Wanneer de bevoegdheid van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven dus gedeeltelijk afwijkend is van die, welke aan de Sociaal-Economische Raad is toegekend, loopt daarentegen de samenstelling van de beide Raden betrekkelijk weinig uiteen.

De Belgische Raad is inderdaad gevormd door een beroep te doen op de organisaties van werkgevers en van werknemers, die spontaan op het nationale plan ontstaan zijn. Dat is trouwens in overeenstemming met het privaat karakter van de Raad.

De leden worden niet rechtstreeks verkozen noch rechtstreeks benoemd door deze organisaties, zoals dit in Nederland het geval is, maar benoemd bij Koninklijk besluit en voor het grootste gedeelte gekozen uit de kandidaten, voorkomende op de dubbele lijsten ingediend door de meest representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties. In principe heeft de Koning, en praktisch de Minister van Economische Zaken en Middenstand, de gelegenheid een keuze te doen. Het vertegenwoordigend karakter van een vakorganisatie is een feitelijke kwestie, welke door de Minister van Economische Zaken en Middenstand dient te worden uitgemaakt.

De Regering behoudt dus, in tweeërlei opzicht, een grote vrijheid met betrekking tot de samenstelling van de Raad. Er is echter één punt, waarop zij strikt aan de wet is gebonden: de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven is op paritaire basis uit werkgevers en werknemers samengesteld. Zowel de plaatsvervangende als de werkende leden moeten in gelijken getale benoemd worden uit de, door de meest representatieve organisaties van werkgevers en uit de meest representatieve organisaties van werknemers, voorgestelde kandidaten.

De toepassing van het pariteitsbeginsel is zelfs vrij ver doorgevoerd. De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven omvat inderdaad, naast de zoëven genoemde leden, ook personaliteiten befaamd wegens hun wetenschappelijke of technische bekwaamheden die door coöptatie worden aangeduid. Om dit pariteitsbeginsel niet te verstoren, voorziet het Besluit van de Regent van 28 December 1948, houdende vaststelling van het aantal leden van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en bepaling der modaliteiten van hun voordracht, dat voor de benoeming van deze wetenschappelijke personaliteiten de leden een dubbele lijst opmaken van drie effectieve en plaatsvervangende kandidaten, gekozen uit de door de leden-werkgevers voorgestelde personaliteiten, en een dubbele lijst van drie effectieve en plaatsvervangende kandidaten, gekozen uit door de leden-werknemers voorgestelde personaliteiten. Dit betekent echter niet, dat de gecoöpteerde leden voor de helft worden aangewezen door ieder der beide paritaire groepen, want de Raad in zijn geheel stelt deze lijsten op en keurt de door ieder der beide groepen voorgestelde candidaturen goed.

De bekommering, de pariteit te eerbiedigen en niettemin de onafhankelijkheid van de voorzittersfunctie te verzekeren, leidde er toe in de wet de bepaling te doen opnemen, dat de Raad onder voorzitterschap moet komen van een personaliteit, die buiten de administratie en ook buiten de in zijn midden vertegenwoordigde organisaties staat.

De opdracht van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven bestaat „in het overmaken, aan een Minister of aan de Wetgevende Kamers, hetzij uit eigen beweging, hetzij op aanvraag van deze overheidsorganen en in de vorm van

verslagen, die de verschillende standpunten weergeven, die in zijn midden werden toegelicht, van alle adviezen of voorstellen omtrent de vraagstukken, die betrekking hebben op 's lands bedrijfsleven".

De bevoegdheid van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wordt dus — er zij nogmaals op gewezen — beperkt tot economische vraagstukken, en daaronder tot die, welke van nationaal belang zijn. Het is meermalen bij de parlementaire werkzaamheden naar voren gebracht, dat de Raad niet moet verdwalen in de doolhof van de menigvuldige dagelijkse kwesties; bovendien behoeft hij wegens het bestaan van de Bedrijfsraden zich niet bezig te houden met de vraagstukken, die meer in het bijzonder van belang zijn voor een of andere bepaalde bedrijfstak.

* *

Hoe wordt nu deze wetgeving, waarvan wij de hoofd-beginselen hebben aangegeven, toegepast?

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven is ingesteld bij de Wet van 20 September 1948. Een Besluit van de Regent, einde December van hetzelfde jaar genomen, stelt het aantal leden van de Raad vast op het door de wet bepaalde maximum, namelijk vijftig werkende en even veel plaatsvervangende leden. Hetzelfde besluit bepaalt de modaliteiten van hun voordracht.

Deze 50 leden bestaan uit: 22 leden-werkgevers en 22 leden die de arbeiders vertegenwoordigen, die in April 1949 werden benoemd, evenals 6 wetenschappelijke personaliteiten, die in Mei van hetzelfde jaar werden benoemd.

De samenstelling der groepen is de volgende:

wat de groep der werkgevers betreft:

- 8 leden, die de industrie vertegenwoordigen,
- 5 leden, die de landbouw vertegenwoordigen,
- 4 leden, die de groothandel en de verschillende distributievormen vertegenwoordigen,
- 4 leden, die de ambachten en de kleinhandel vertegenwoordigen,
- 1 lid, dat het bankwezen vertegenwoordigt. Dit laatste heeft naast zich een plaatsvervangend lid uit de verzekeringssector.

wat de groep der werknemers betreft:

het Algemeen Belgisch Vakverbond wordt vertegenwoordigd door 8 leden en de Socialistische Verbruikcoöperaties door 3 leden, het Algemeen Christelijk Vakverbond van België door 7 leden en de Christelijke Verbruikcoöperaties door 3 leden, de Algemene Centrale der Liberale Vakverbonden van België wordt door 1 lid vertegenwoordigd.

De Voorzitter, die aan de 50 leden van de Raad wordt toegevoegd, werd, op voorstel van de Raad, bij Koninklijk Besluit van 22 Juni 1949 benoemd. De voltallige Raad hield zijn eerste zitting op 13 Juli 1949.

Bij de aanvang van zijn werkzaamheden heeft de Raad zich in de eerste plaats bezig gehouden met te voorzien in de materiële en administratieve middelen die hem moeten toelaten zijn taak naar behoren te vervullen: hij organiseerde zijn secretariaat, dat onder leiding staat van een secretaris en een adjunct-secretaris, bijgestaan door een aantal medewerkers; hij stelde een Dagelijks Bestuur aan, dat belast is met het beheer en waarvan de bevoegdheid nauwkeurig werd omschreven, ten einde te voorkomen, dat dit beperkt comité ten slotte de plaats van de Raad zelf zou gaan innemen.

Wat zijn eigenlijke taak betreft, die bestaat in het geven van advies en voorlichting aan de Regering en aan het Parlement over de grote economische problemen, kunnen wij reeds vermelden, dat de Raad tot heden verschillende vraagstukken heeft onderzocht¹⁾. De voornaamste daarvan zijn:

Op verzoek van de Minister voor Verkeerswezen heeft de Raad de verschillende door de Belgische havens naar voren gebrachte eisen onderzocht, met de bedoeling deze aan te wijzen, welke, met het oog op het algemeen belang, moesten in aanmerking genomen worden.

De Minister van Financiën heeft de Raad geconsulteerd over de wenselijkheid de verkoop op afbetaling te reglementeren.

De Minister van Economische Zaken en Middenstand heeft de Raad verscheidene malen vragen voorgelegd met betrekking tot de volgende punten: het concurrentievermogen van het Belgische bedrijfsleven; de handhaving van het Wetsbesluit van 13 Januari 1935, waarbij toelating wordt verleend tot het instellen van een economische reglementering van de voortbrenging en de verdeling; de methoden van de economische politiek.

Ten slotte heeft de Ministerraad onlangs bij de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een voorontwerp van wet tot bescherming tegen de misbruiken van overwegende economische macht aanhangig gemaakt.

Bovendien heeft de Raad in grote mate gebruik gemaakt van zijn recht van initiatief en zich uit eigen beweging bezig gehouden met de navolgende vraagstukken: de steenkolenprijzen, het plan-Schuman, de problemen verbonden aan de verwezenlijking van de Benelux-Unie, de werkloosheid, de oprichting van nieuwe industrieën en de distributie der voedingsmiddelen.

Ook hield hij zich bezig met een onderzoek inzake de verschillende wetsvoorstellen betreffende de boekhouding in de ondernemingen of de boekhouding der handelaars.

Voor de bestudering van deze zeer uiteenlopende onderwerpen heeft de Raad de werkmethode der bestudering in commissies toegepast. Indien aanvankelijk de commissies waren samengesteld uit door de Raad aangewezen leden, zijn het thans de leden, zowel werkende als plaatsvervangende, die zelf vrijelijk beslissen van welke commissies zij zullen deel uitmaken.

Het merendeel der hierboven aangegeven vraagstukken heeft, na bestudering er van in de commissies, aanleiding gegeven tot het opmaken van adviezen van de Raad, waarvan sommige voor de autoriteiten tot wie zij gericht waren, grote waarde hadden en van onbetwistbaar nut bleken te zijn. Vooral was dat het geval met het advies over het Schuman-plan en wellicht in nog sterker mate met het advies over de reglementering van de verkoop op afbetaling.

De Raad heeft eveneens een deel van zijn werkzaamheden gericht op de problemen voortvloeiend uit de toepassing van de Wet van 20 September 1948. Dank zij zijn initiatief werden de eerste vier Bedrijfsraden, bij de aanvang van dit artikel genoemd, ingesteld.

De activiteit van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven is sedert zijn stichting niet vrij van alle kritiek gebleven. De ervaring leert ons bijvoorbeeld, dat, al mag de Raad zich een oordeelkundig raadgever voor de Regering getoond hebben, hij die rol ten opzichte van het Parlement niet heeft vervuld. Maar om de waarheid te zeggen, het Parlement heeft de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven nooit geconsulteerd en het recht van initiatief, waarover de Raad beschikt, stuit op de moeilijkheid om zijn studies te coördineren met de parlementaire werkzaamheden.

Men heeft de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wel eens aangewreven, dat hij te traag is bij het verrichten van zijn arbeid, maar dan moet ook erkend worden, dat de Regering hem soms zulke breedvoerige vragen heeft voorgelegd, dat de beantwoording er van uitzonderlijk veel tijd vergde, gesteld zelfs dat een lichaam, dat niet academisch is en het ook niet moet zijn, in de mogelijkheid verkeerde er antwoord op te geven. Niettemin is het waar, dat de normale werkwijze van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven tamelijk log blijkt te zijn.

¹⁾ Vgl. het verslag van de secretaris van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven over de werkzaamheden van de Raad. Jaren 1949—1950.

Er kunnen echter maatregelen genomen worden om dit gebrek te verhelpen, — en er zijn er zelfs reeds enige toegepast —, maatregelen die van aard schijnen om in een nabije toekomst resultaten op te leveren.

Maar indien de activiteit van de Raad wel eens aanleiding tot kritiek gaf, dan mogen wij toch niet uit het oog verliezen, dat de bij de Wet van 20 September 1948 ingestelde organen in het algemeen, en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in het bijzonder, een nieuwigheid

en een experiment zijn. Wij zijn van mening, dat na verloop van tijd de Wet van 20 September 1948 nog eens zal moeten onder handen genomen worden om, in het licht van de opgedane ervaringen, de structuur en de werking van de daarbij ingestelde lichamen te herzien. Intussen mogen de tegenslagen, die deze lichamen, en in het bijzonder de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, zouden ondervinden, niet doen besluiten tot het failliet van de grondgedachte, waarop zij berusten.

Brussel.

JEAN LECLERCQ.

Voor een coördinatie van de investeringen in het kader der Belgische havenpolitiek

Door zijn geografische ligging voorbestemd om een aansluitingspunt te worden tussen de overzeese scheepvaartlijnen en het verkeer op het vasteland, heeft België in de loop der eeuwen, zowel langs de Noordzeekust als in de monding van de Schelde of verder nog in het land, een reeks zeehavens zien ontstaan. Zoals hun toestand zich nu voor doet, kunnen deze Belgische havens in drie categorieën onderverdeeld worden: de belangrijke zeehavens van Antwerpen en Gent, de kusthavens van Brugge-Zeebrugge, Oostende en Nieuwpoort, de binnenhavens van Brussel en Luik.

Om evenwel een juist beeld van hun respectieve waarde te schetsen, geven wij hierna een vergelijkende staat van de over het jaar 1938 in deze havens geloste en geladen goederen. Het jaar 1938 werd met opzet gekozen omdat de er op betrekking hebbende cijfers het voordeel bieden niet door oorlogsomstandigheden te zijn beïnvloed. Rekening houdend met de in sommige havens aangerichte verwoestingen mag worden aangenomen, dat de huidige cijfers grosso modo dezelfde verhoudingen laten blijken.

Havens	Geloste goederen (in 1.000 tonnen)		Geladen goederen (in 1.000 tonnen)	
	Zeeverkeer	Totaal verkeer	Zeeverkeer	Totaal verkeer
Antwerpen	11.873	18.253	11.706	12.528
Gent	2.326	4.601	1.070	3.025
Brugge-Zeebrugge ..	460	670	284	442
Oostende	125	253	245	254
Nieuwpoort	7	15	57	58
Brussel	196	1.286	167	589
Luik	—	1.200	—	1.000.

Wegens de steeds groter wordende omvang van het verkeer en de hieruit voortspruitende noodzakelijkheid indrukwekkende sommen te investeren om de outillage en de installaties van de moderne havens op peil te houden moest meer en meer worden beroep gedaan op staatshulp. Maar wegens de schaarste van de middelen waarover de Staat beschikt dienen de credieten op de meest doeltreffende wijze aangewend en wordt een coördinatie van de nationale havenpolitiek dringend geboden.

Dat het vastleggen van een dergelijke politiek door een onderlinge verstandhouding der havens in de hand zal gewerkt worden, is niet te verwachten. In geen enkele sector was ooit de mededinging zo hardnekkig als in de havenindustrie. Wie er aan twijfelt denke even terug aan de vergeefse pogingen door de heer Oyevaar aangewend om een verstandhouding onder de Noordzeehavens te bewerkstelligen, en aan het protest dat opees tegen het plan Bonnefous voor Europese coördinatie van het vervoer, omdat het de bedoeling was de toepassing van dit plan tot de zeehavens uit te breiden.

Op het nationaal plan gaat het geenszins beter. Het schijnt dus wel dat de Staat zelf een coördinatieplan moet

uitstippelen en uitwerken door toekenning of weigering van credieten.

Alvorens evenwel een dergelijk plan op te stellen moet worden overgegaan tot de studie van de functie der verschillende havens. De conclusies hiervan zullen het mogelijk maken de rol van iedere haven te verduidelijken, en de bestaande specialisaties aan te tonen. Terloops weze er evenwel op gewezen dat het noch mogelijk, noch wenselijk is de specialisatie van de havens al te ver door te drijven, maar daar waar zij zich natuurlijk heeft voorgedaan is het best dat zij behouden blijve opdat de aangepaste uitrusting er op de meest doeltreffende wijze zou kunnen aangewend worden.

Het ware onjuist te denken dat dergelijke studies tot op heden nog niet werden ondernomen. In 1944 hield een commissie van de „Centre Belge d'Etudes et de Documentation” zich met het probleem bezig. Zij bracht het tot het opsommen van een reeks algemene principes die als volgt kunnen worden samengevat.

De Belgische havens vormen een geheel waarin iedere haven haar eigen economische rol vervult. Met deze economische functie moet de Staat rekening houden wanneer hij overgaat tot investering, om „double-emploi” te vermijden en maximumrendement te bevorderen.

Hierbij dienen de volgende punten in acht te worden genomen: de goederen moeten verzonden worden langs de goedkoopste weg; er dient gestreefd naar concentratie; de haven moet in staat worden gesteld om aan de vereisten van de dicht bijgelegen nijverheids- of handelszones te beantwoorden.

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft zich onlangs eveneens aan deze kwestie geïnteresseerd en, onder andere, volgende grondbeginselen naar voren gebracht.

Het onderscheid tussen hoofdhavens en ondergeschikte havens is van groot belang indien men de criteria voor een investeringspolitiek wil bepalen.

De aandacht werd gevestigd op het gevaar, dat er schuilt in investeringen die niet voldoende productief zouden zijn of slechts een wederuitgave van het reeds bestaande zouden beogen. Dergelijke investeringen zouden alleen een verschuiving van verkeer meebrengen tezamen met een verscherping van de concurrentie onder de Belgische havens, waardoor het nationaal belang geenszins zou gebaat worden.

Elke haven moet derwijze uitgerust worden, dat zij in staat is om in de werkelijke behoeften te voorzien, zonder deze behoeften te willen overschrijden of een rol te willen vervullen waarvoor zij niet aangewezen is. In plaats van de inspanning op investeringsgebied te versnipperen, zou er moeten gestreefd worden naar concentratie en rationalisatie van de havenbedrijvigheid.

In beide hierboven aangehaalde conclusies vinden wij dezelfde basisgedachte, namelijk, dat elke haven dient uitgerust te worden rekening houdend met haar eigen eco-

nomische rol. Het komt er dus op aan, alvorens een investeringspolitiek voor de Belgische havens te willen bepalen, de juiste economische rol van iedere haven te omschrijven.

Het zou verkeerd zijn dergelijke studie te willen aanvaarden in het beperkt kader van deze bijdrage; wij zullen slechts trachten enkele hoofdtendenzen van de economie der Belgische havens aan te halen.

En vooreerst de belangrijke zeehavens. Wij beschouwen Antwerpen en Gent als de twee grote zeehavens, niet alleen omdat bijna al het zeeverkeer aldaar gecentraliseerd is of omdat hun ruimere installaties en hun vollediger uitrusting hen in staat stellen grotere schepen te ontvangen, doch ook omdat zij de enige zijn waar het zeeverkeer werkelijk een overheersende plaats inneemt en veruit het binnenvaartverkeer of het spoorwegverkeer overtreft. Hun internationale rol is ten slotte ontegensprekelijk belangrijker indien men in aanmerking neemt dat zij bijna het totale doorvoerverkeer verzekeren.

Wij voegen hier dadelijk aan toe, dat het, steunend op dezelfde criteria, mogelijk is het grote verschil aan te tonen dat er bestaat tussen Antwerpen, dat een der belangrijkste continentale havens blijft, en Gent. Antwerpen is een grote haven, waar vooral stukgoederen worden behandeld maar ook massale goederen, waar de lijnscheepvaart het grootste deel van het verkeer verzekert doch waar ook de trampvaart een belangrijke rol speelt. Zij moet steeds het hoofd kunnen bieden aan onverwachte omstandigheden die zich in de scheepvaart zo dikwijls voordoen. Zij moet bestand zijn tegen de concurrentie van de naburige havens, in de eerste plaats Rotterdam en Hamburg, maar ook Amsterdam, Gent en Duinkerken. Daarom is het nodig dat de haven steeds over modern materieel en toerijkende installaties beschikke.

Het weze hier trouwens gezegd, dat deze mededinging, ver van nadelig te zijn, sterk heeft bijgedragen tot de bloei van de Noordzeehavens door deze havens steeds te dwingen hun installaties en outillage „up to date” te houden om niet door de buurhavens te worden voorbijgestreefd.

Antwerpen, soms de levensader van België genoemd, krijgt dus onvermijdelijk het leeuwendeel der investeringsmogelijkheden. De werkelijkheid hiervan is gemakkelijk te bespeuren in de uitvoering der werken die thans te Antwerpen aan de gang zijn, onder andere het graven van het petroleumdok, het ontdebelen van de Kruis-schans door het aanleggen van een tweede en grotere sluis welke de naam van Koning Boudewijn zal dragen. Er zijn ook nog de plannen voor het graven van een vijfde en zelfs een zesde darse en voor het vernieuwen van de heftuigen aan de Scheldekaaien en aan zekere dokken.

Zoals de cijfers zeer duidelijk aantonen is de haven van Gent van veel minder belang. Wij menen nochtans dat deze haven, wegens de vooraanstaande plaats die zij inneemt tegenover de overige Belgische haveninstallaties, en wegens het belangrijk specifiek zeevaartverkeer waarop zij kan bogen, mag beschouwd worden als de tweede Belgische grote haven.

Alhoewel zij niet mag onderschat worden is de zuiver commerciële functie van de Gentse haven minder uitgesproken dan zulks in Antwerpen het geval is. Gent vervult nochtans een belangrijke nationale en internationale rol; het strekt zijn activiteit niet alleen uit tot het plaatselijk of Belgisch hinterland, maar eveneens tot het buitenland.

Doch is te Gent de industriële functie veel meer uitgesproken dan te Antwerpen. Gent wordt trouwens dikwijls als de Belgische industriehaven bestempeld. Deze karakteristiek van de Gentse haven weerspiegelt zich zeer trouw in de aard der verhandelde goederen: lossingen van ertsen, pyriet, fosfaten, potas, oliën en vloeibare brandstoffen, textielgrondstoffen, kolen, zand en grint, terwijl de ladingen vooral bestaan uit halffabrikaten.

Het is vooral op deze industriële functie van de Gentse haven dat de aandacht dient gevestigd om de zeer bijzondere reden dat de streek, in de onmiddellijke nabijheid van de haven, door een indrukwekkende werkloosheid geteisterd wordt. Daar deze werkloosheid grotendeels van structurele aard is kan zij slechts verholpen worden door het vestigen van nijverheden in het betrokken gebied.

In het licht van deze beschouwingen krijgen de desiderata van de haven van Gent een bijzonder karakter. De haven beschikt langs de rechteroever van het kanaal van Terneuzen over uitgestrekte gronden, die aangewezen zijn voor het vestigen van industrieën maar waarop vooreerst aanpassingswerken moeten worden uitgevoerd. Deze werken zullen eerst dan kunnen gebeuren wanneer definitief een beslissing zal zijn gevallen betreffende het verbreden van het kanaal en hangen in fine af van het bouwen van een nieuwe sluis te Terneuzen. Het is dan ook niet te verwonderen dat Gent, sedert jaren vaststellend dat de huidige sluis te klein en in slechte staat is, alles in het werk stelt om tot een oplossing te komen in de kwestie van Terneuzen, een der netelige problemen waarmede ook Benelux af te rekenen heeft.

Wij willen opzettelijk dit probleem samen met het Moerdijkkanaal, het Schelderegime en de stop van Ternaaien ter zijde laten. Uitwijden over de zaak der Belgisch-Nederlandse waterwegen zou ons trouwens te ver leiden. Wij hebben hier evenwel over de sluis van Terneuzen moeten spreken omdat zij het middelpunt vormt van de eisen der haven van Gent waarvan de verdere mogelijkheden innig met de oplossing van het vraagstuk verbonden zijn.

* *

Laten wij nu even de kusthavens onder ogen nemen. Daar waar door vele landen overwegend belang wordt gehecht aan de havens welke dicht bij de kust zijn gelegen, schijnt er in zekere Belgische kringen eerder minachting te bestaan voor de kusthavens. Dit is wel ten onrechte zoals hierna zal blijken.

Bezien wij eerst het complex Brugge-Zeebrugge. Het bestaat uit twee delen: de diepwaterhaven langs de dam enerzijds, de binnenhaven, de andere installaties groepeerende, anderzijds.

De diepwaterhaven van Zeebrugge is een snelhaven. Geen andere Belgische haven is in staat deze functie te vervullen. Door het aanbrengen van zeevaarttrafiek die anders door vreemde havens zou opgeslorpt worden vervult Zeebrugge een niet te onderschatten rol in 's lands economie. Het is inderdaad slechts te Zeebrugge dat de „ferry-boats” (train ferries, en weldra motor-ferries) snel genoeg kunnen worden gelost en geladen om voor commerciële doeleinden te kunnen gebruikt worden. Het uitgesproken karakter van de trafiek dezer diensten, dat vooral uit doorvoer bestaat, is ook van noemenswaardig belang voor de Belgische betalingsbalans. Buiten de ferries, is de haven van Zeebrugge ook nog uitgerust als bunkerstation zowel voor vaste als voor vloeibare brandstof; en ten slotte is zij zeer goed geschikt om als transatlantische passagiershaven te fungeren.

Wanneer deze haven niet het doel bereikte dat haar door haar stichter, Leopold II, werd gesteld, dan is dit grotendeels te wijten aan een reeks onvoorziene omstandigheden waaronder de twee alles verwoestende wereldoorlogen. Maar zoals wij hierboven reeds zegden is Zeebrugge uitgerust om op veelzijdige wijze de rol van snelhaven te vervullen. Deze specialisatie moet hier behouden blijven en de investeringsplannen moeten dan ook zo worden opgevat dat zij het behoud van deze functie in de hand werken.

De achterhaven van Zeebrugge en de haven van Brugge vormden tot vóór 1940 een complement van de snelhaven en fungeerden als handelshaven. Na de oorlog verloor deze haven belangrijke trafieken van mijnhout en steenkolen,

het mangaanijzer ging naar Antwerpen, de potas naar Gent, enz.....

De haven van Brugge heeft dan zeer wijs geredeneerd; ziende dat de werkloosheid in de streek groter was dan waar ook in België (3.000 werklozen in de stad Brugge alleen en 45.000 in de Provincie West-Vlaanderen) heeft zij begrepen dat zij in de nationale economie een andere rol te vervullen had en heeft zij zich resoluut naar de industrialisatie gewend. Gronden liggen voor de hand, een eerste nijverheidsdok wordt thans gegraven en plannen bestaan om het havengebied verder uit te rusten voor het vervullen van deze nieuwe taak. Het verkeer in de haven wordt secundair en moet voortaan slechts afhangen van de uitbreiding der plaatselijke industrie. Er weze nog aan toegevoegd dat een groot deel van de uitgaven voor het graven van nijverheidsdokken vergoed wordt door de verkoop van de gevaloriseerde industriegronden.

Op enkele kilometers van Zeebrugge ligt de haven van Oostende die eveneens in verscheidene administratieve delen onderverdeeld is. De staatshaven wordt bijna alleen gebruikt door de pakketboten Oostende-Dover. Hun verkeer betekent een in- en uitvaren van gemiddeld duizend schepen per jaar. In 1951 vervoerde deze dienst 477.748 passagiers en 18.426 begeleide auto's. Zoals vanzelf spreekt bereikt dit verkeer een record tijdens de zomermaanden: 99.055 passagiers in Juli 1951, 128.295 in Augustus en 62.028 in September. De belangrijkste rol van de haven van Oostende is dus ook de snelle verbinding voor passagiers met Groot-Brittannië.

Tot voor korte tijd verzekerde deze haven ook het snel vervoer van groenten en fruit naar Groot-Brittannië, doch door allerhande buitenlandse protectionistische maatregelen is dit verkeer verloren gegaan; hopen wij dat het slechts voor korte tijd is.

Het militair aspect te buiten gelaten is er nog een andere

specialiteit van de Oostendse haven, namelijk het hout. In normale omstandigheden is de haven uitgerust om 300.000 kubieke meter hout per jaar te ontvangen. Thans evenwel is de haven nog ver van volledig hersteld van de geleden oorlogsschade. Kaaimuren dienen nog weer aangelegd, stapelplaatsen dienen opnieuw opgericht te worden; voeg hieraan toe dat de houttrafiek algemeen verminderde en het wordt licht begrijpelijk dat de handelshaven van Oostende niet het vooroorlogse peil heeft kunnen bereiken.

Oostende denkt niet aan uitbreiding. Deze haven koestert geen plannen, buiten het herstel van de oorlogsschade. Wij menen dat zij hierin moet geholpen worden om trapsgewijze haar vooroorlogse trafiek te kunnen herwinnen, maar vooral dient belang gehecht aan het Oostende-Dover passagiersverkeer, dat van groot belang is voor de activiteit van de Belgische kust en onze betalingsbalans gunstig beïnvloedt door het aanbrengen van vreemde toeristen.

De derde kusthaven is Nieuwpoort, dat steeds een plaatselijk karakter heeft vertoond, maar practisch als haven niet veel belang heeft.

Er blijft een gemeenschappelijke karakteristiek van de drie kusthavens te vermelden, namelijk het feit dat zij alle drie vissershavens zijn. Oostende is de belangrijkste Belgische vissershaven en de grote moderne vismijn, die onlangs werd in dienst genomen, bewijst voldoende dat de betrokken autoriteiten dit aspect van het probleem niet verwaarlozen. Zeebrugge is de eerste garnaalhaven en beschikt eveneens over een interessante vismijn.

Men zal wellicht de indruk hebben dat er tussen Brugge-Zeebrugge en Oostende hevige concurrentie bestaat. Dit schijnt wel niet zo te zijn. In feite stelt men vast dat trafieken die voor de ene haven verloren gingen, voor de andere niets opleverden. Wij menen dat, in het kader van de hierboven aangehaalde functies, elkeen van deze havens

De gemeente VENRAY, centrum van Noord-Limburg,

heeft bouwrijp industrieterrein, gelegen aan doorgaande hoofdverkeerswegen in alle richtingen, aangesloten aan water- en gasleiding, aan riolering en elektrisch net voor voldoende krachtstroom.

Venray omvat met zijn omgeving een bevolking van ruim 35.000 zielen, heeft uloscholen, een ambachtsschool, middelbare meisjesschool en gymnasia voor jongens en meisjes.

MAASHAVENS IN WANSSUM EN MAASHEES
IN DE ONMIDDELLIJKE NABIJHEID

Gemeente KAMPEN

Vestigt Uw industrie in een groeiende gemeente te midden van het oude en nieuwe land (Zuiderzeepolders).

Gunstig gelegen bouwrijp industrieterrein à f 2.50 per m² aan uitstekende verkeerswegen en vaarwater.

Arbeidzame bevolking.

Geschoolde en ongeschoolde arbeidskrachten beschikbaar.

INLICHTINGEN: STADHUIS KAMPEN
Telef. 858, (5 lijnen.)

haar eigen deel kan opeisen in de economie van het land.

* * *

Er blijft nu een woord te zeggen over de binnenhavens van Brussel en Luik. Deze havens beantwoorden aan een werkelijk bestaande doch plaatselijke behoefte, in deze zin dat zij een vrij beperkt hinterland bevoorraden in grondstoffen en de producten er van, die de retourvracht uitmaken, afvoeren. De zeescheepvaart speelt er een belangrijke rol. Alleen kustvaarders en kleine zeeschepen kunnen tot deze havens doordringen. Zij brengen er hun ladingen aan en vermijden aldus kostelijke overladingen en vervoer per spoor of binnenschip.

In normale omstandigheden kunnen schepen van 3.000 Moorsom-ton tot in de voorhaven van Brussel doordringen. De eigen functie van de haven van Brussel bestaat er vooral in het groot consumptie- en productiecentrum, bestaande uit de hoofdstad en de in de omgeving gevestigde industrieën, te bevoorraden, alsmede in het overladen uit grote lichters of kleine schepen op wagon of in kleine lichters, en omgekeerd, van goederen bestemd voor of komende uit de zuidelijke industrieën. De Brusselse agglomeratie die thans ongeveer 1.000.000 inwoners telt groeit steeds aan, de in de omstreken gevestigde industrie neemt eveneens uitbreiding zodat de rol van de haven, in haar beperkt kader, steeds belangrijker wordt. Voegen wij er even aan toe dat de dringendste eis die door de haven van Brussel gesteld wordt, het herbouwen geldt van de door de oorlogsgebeurtenissen geteisterde bruggen die het verkeer belemmeren. Hiaraan zal trouwens in de loop van volgend jaar tegemoet gekomen worden.

Wat de haven van Luik betreft, deze heeft eveneens een meer plaatselijk karakter. Gelegen in een der belangrijkste industriegewesten van het land bestaat haar eerste functie er in ten dienste te staan van de omliggende nijverheden, om hen toe te laten hun grondstoffen op de meest voordelige wijze ter plaatse te brengen en hun fabrikaten in dezelfde omstandigheden te verzenden. Het is trouwens met deze bedoeling dat de haven werd toegankelijk gemaakt voor grote Rijnlichters en kleine zeeschepen. Het acute vraagstuk van de stop van Ternaaien, de alles overheersende eis van de Luikse haven, laten wij, zoals vroeger gezegd, opzettelijk ter zijde.

* * *

Zo hebben wij vluchtig de functies van de Belgische

havens overlopen. Wat mogen wij hieruit concluderen?

Schematisch bezien moet België alles in het werk stellen om aan Antwerpen een plaats onder de belangrijkste havens van het vaste land te behouden en intussen de andere havens in staat stellen hun eigen rol te vervullen in de economisch beste omstandigheden.

Te Gent dient de verdere industrialisatie van deze industriehaven in de hand gewerkt; de minder belangrijke rol van handelshaven zal zich van hieruit vanzelf opdringen in de mate waarin hij economisch gerechtvaardigd is. Zeebrugge worde onze nationale snelhaven terwijl te Brugge een nijverheidscomplex dient opgericht te worden om de werkloosheid te bestrijden. Oostende zorgde vooral dat de snelle verbindingen voor passagiers met Groot-Brittannië in de beste condities gehandhaafd blijven om het toerisme aan onze kust te verzekeren. Oostende als haven kan verder haar bevoorradingsrol voor het nabije hinterland blijven waarnemen. Oostende, alsmede Zeebrugge en Nieuwpoort, behouden ook hun volle waarde als vissershavens. En ten slotte de beide binnenhavens Brussel en Luik vervullen hun functie ter bevoorrading van de plaatselijke industrie en eigen centra.

Niet alle mogelijkheden van de betrokken havens werden hier onder ogen genomen, maar dit zijn, naar onze bescheiden mening, de meest karakteristieke die, in ieder geval moeten gevrijwaard blijven.

Het lijkt geen twijfel dat er geen sprake van kan zijn bij het uitwerken van een dergelijk plan iedereen tevreden te stellen. Het is zelfs heel waarschijnlijk dat weinige havens hiermede zouden voldoening nemen. Wij menen nochtans dat het nodig is de moed te hebben eens en voor goed de nationale havenpolitiek nader te bepalen, indien men geen geld wil verspillen. In de loop der jaren heeft men bij gebrek aan dergelijke politiek gelden geïnvesteerd waar dit niet altijd noodzakelijk was, en nu staat men voor feiten die niet meer te verhelpen zijn indien men er geen ontzaglijke sommen wil bij inboeten. Maar de toestand mag niet verergeren en daarom is het volstrekt noodzakelijk dat men zou weten wat men wil bereiken.

Het loont misschien ook wel de moeite aan iedere Belgische haven haar eigen functie toe te schrijven en haar voor de uitoefening er van speciaal uit te rusten opdat, wanneer op dit gebied in Europa tot integratie zal worden overgegaan, en dat gebeurt vroeg of laat, de Belgische havens zonder gevaar hun recht op bestaan zouden kunnen doen gelden.

Oudergem.

J. LEMMENS.

Het woningvraagstuk in België¹⁾

Sedert de bevrijding zijn alle Europese landen voor dezelfde problemen gesteld: verwoestingen, weinig kapitaal, tekort aan materialen en geschoolde arbeidskrachten.

Maar ieder land is vastberaden aan het werk getogen en heeft maatregelen genomen, zoals zij het meest overeenkwamen met de volksgeaardheid, de economische toestand en de middelen, die de natie ten dienste stonden.

De Belgische politiek ten deze is niet van een zekere oorspronkelijkheid ontbloot en er was niet vaak gelegenheid daarop de aandacht te vestigen. Wij zullen trachten er hieronder een samenvatting van te geven.

* * *

De doeleinden, die de Belgische politiek nastreeft, waren tot heden de volgende:

¹⁾ Dit artikel is vertaald uit het Frans. Red.

Algemeen doel: verbetering van de woningtoestanden van minvermogenden.

Bijzonder doel: a. begunstiging van bepaalde categorieën van minvermogenden: grote gezinnen, mijnwerkers; b. verbetering van de woningtoestanden voor hen, die het allerslechtst gehuisvest waren: bewoners van krotten of noodwoningen.

Bijkomstig doel: bevordering van de wederopleving van het werk in de bouwsector en het tegengaan van de werkloosheid.

Bijna alle maatregelen, die genomen zijn om bovengeschetste doeleinden, althans de belangrijkste daarvan, te verwezenlijken, dateren van vóór de tijd, waarin de resultaten van de woningtelling van 1947 bekend werden.

Om deze doeleinden te verwezenlijken werd tot de navolgende middelen besloten:

1. eensdeels particulieren aansporen tot bouwen of kopen van een bescheiden woning;
2. anderdeels medewerken tot de bouw door de

voornamelijk bestemd zijn voor verhuur tegen gunstige voorwaarden aan minvermogende personen, die vaak financieel niet in staat zijn een huis in eigendom te verkrijgen;

3. de uitzonderingswetgeving op de huurovereenkomsten te verlengen om op deze wijze huurders van een bescheiden woning in staat te stellen deze woning te blijven bewonen tegen een eveneens bescheiden prijs.

De genomen maatregelen waren van de meest uiteenlopende aard:

a. *subsidies in geld*: premies ten gunste van kleine eigenaren, die huizen laten bouwen of deze kopen; schadeloosstellingen aan getroffen en;

b. *renteminderings* ten gunste van: de bouw, ondernomen door de erkende verenigingen voor goedkope woningen; leningen aan mijnwerkers; leningen verstrekt door het Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen; voorschotten aan getroffen en;

c. *staatsgarantie*: voor leningen aan personen, die in genot zijn van bij de Wet van 29 Mei 1948 voorziene premies en die verstrekt worden door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas of door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom; voor leningen aan mijnwerkers; voor lening van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom en van het Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen;

d. *rechtstreekse leningen, voorschotten, inschrijvingen, deelneming in het kapitaal* ten gunste van instellingen, die zich bezig houden met leningen of met de bouw van bescheiden woningen (Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom, Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen);

e. *fiscale ontheffingen of verminderingen*, die echter te verscheiden zijn om hier te worden behandeld.

* *

De uitvoerende organen van de woningpolitiek zijn de volgende.

In België ressorteert de woningpolitiek onder het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin. Dit Departement kan over de medewerking van organen van parastatale aard beschikken (instellingen van openbaar nut, die krachtens een wet in het leven zijn geroepen).

De *Algemene Spaar- en Lijfrentekas* neemt de eerste plaats in onder deze uitvoerende organen.

Als nationaal orgaan, dat onder staatsgarantie functioneert, de spaargelden en een deel van de pensioenen centraliseert, beheert de Algemene Spaar- en Lijfrentekas meer dan 54 mrd fr. Haar invloed op de financiering van de woningpolitiek kan dan ook belangrijk zijn.

De Wet van 1889 heeft haar het recht gegeven leningen te verstrekken voor de bouw of de aankoop van arbeiders- of andere bescheiden woningen door tussenkomst van de plaatselijke credietverenigingen. Meer dan 330.000 leningen zijn tot heden door haar uitgegeven.

Maar de Spaarkas verstrekt ook leningen voor aankoop, bouw of verbouw van panden aan andere maatschappelijke groepen dan alleen arbeiders: ook aan ambtenaren, middenstanders, landbouwers enz.

Zij heeft bovendien gelden in voorschot gegeven aan de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, aan de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom en aan het Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen.

De *Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen*, ingesteld bij de Wet van 11 October 1919, financiert en controleert 310 plaatselijke bouwvereni-

gingen, die bouwen voor de verkoop of de verhuur van woningen voor personen, die in bescheiden omstandigheden leven.

In tegenstelling tot andere landen bouwen in België de Staat en de gemeenten niet rechtstreeks. Hier zijn het lokale coöperatieve verenigingen of naamloze vennootschappen, waarvan het maatschappelijk kapitaal is gefourneerd door de gemeenten, de provincies en de Staat en zelfs door enige particulieren, die bouwen met geld, dat door een nationale vereniging in voorschot wordt gegeven.

Deze verenigingen hebben gezamenlijk 64.116 één-gezinshuizen en 16.409 flats gebouwd.

De Nationale Maatschappij geeft leningen uit onder staatsgarantie. De opbrengst daarvan stelt haar in staat de woningbouw van de plaatselijke verenigingen te financieren. De Staat zelf neemt dat deel van de lening, dat niet op de particuliere markt is geplaatst, te zijnen laste.

De *Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom* is de derde parastatale instelling, die de uitvoering waarborgt van de woningpolitiek, zoals deze door de Overheid is vastgesteld. Zij is opgericht bij Wetsbesluit van 27 Februari 1935. Zij geeft door tussenkomst van 52 erkende plaatselijke verenigingen credieten, die zij, hetzij uit haar door de Staat gewaarborgde leningen verkrijgt hetzij van de Staat zelf.

Het *Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen* staat leningen toe aan grote gezinnen, ten einde deze in staat te stellen eigenaar te worden van een gezinswoning. Het staat overigens een degressieve rentevoet toe naar gelang van het aantal kinderen om zodoende de lasten van de grootste gezinnen te verminderen.

Het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin beschikt over een raadgevend lichaam — de Raad voor Volkswoningen en Volkshuisvesting — die het consulteert, wanneer het zults dienstig acht, maar die ook uit eigen beweging alle gewenste voorstellen kan doen in verband met de woningpolitiek. Het beschikt tevens over een studiecentrum — het Nationaal Instituut ter Bevordering van Huisvesting —, dat ten taak heeft alle problemen met betrekking tot de volkshuisvesting wetenschappelijk te onderzoeken.

Wat betreft de wettelijke maatregelen ten aanzien van de woningvoorziening dienen vermeld:

1. *Het Wetsbesluit van 14 April 1945*, genomen ten gunste van de mijnwerkers, heeft ten doel voor de mijnwerkers de koop of de bouw van een huis of een flatwoning te vergemakkelijken door middel van een aan hen verstrekte lening tegen een uitzonderlijk lage rentevoet.

Hier moge opgemerkt worden, dat dit dadelijk na de oorlog genomen besluit zijn oorsprong vond in de „kolenslag”. Door de mijnwerkers aan te sporen zich een woning in eigendom aan te schaffen, werd de aanwerving van mijnwerkers vergemakkelijkt, terwijl dezen zich tevens blijvend vestigden. Het gaat hier dus om een wetgeving met een economisch doel maar tevens met een sociale inslag.

De leningen worden verstrekt, hetzij door de credietverenigingen, die door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas zijn erkend, hetzij door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom, hetzij door de Ondersteuningskassen, ressorterende onder het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

De rente is vastgesteld op 2,5 pCt, wanneer de mijnwerker minder dan 5 dienstjaren heeft. Het wordt verminderd met 0,50 pCt per 5 dienstjaren daarboven en wordt tot 0,50 pCt teruggebracht, wanneer de betrokkene 20 of meer dienstjaren heeft.

De rentevoet vermindert progressief gedurende de overeenkomst al naar gelang het aantal dienstjaren als mijnwerker toeneemt.

Het bedrag van de lening is gelijk aan de som, die de aanvrager blijkens zijn verklaring nodig heeft om te bouwen of te kopen.

Dit bedrag kan de 100 pCt niet te boven gaan:

- a. van de koopprijs, wanneer het onroerende goed gekocht wordt van een bouwvereniging, die erkend is door de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom of van een door deze erkende vereniging;
- b. van de geschatte waarde, die door de vereniging, die de lening verstrekt, wordt aangenomen, behalve wanneer het onroerende goederen betreft, die van een der bovengenoemde verenigingen zijn gekocht;
- c. van de bouwkosten, welke door de vereniging, die de lening verstrekt, zijn aangenomen.

Dit maximum-bedrag wordt tot 75 pCt teruggebracht, wanneer de aanvrager ten minste 60 jaar oud is.

Indien de aanvrager in genot is van een premie van de Staat, de provincie of de gemeente, kan het totale bedrag van de verschillende hulpverleningen de 100 pCt van de hierboven genoemde waarden niet te boven gaan.

2. De Wet van 29 Mei 1948, genaamd de Wet De Taeye, is een kaderwet die, ten einde het particulier initiatief bij de goedkope woningbouw en de aankoop van klein grondbezit te bevorderen, aan de Uitvoerende Macht de bevoegdheid geeft voor dit doel bouwen kooppremies toe te kennen.

Volgens artikel 1 van de Wet van 29 Mei 1948 moest zij gedurende vijf jaar of tot op de dag, waarop door toepassing harer bepalingen, 50.000 nieuwe bescheiden woningen zouden zijn gebouwd, van kracht blijven.

De Wet van 29 Mei 1948 is echter verlengd tot 31 December 1955 volgens artikel 1 van de Wet van 20 Maart 1951.

Dezelfde Wet machtigt de Staat aan de credietverenigingen de terugbetalingen te waarborgen van dat gedeelte der hypothecaire leningen, dat 70 pCt van de totale waarde van het goed te boven gaat, wanneer deze leningen gegeven worden voor de bouw van nieuwe woningen.

a. Bouwpremies.

Door de toekenning van bouwpremies wil de Overheid de bezitsverkrijging bevorderen voor gezinshoofden, die in bescheiden omstandigheden leven, voor zover deze beschikken over een zeker beginkapitaal, zo, dat door aanvulling met hypothecaire leningen, die tegen verminderde rente door de credietverenigingen worden gegeven, de lasten van rente en aflossing teruggebracht kunnen worden tot een peil, dat zij in verband met hun normale inkomsten kunnen dragen.

Onder goedkope woning of kleine landeigendom moet worden verstaan een bescheiden woning. Om deze te definiëren baseerde men zich vroeger op de inkomsten van de aanvrager of op de handelswaarde van het te bouwen pand.

In 1948 heeft men een nieuw criterium aangenomen, omdat men streefde naar vereenvoudiging maar niet, naar het schijnt, naar doeltreffendheid. Wat deze bouwpremies betreft zijn de voorwaarden van ruimtelijke aard:

oppervlakte van het stuk grond, waarvan het maximum varieert naar gelang van de belangrijkheid der gemeente²⁾;

totale oppervlakte der vertrekken, waarvan het maximum (95 m²) vermeerderd wordt met 10 m² per per-

soon, wanneer het gezin van de aanvrager meer dan één kind of familieleden in opgaande lijn omvat.

Wanneer een bepaald vertrek van het pand bestemd is voor de uitoefening van een ambacht en er aan de gestelde eisen wordt voldaan, wordt er voor de toekenning van de premie geen rekening gehouden met de oppervlakte van dat vertrek³⁾.

De basispremie (26.400, 24.200, 22.000 fr.⁴⁾ al naar gelang van de gemeente) wordt met 20 pCt verhoogd voor ieder kind onder de 18 jaar, dat ten laste van de begunstigde komt.

Andere voorwaarden worden gesteld bij de toekenning van de premie: persoonlijke voorwaarden aan de aanvrager gesteld en voorschriften nopens de bestemming van het huis en zijn bouw.

b. Kooppremies.

De toekenning van premies bij de aankoop van reeds gebouwde woningen houdt verband met een bijzondere bedoeling van de Overheid. Deze hoopte namelijk de verkoop van reeds door tussenkomst van onze Nationale Verenigingen en ondersteuningscommissies gebouwde woningen te stimuleren. In het verleden had de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen uit de vervreemding van een deel harer huizen nieuw geld verkregen, dat voor de uitvoering van haar programma nodig was.

De instelling van kooppremies moest onze beide Nationale Bouwverenigingen aansporen deze politiek van zelffinanciering uit te breiden. Daardoor werden deze premies ingevoegd in het complex van maatregelen, die de Overheid had getroffen om de woningnood te lenigen⁵⁾.

De kooppremie wordt slechts toegestaan, wanneer de verkoper:

- a. een door de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen erkende vereniging is;
- b. de Nationale Vereniging voor Klein Grondbezit of een door haar erkende vereniging is;
- c. een gemeente is;
- d. een officiële ondersteuningscommissie is.

Hier zijn geen ruimtelijke voorwaarden aanwezig voor de toekenning van de premie. Het gaat juist om het type van deze woningen, dat door toekenning van bouwpremies aangenomen werd.

Het huis behoeft niet noodzakelijkerwijze reeds gebouwd te zijn. De aanvrager kan met de verkoper een bouwovereenkomst sluiten op belofte van aankoop.

De premie bestaat voor de koper uit een equivalente korting op de koopprijs. Het bedrag daarvan verschilt al naarmate het een huis betreft, dat vóór 10 Mei 1940 is gebouwd of daarna.

Voor huizen, die vóór 10 Mei 1940 zijn gebouwd, is het premiebedrag vastgesteld op 10 pCt van de verkoopprijs. Deze premie wordt vermeerderd met 20 pCt voor ieder kind, dat ten laste van de begunstigde komt.

Voor huizen na 10 Mei 1940 gebouwd, wordt de premie vastgesteld volgens de regels, die voor bouwpremies zijn voorzien.

De toekenning van de kooppremie is eveneens afhankelijk van persoonlijke omstandigheden van de aanvrager en van voorwaarden met betrekking tot het pand en de daaraan te geven bestemming.

c. Staatsgarantie.

Wanneer een door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas of door de Nationale Maatschappij voor de Kleine

²⁾ Art. 3 van het Besluit van de Regent van 12 Augustus 1948, gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 30 April 1951.

⁴⁾ Krachtens een Koninklijk Besluit dd. 19 Maart 1952 werden deze basisbedragen gebracht op 25.000, 27.500 en 30.000 fr.

⁵⁾ Vgl. Verslag aan de Regent over het Besluit van de Regent van 14 Augustus 1948.

³⁾ Art. 3 van het Besluit van de Regent van 12 Augustus 1948.

Landeigendom erkende vereniging een hypothecaire lening toestaat voor de *bouw* van een goedkope woning of voor enig klein grondbezit, waarborgt de Staat aan de geldgevende vereniging de terugbetaling van dat deel der hypotheek, dat 70 pCt van de totale waarde te boven gaat.

De lening, vermeerderd met de premie, waarop de geldnemer aanspraak zou kunnen maken, gezien de samenstelling van zijn gezin, en de gemeente, waar de woning zal worden gebouwd, mag de bouwwaarde noch 90 pCt van de totale waarde van het goed te boven gaan.

3. Wet van 15 April 1949, genaamd de Wet Brunfaut.

Er op bedacht de kansen op betere huisvesting gelijk te doen zijn zowel voor hen, die overgaan tot *aankoop* van een woning binnen het kader van de Wet de Taeye, als voor hen wier middelen slechts toelaten een woning te *huren*, is de wetgever zo verstandig geweest, om in het belang van laatstgenoemden de bouw te bevorderen door onze beide nationale maatschappijen van bescheiden woningen, die voornamelijk bestemd zijn om verhuurd te worden ⁶⁾.

Dat was het hoofddoel, dat de Wet van 15 April 1949 beoogde.

Om dat doel te bereiken en gelijktijdig de financiering te verzekeren van de lasten voortvloeiende uit de toepassing van de Wet De Taeye, stelde dezelfde Wet van 15 April 1949 zich het navolgende ten taak:

1. Eén enkel fonds in te stellen — onder de naam „Nationaal Woningfonds” — dat alle staatsbemoeiing met de woningbouw moet financieren.

2. De financiering — hetzij door de lening toe te staan, te garanderen of door er op in te schrijven ⁷⁾ — van de investeringen der nationale woningorganen of der gesubsidieerde (Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom, Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen), wier werkzaamheid verder de door de Wet De Taeye gegeven impuls zou moeten volgen.

3. Eensdeels de verlaging te bevorderen van de kostprijs der huizen door overneming door de Staat van alle werkzaamheden voor inrichting, uitrusting en reiniging der aan te leggen straten in de complexen, die door de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom worden uitgevoerd. Anderdeels door de stichting van een centrum voor researchwerk en technische bestudering als onderdeel van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen.

4. Wet op de huren.

Teneinde de huurders van bescheiden woningen, die door de grote woningnood onmiddellijk na de oorlog met uitzetting bedreigd werden, te beschermen, vaardigde de wetgever een serie wetten uit ⁸⁾.

Deze wetten beschermen de verhuringen, die in 1939 een bepaalde waarde niet te boven gingen. Zij hebben voornamelijk tot gevolg, deze huren te verlengen, er de prijs van te beperken en de personen, die in het bijzonder door oorlogsomstandigheden waren getroffen, te machtigen een huurvermindering aan te vragen.

Om hiervan enig denkbeeld te geven, zij vermeld, dat op het ogenblik ⁹⁾ het indexcijfer van de wettige huurprijzen op 200, 250 komt en bij uitzondering (d.w.z.

⁶⁾ Juridisch heeft de N.M.K.L. het recht om voor verhuur te bouwen. In feite doet zij het niet. Bijgevolg is de N.M.G.W. aangewezen voor de bouw ter verhuur.

⁷⁾ De verplichting voor de Staat om op de lening in te schrijven geldt slechts voor de N.M.G.W. en de N.M.K.L. (art. 5 van de Wet van 15 April 1949).

⁸⁾ Wetten van 31 Juli 1947, 31 Maart 1948, 28 Juni 1948, 24 Augustus 1948 en 31 December 1948, houdende uitzonderingsbepalingen voor huurcontracten (gecoördonneerd door het Besluit van de Regent van 31 Januari 1949 en gewijzigd door de Wetten van 31 Mei 1949, 22 December 1949 en 30 Juni 1950). Wet van 20 December 1950, gewijzigd door die van 1 Juni 1951 en 21 December 1951.

⁹⁾ Januari 1952.

door interventie van de rechter) op 300 in vergelijking met de vooroorlogse huren, terwijl de bouwindex rondom 5 schommelt.

Het ingrijpen van de wetgever op het gebied van de huren is geenszins iets nieuws en niet een gevolg van alleen de laatste oorlog. De eerste wet, die de rechten van de verhuurder beknotte, is die, welke op 10 December 1918 buiten het gemene recht werd aangenomen. Van toen af aan volgden er in de periode tussen de beide oorlogen een 20-tal wetten, de Koninklijke Besluiten niet inbegrepen, en zij eindigden met de Wet van 11 Maart 1938, houdende reeds „enkele uitzonderingsbepalingen” voor verhuurcontracten.

Men ziet, dat zowel de eerste als de tweede oorlog moeilijkheden hadden opgeleverd, die het nemen van als „uitzondering” betitelde, wettelijke maatregelen rechtvaardigen.

5. Wet op het herstel van getroffen panden.

Krachtens de Wet van 1 October 1947 zijn de getroffen, die recht op schadevergoeding hebben, verdeeld in 9 groepen, overeenkomstig hun netto bezit op 9 October 1944.

Deze wet kent algehele schadevergoeding toe voor woonhuizen, toebehorende aan getroffen van Groep A (bezit tot 200.000 fr. op 9 October 1944), die geen onroerende goederen bezaten, waarvan de waarde op 31 Augustus 1939 groter dan 80.000 fr. was.

Het is bekend, dat 75 pCt der getroffen tot Groep A behoort.

De schadevergoeding wordt berekend door op het schadebedrag, geschat op de herbouwprijs per 31 Augustus 1939, een coëfficiënt toe te passen. Deze coëfficiënt varieert naar gelang van de groep, waartoe de rechthebbende behoort, en van de grootte van de schade.

6. Fiscale voorrechten.

Fiscale voorrechten, voornamelijk in de vorm van vrijstelling of vermindering van rechten, worden toegestaan, hetzij aan woninginstellingen, hetzij aan particulieren, die een bescheiden woning laten bouwen of kopen.

Het betreft hier eigenlijk minder nieuwe bepalingen, die na de oorlog zijn genomen, dan wel een omwerking van de reeds bestaande wettelijke voorschriften, die herhaaldelijk gewijzigd, vervangen of afgeschaft zijn.

Deze voorschriften zijn talrijk en overal verspreid. Het heeft geen zin er hier een overzicht van te geven.

* *

Na een uiteenzetting te hebben gegeven van de middelen, die aangewend zijn om verbetering te brengen in de woningtoestanden voor minvermogenden, door het particulier initiatief of het ingrijpen van officiële en semi-officiële lichamen aan te moedigen, zullen wij thans nagaan, hoe groot de middelen waren, die hier toe door de Overheid werden besteed.

Wij onderscheiden:

leningen toegestaan door officiële en semi-officiële lichamen;

subsidies van de Staat, hetzij aan deze lichamen dan wel rechtstreeks aan particulieren (premies) verstrekt; *deelname* door de Overheid in het algemeen in het kapitaal der woninginstellingen.

Deze drie middelen hebben van 1947 tot 1950 aanleiding gegeven tot de navolgende uitgaven:

	1947	1948	1949	1950
Leningen	1.618,5	1.658,1	4.533,5	5.722,1
Subsidies	5,2	10	550,5	610,1
Deelnemingen	3,6	26	7,5	49,2
Totaal generaal	1.627,3	1.694,1	5.091,5	6.381,4

De „leningen” geven echter geen volledig beeld van de staatsbemoeienis. Zij betreffen deze slechts voor zover zij afkomstig zijn van organen, waaraan de Staat zelf de gelden heeft voorgeschoten (hetgeen het geval is bij de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom en het Woningfonds van de Bond van Grote Gezinnen).

Wanneer men bijgevolg de hulp van de Overheid in de woningaangelegenheden nauwkeuriger wil becijferen, moeten de globale posten uit de rubriek „leningen” als volgt worden gespecificeerd:

Geldgevers	1947	1948	1949	1950
Alg. Spaar- en Lijfrentekas (en haar verenigingen)	682,2	1.168,9	2.534,9	2.868,0
N.M.G.W.	826,8	283,0	1.483,5	2.111,6
N.M.K.L.	100,8	188,7	468,8	474,1
Bouwf. v. d. B.v.G.G.	8,7	17,5	46,3	269,0
Totaal	1.618,5	1.658,1	4.533,5	5.722,7

De navolgende conclusies kunnen uit bovenstaande tabel worden getrokken:

1. het aandeel van de Overheid is in het algemeen belangrijk door zijn omvang en het neemt snel toe na 1948;

2. de lasten ¹⁰⁾, die de Staat uiteindelijk in deze hulpverlening op zich genomen heeft, blijken van 1949 af aanzienlijk te zijn. Zij bedroegen 550 mln fr. in 1949 en 610 mln fr. in 1950.

Opmerking: het feit, dat sedert 1948 de prijsstijging in het bouwbedrijf aan de daarin gedurende de volgende jaren geïnvesteerde bedragen een enigszins geringere koopkracht heeft gegeven, doet geen afbreuk aan de waarde van bovenstaande conclusies.

* *

De verkregen resultaten moeten, althans theoretisch gelijke tred houden met de uitgebreidheid der genomen maatregelen.

Jaarlijks worden er sedert 1947 door het Nationaal Instituut voor de Statistiek cijfers gepubliceerd, waaruit deze resultaten blijken.

In het algemeen zijn deze als volgt:

Wat de eigenlijke onroerende goederen betreft: er waren 80.000 particuliere woningen toegevoegd ¹¹⁾ aan de in 1947 bestaande (bijna 2 miljoen). Dat is dus een toeneming van ongeveer 4 pCt voor de jaren 1947 tot 1950, terwijl de bevolking gedurende hetzelfde tijdsverloop met 1,66 pCt toenam.

Voor de jaren 1949 tot 1950 bereikte het gemiddelde van de nieuwe bouw het gemiddelde van vóór de oorlog, dat 30.000 eenheden bedroeg.

Ongeveer de helft van de nieuw gebouwde huizen kwam met behulp van de Overheid tot stand.

Daarentegen schijnt wel gezegd te mogen worden, dat de aanbouw niet in de eerste plaats daar geschiedde, waar de behoefte er aan het grootst was. Terwijl de woningnood zich het nijpendst deed gevoelen in de grote steden en in de industriegebieden, kwam de nieuwe bouw vooral tot stand in de landelijke of half-landelijke streken, hetgeen dus wijst op een blijvend probleem wat de verspreiding betreft.

De overgrote meerderheid van de huizen is tenslotte in de Vlaamse provincies en in Brabant gebouwd, terwijl de woningtelling van 1947 had uitgewezen, dat juist het Walenland het zwaarst onder de woningnood leed, echter met dit voorbehoud, dat hij in het Walen-

land meer kwalitatief en die in de andere delen des lands meer kwantitatief was.

Wat de eigenlijke woonruimte betreft is er een algemene verbetering ingetreden. Terwijl in 1947 de gemiddelde bezetting per 100 huizen 415 bewoners aanwees, is dit cijfer in 1950 tot 406 gedaald, hetgeen op een zekere ontspanning duidt.

Uit de resultaten moge het hiervolgende worden geconcludeerd: de kwantitatieve woningnood wordt in het algemeen minder. De werkloosheid, die in 1947 in de bouwsector heerste, is thans nog slechts een structurele werkloosheid.

Het doel, dat de Belgische Regering zich na de oorlog ten aanzien van het woningvraagstuk stelde, was trouwens in de eerste plaats van economische aard, namelijk de bouwsector, die door de oorlogsjaren lamgelegd was, tot nieuw leven te brengen.

Wanneer men de verkregen resultaten bestudeert, moet dus het economisch bereikte op het actief van de in België gevolgde politiek worden gesteld, maar dat economische resultaat houdt niet steeds rechtstreeks verband met het woningvraagstuk. België moest in staat gesteld worden om in het belang van de arbeidende klassen de sociale maatregelen te kunnen nemen, die het land inderdaad tot de Europese natie maakten, waar de arbeiders de allerhoogste levensstandaard kennen en in het genot zijn van de krachtigste waarborgen voor hun sociale veiligheid.

Maar de kwantitatieve verbetering heeft niet in gelijke mate de kwalitatieve verbetering der bestaande woningen met zich gebracht.

Het woningvraagstuk zal nooit tot oplossing gebracht worden, wanneer men de woningtoestanden niet verbetert voor hen, die gehuisvest zijn in de bestaande woningen, waarvan $\frac{2}{3}$ van vóór 1918 dateren.

Trouwens de kwantitatieve verbetering is opgetreden op plaatsen, die de telling van 1947 aanwees als het minst door de woningcrisis aangetast.

De kwantitatieve verbetering, die het meest tastbare resultaat van de woningpolitiek vertegenwoordigt, is tenslotte niet ten goede gekomen aan hen, die het meest behoefte hadden aan een betere woning, namelijk de krotbewoners.

* *

Toekomstige actie.

Het is duidelijk, dat de toekomstige actie van de Belgische Regering op het gebied der volkshuisvesting er op gericht zal moeten zijn om de laatste resten van de woningnood te doen verdwijnen door voortaan een uitsluitend sociaal doelwit na te streven, dat tegelijkertijd het eigenlijke huisvestingsprobleem oplost: betere woningen voor hen, die slecht gehuisvest zijn.

Dan zullen de thans genomen maatregelen ter bevordering van de woningbouw — en die bijna alle afgekondigd werden om een economisch doel na te streven — aangepast moeten worden aan nieuwe sociale doeleinden. De staatshulp zal moeten worden gebruikt om de kwalitatieve woningnood op te heffen, die meer in het bijzonder de Waalse gedeelten des lands teistert.

Bovendien zal de meer sociale oriëntering, die de Belgische Regering op woninggebied zal moeten volgen, haar nopen rekening te houden met zekere sociale factoren, die de aard der behoefte aan woningen kenschetsen.

Wij denken in de eerste plaats aan de demografische factor. Daarin immers ligt de gedeeltelijke verklaring van het feit, dat men minder gebouwd heeft in de Waalse gebieden van het Koninkrijk. Deze factor is het ook, die de eis stelt de woningpolitiek te gebruiken

¹⁰⁾ Subsidies.

¹¹⁾ Op 31 December 1950.

om de meer dan treurige demografische toestand van het land te verbeteren.

België met zijn 8 miljoen inwoners lijdt aan ontvolking: de bevolking krijgt een steeds langere levensduur en het te geringe geboortecijfer bedreigt het Walenland.

Volgens officiële verwachtingen zal België over 30 jaar $\frac{1}{10}$ van zijn bevolking hebben ingeboet. Na 1980 zal de achteruitgang zich verder versnellen. Bovendien zal het aantal personen van 65 jaar en ouder per 1.000 inwoners, dat 91 bedroeg in 1940, 105 in 1950, tot 144 zijn gegroeid in 1980. Personen beneden de leeftijd van 20 jaar, die in 1940 ten getale van 303 waren, zullen in 1980 per 1.000 inwoners het aantal van 261 bereiken.

De langere levensduur van de Belgische bevolking stelt een uitermate ernstig probleem uit hoofde van het feit, dat het gehele systeem van sociale veiligheid berust op de prestaties van de actieve bevolking (ar-

beiders), die het langere leven van de passieve bevolking (ouden van dagen en gepensioneerden) mogelijk moeten maken. Het is duidelijk welk gevaar er schuilt in een verlies aan snelheid van de zijde van de actieve bevolking en hoe noodzakelijk het is om de staatshulp bij de woningvoorziening te gebruiken om de achteruitgang in de geboorten tegen te gaan.

Het demografische feit van de algemeen tot hoger ouderdom gerakende bevolking zal invloed moeten gaan uitoefenen tot zelfs op de bouwprogramma's van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen, die voortaan de bouw van woningen voor oudere gezinnen onder het oog zal dienen te zien.

Een krachtige campagne ten slotte, gericht tegen de krotwoningen, zal de actie van de Regering moeten aanvullen. Deze zal in de toekomst alles in het werk moeten stellen om het woningvraagstuk met al zijn sociale aspecten ter hand te nemen.

Brussel.

J. PACQUAY.

AANTEKENING

De handel van de B.L.E.U. en die van Nederland

Zoals bekend, is de „verloving” van de Belgisch/Luxemburgse Economische Unie met Nederland reeds van vrij lange duur. Aan een lange verloving zijn zowel voorals nadelen verbonden. Een van de nadelen is, dat langzamerhand twijfel zou kunnen gaan rijzen omtrent de vraag, of het nog wel ooit tot een huwelijk zal komen. Een voordeel is ongetwijfeld, dat de huwelijksandidaten gedurende deze verlovingsperiode ruimschoots in de gelegenheid zijn om, nog niet „gloende aen een gesmeed of vast geschakelt en verbonden”, elkander van verschillende zijden te leren kennen en zich aan de hand van deze kennis op het geven en nemen in het huwelijk voor te bereiden.

Teneinde tot de kennis omtrent een belangrijk facet van de Benelux-echtgenoten in spe, nl. de ontwikkeling van de buitenlandse handel van elk hunner, bij te dragen, is in het onderstaande aan de hand van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek en zijn Belgisch pendant, het Nationaal Instituut voor de Statistiek, de ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. vergeleken met die van Nederland. Aangezien het buitenlands handelsverkeer van België uiteraard in francs en dat van Nederland in guldens wordt geregistreerd, zijn, om vergelijking mogelijk te maken, de betreffende gegevens uitgedrukt in procenten.

In tabel I zijn de dekkingspercentages van de Belgische en de Nederlandse buitenlandse handel, die een indruk verschaffen omtrent de mate waarin de handelsbalans actief dan wel passief was, weergegeven. Duidelijk blijkt uit deze tabel, dat de handelsbalans van de B.L.E.U. zowel vóór als na de oorlog gunstiger is geweest dan die van Nederland; slechts de maand November 1951 vormde hierop een uitzondering.

TABEL I.

Dekkkingspercentages ¹⁾.

Periode	B.L.E.U.	Nederland	Periode	B.L.E.U.	Nederland
1936/38	93	73	April 1951	98	71
1946	52	37	Mei 1951	95	62
1947	72	44	Juni 1951	118	65
1948	58	54	Juli 1951	111	63
1949	98	72	Aug. 1951	116	74
1950	85	68	Sept. 1951	130	98
1951	104	77	Oct. 1951	114	101
Jan. 1951	85	66	Nov. 1951	105	109
Febr. 1951	97	74	Dec. 1951	95	91
Maart 1951	96	64	—	—	—

¹⁾ Bronnen: C.B.S. en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Opvallend is, dat 1949 en 1951 voor beide landen de gunstigste na-oorlogse jaren blijken te zijn geweest. Het hoge dekkingspercentage voor 1951 is zowel in Nederland als in de B.L.E.U. toe te schrijven aan een verbetering van de handelsbalans gedurende de tweede helft van het jaar. Voor Nederland was deze verbetering een gevolg van seizoensinvloeden en een sterke daling van de invoer, die op haar beurt de resultante was van de gevoerde voorraadpolitiek en regeringsmaatregelen ¹⁾; de cijfers in tabel II wekken de indruk, dat de verbetering van de Belgische handelsbalans is voortgevloeid uit een daling van de invoer naar volume en waarde en een, bij een vrijwel gelijkblijvend uitvoervolume, gunstige ontwikkeling van de ruilvoet.

Vergelijken we vervolgens de dekkingspercentages der Benelux-landen, gesplitst volgens de O.E.E.C.-landenclassificatie. Het ligt uiteraard voor de hand, dat, gezien het hoge algemene dekkingspercentage, deze vergelijking ten gunste van de B.L.E.U. uitvalt; slechts in de handel met de Europese landen van het sterlinggebied, West-Duitsland en de sterlinggebieden onder de niet-deelnemende landen was het Nederlands dekkingspercentage in 1951 hoger dan dat van de B.L.E.U. Duidelijk blijkt voorts uit onderstaande tabel het zeer hoge dekkingspercentage,

TABEL III.

Dekkkingspercentages volgens O.E.E.C.-landenclassificatie ¹⁾.

Classificatie	1950		1951 Jan.-Oct.	
	B.L.E.U.	Nederland	B.L.E.U.	Nederland
Deelnemende landen.	98	82	121	85
Autonome gebieden, w.o. ...	108	85	132	89
Sterlinggebied	72	103	126	147
West-Duitsland	71	118	73	84
Nederland	190	—	179	—
B.L.E.U.	—	50	—	59
Frankrijk en Saargebied	69	64	88	74
Overzeese gebieden, w.o. ...	50	55	73	58
Sterlinggebied	87	50	193	54
Niet-deelnemende landen ...	64	46	81	55
Westelijk halfrond, w.o. ...	54	32	69	43
Ver. Staten	46	26	56	38
Canada	36	65	51	33
Sterlinggebieden	36	45	68	74
Overige gebieden, w.o. ...	133	64	137	63
Oost-Europa	135	69	154	92
Totaal	-85	68	105	73

¹⁾ Bronnen: Nationaal Instituut voor de Statistiek en C.B.S.

¹⁾ Zie: „De Nederlandse handelsbalans” in „E.-S.B.” van 12 Maart 1952.

TABEL II.

Volume- en prijsindexcijfers van in- en uitvoer, en de ruilvoet in België¹⁾.
(1948 = 100).

	1949	1950	1951 ²⁾										
			Jan.	Febr.	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.
Volume-indexcijfers invoer	98	112	120	116	132	121	111	102	95	102	96	118	112
Volume-indexcijfers uitvoer	108	123	136	135	153	147	135	153	127	135	136	150	130
Prijsindexcijfers invoer	95	99	116	114	120	120	124	122	123	122	117	119	120
Prijsindexcijfers uitvoer	100	90	104	112	117	116	118	121	121	125	126	127	127
Ruilvoet	105	91	90	99	97	97	95	99	98	102	109	107	106

¹⁾ Bron: Nationaal Instituut voor de Statistiek.

²⁾ Voorlopige gegevens.

dat voor de B.L.E.U. uit de handel met Nederland voortvloeide.

In tabel IV is de verdeling van de Nederlandse en Belgische handel volgens werelddelen weergegeven. Allereerst lijkt hieruit de dominerende rol, die Europa in het handelsverkeer der beide landen, vooral in dat van Nederland, speelt. Het aandeel van Amerika in de invoer van Nederland was de eerste jaren na de oorlog groter dan

het aandeel van dat werelddeel in de invoer der B.L.E.U.; de laatste jaren ligt het echter in Nederland aanzienlijk lager dan in België. Het percentage van de uitvoer der beide landen, dat naar de Verenigde Staten gaat, is de laatste tijd hoger dan vóór de oorlog het geval was. De grotere rol, die Afrika in het Belgische en die Azië in het Nederlandse handelsverkeer speelt, houdt uiteraard verband met de ligging der Belgische en de vroegere Nederlandse koloniën.

TABEL IV.

In- en uitvoer van de B.L.E.U. en Nederland volgens werelddelen¹⁾.

(in procenten van de waarde).

	Invoer.													
	Europa		Amerika				Afrika			Azië			Oceanië	
	B.L.E.U.	Ned.	Totaal		w.o. Ver. Staten		Totaal			Totaal		Indon.	B.L.E.U.	Ned.
1936/38 ²⁾	57,7	61,6	21,2	22,2	8,7	10,8	7,9	11,1	3,1	6,2	12,2	7,2	3,8	0,3
1947	47,4	46,5	37,0	43,6	26,5	28,1	7,3	9,1	1,9	3,7	7,1	4,6	2,8	0,6
1948	53,9	53,6	30,2	32,4	17,9	17,5	7,3	9,4	2,8	3,7	10,3	6,8	2,9	0,8
1949	52,6	56,2	29,7	25,8	18,1	16,6	7,5	10,4	3,2	3,6	12,3	7,6	3,6	0,8
1950	52,6	58,9	26,7	19,1	15,7	11,6	7,5	10,6	5,1	5,3	15,2	6,6	4,8	1,5
1951 11 mnd.	51,6	56,9	26,1	19,3	15,8	11,0	8,0	11,2	5,2	6,8	17,5	7,8	4,2	1,3

	Uitvoer.													
	Europa		Amerika				Afrika			Azië			Oceanië	
	B.L.E.U.	Ned.	Totaal		w.o. Ver. Staten		Totaal			Totaal		Indon.	B.L.E.U.	Ned.
1936/38 ²⁾	71,3	72,1	14,4	9,4	7,4	3,6	1,5	6,4	3,9	6,4	13,2	5,8	1,6	0,7
1947	68,7	72,7	12,3	7,9	4,4	2,7	2,3	9,0	4,9	6,9	12,9	7,2	3,1	0,9
1948	65,3	73,1	16,2	7,7	6,0	2,7	3,8	10,3	4,9	5,8	12,4	7,5	2,4	0,7
1949	69,1	72,3	14,4	7,3	5,3	2,9	4,3	8,5	3,8	6,3	15,3	10,4	1,0	0,7
1950	68,2	73,5	16,8	9,9	8,5	4,3	3,7	7,2	4,3	6,2	10,6	5,7	1,2	0,8
1951 11 mnd.	65,0	68,9	16,3	12,6	7,9	5,7	4,0	8,5	5,0	7,2	11,3	5,5	2,5	1,4

¹⁾ Bronnen: Nationaal Instituut voor de Statistiek en C.B.S.

²⁾ Voor Nederland 1938.

Omtrent de handelspartners der Benelux-landen geeft tabel V een indruk. Uit deze tabel blijkt, dat de B.L.E.U. en Nederland de belangrijkste handelspartners — met uitzondering uiteraard van de Kongo en Indonesië — gemeen hebben. De mate, waarin de diverse landen aan het handelsverkeer van België en Nederland deelnemen, loopt echter sterk uiteen. Zo zijn de Verenigde Staten sedert het einde van de oorlog België's belangrijkste leverancier, terwijl zij, wat Nederland aangaat, in dezen, na

tot en met 1949 eveneens de eerste plaats te hebben ingenomen, in 1951 op de derde plaats parasseerden. Frankrijk neemt aan de Belgische invoerzijde een soortgelijke positie in als Duitsland de laatste jaren bij de Nederlandse invoer, en omgekeerd. Voorts blijkt, dat het aandeel van de in tabel V genoemde landen in de Nederlandse in- en uitvoer doorgaans groter was dan dat in de in- en uitvoer van de B.L.E.U.

TABEL V.

Aandeel van enkele belangrijke handelspartners in de in- en uitvoer van de B.L.E.U. en Nederland¹⁾.

(in pCt van de waarde).

Landen van herkomst en bestemming	Invoer.											
	1936/38 ²⁾		1947		1948		1949		1950		1951 11 mnd.	
	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.
Verenigde Staten	8,7	10,8	26,5	28,1	17,9	17,5	18,1	16,6	15,7	11,6	15,8	11,0
Nederland	8,7	—	5,9	—	8,2	—	9,3	—	10,0	—	10,9	—
B.L.E.U.	—	11,5	—	12,3	—	14,9	—	14,4	—	18,5	—	18,5
Frankrijk	13,3	4,6	11,3	4,6	8,7	4,9	10,1	6,9	11,4	4,8	10,4	4,2
Duitsland ³⁾	11,4	21,3	2,7	2,3	5,9	5,4	6,4	6,8	8,1	12,1	8,8	12,1
Verenigd Koninkrijk	8,4	8,1	9,3	9,6	9,7	9,4	8,8	11,0	9,6	9,8	8,5	8,2
Kongo/Indonesië	7,9	7,2	7,3	4,6	7,3	6,8	7,5	7,6	7,5	6,6	8,0	7,8
Totaal	58,4	63,5	63,0	61,5	57,7	58,9	60,2	63,3	54,3	63,4	62,4	61,8

Landen van herkomst en bestemming	Uitvoer.											
	1936/38 ²⁾		1947		1948		1949		1950		1951 11 mnd.	
	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.	B.L.E.U.	Ned.
Nederland	11,6	—	12,8	—	15,5	—	14,7	—	22,4	—	18,0	—
B.L.E.U.	—	10,2	—	15,8	—	15,9	—	13,4	—	13,8	—	14,6
Verenigd Koninkrijk	13,9	22,7	9,8	13,0	9,0	14,4	9,4	16,3	7,8	14,9	9,9	16,0
Frankrijk	16,8	5,8	12,4	7,4	9,3	8,1	7,5	7,2	9,3	4,6	8,9	4,4
Verenigde Staten	7,4	3,6	4,4	2,8	6,0	2,8	5,3	2,9	8,5	4,3	7,9	5,7
Duitsland ³⁾	11,2	14,9	1,5	3,1	4,6	6,0	10,5	10,9	6,8	21,1	6,4	13,8
Kongo/Indonesië	1,5	9,7	2,3	7,2	3,8	7,5	4,3	10,4	3,7	5,7	4,1	5,5
Totaal	62,4	66,9	43,2	49,3	48,2	54,7	51,7	61,1	58,5	64,4	55,2	60,0

¹⁾ Bronnen: Nationaal Instituut voor de Statistiek en C.B.S.

²⁾ Voor Nederland 1938.

³⁾ Voor België m.i.v. 1949, voor Nederland m.i.v. 1950 alleen West-Duitsland.

TABEL VI.

In- en uitvoerproducten der Benelux-landen¹⁾.
(in pCt van de waarde)

Producten	Invoer				Uitvoer			
	B.L.E.U.		Nederland		B.L.E.U.		Nederland	
	1950	1951 10 mnd	1950	1951 10 mnd	1950	1951 10 mnd	1950	1951 10 mnd
Melk, zuivelproducten, eieren en honing	3,1	2,5	0,1	0,1	0,3	0,1	15,2	12,0
Levende planten enz., groenten en wortelen					0,9	0,5	7,4	5,6
Graangewassen	5,9	5,8	6,1	6,8	0,2	0,4	0,4	0,5
Producten van vles-, vis-, schaal- en weekdieren					0,4	0,4	2,0	3,0
Vetstoffen, oliën en vetten en producten	1,8	- 2,0	2,5	2,6	1,2	1,8	3,2	3,0
Oliehoudende granen en vruchten, granen, zaaigranen, fruit, planten voor industrieel en geneeskundig gebruik, stro en voeder	1,9	2,1	4,2	4,6				
Hout en houtwerk	2,5	2,2	4,6	4,8	0,2	0,1	0,8	0,7
Wol, dierenhaar en producten daarvan	9,9	8,8	7,0	4,6	11,6	9,0	2,8	2,3
Katoen en katoenen producten	5,8	5,3	6,4	5,4	6,1	5,7	3,7	3,8
Vlas, hennep, andere plantaardige vezels en producten	1,8	2,1	1,0	1,2	5,0	4,8	1,1	1,2
Ertsen, slakken, assen	4,9	5,8	2,7	3,4				
IJzer, gietijzer, staal en werken daarvan	3,0	3,3	7,5	8,4	19,0	27,0	3,4	3,6
Koper en koperwerk	4,2	4,2	1,4	1,7	4,8	3,9	0,4	0,7
Tin en tinwerk					1,2	1,1	2,7	3,3
Minerale brandstoffen en oliën, bitumineuze grondstoffen en producten daarvan	6,4	8,0	9,9	10,8	3,8	2,9	7,3	8,3
Meststoffen	1,8	1,2	1,9	1,3	4,8	3,6	1,4	1,8
Ketels, machines, mechanische toestellen en onderdelen	6,8	5,8	7,1	5,8	4,0	3,0	2,4	2,4
Electrische machines en toestellen	2,5	2,1	2,7	3,0	2,9	2,5	5,5	5,5
Voertuigen	4,2	3,8	3,0	2,2				
Totaal	ca 67	ca 66	ca 68	ca 67	ca 67	ca 67	ca 60	ca 58

¹⁾ Teneinde vergelijking mogelijk te maken zijn alle cijfers ontleend aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek.
• betekent: gegevens volgens deze groepering ontbreken.

Wat het handelsverkeer tussen Nederland en de B.L.E.U. onderling betreft, blijkt, dat Nederland sedert het einde van de oorlog België's belangrijkste afnemer is geweest. In 1950 en in de eerste elf maanden van 1951 ging niet minder dan resp. 22,4 en 18,0 pCt van de Belgische uitvoer naar Nederland, hetgeen betekent, dat Nederland gedurende deze jaren meer uit België importeerde dan het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk — die als afnemers in belangrijkheid op Nederland volgden — tezamen.

Van Nederlands standpunt bezien is de situatie anders; de B.L.E.U. is sedert 1950 Nederlands grootste leverancier, doch als afnemer paraisseerde zij in 1950 — na West-Duitsland en het Verenigd Koninkrijk — op de derde en gedurende de eerste elf maanden van 1951 op de tweede plaats met resp. 13,8 en 14,6 pCt van de totale Nederlandse uitvoer.

Voor Nederland resulteerde de partiële handelsbalans met België in 1950 en 1951 in een passief saldo van resp. f 708,9 en 688,1 mln op een totaal handelsverkeer — dus in- en uitvoer tezamen — met België van resp. f 2.152,9 en f 2.846,2 mln. Het dekkingspercentage van de Nederlandse handelsbalans met België beliep in 1950 50 en in 1951 61.

In tabel VI ten slotte is een overzicht gegeven van een aantal belangrijke in- en uitvoerproducten der Benelux-landen. Uitgegaan is hierbij van die producten, welke voor beide, of één der beide landen, hetzij als invoer, hetzij als uitvoerpost van belang zijn. Wanneer evenwel een bepaald product slechts voor één land als in- of uitvoerpost van belang is, is tevens het percentage voor het andere land vermeld, teneinde niet de indruk te vestigen, als zou dit laatste land het betreffende product in het geheel niet hebben geïm- of geëxporteerd. Zo is bijv. niet alleen de Nederlandse uitvoer van melk, zuivelproducten enz. vermeld, maar eveneens die van België, hoewel deze uitvoer voor laatstgenoemd land slechts een zeer gering gedeelte van de totale uitvoer uitmaakt. Om dezelfde reden is de Nederlandse invoer van melk en zuivelproducten aangegeven.

Uit deze tabel blijkt, dat er in de meeste gevallen geen groot verschil bestaat in de betekenis, die een bepaalde goederengroep voor de Belgische en Nederlandse invoer heeft. Het naar verhouding grootste verschil doet zich voor bij de invoer van melk, zuivelproducten, eieren en honing; de Nederlandse invoer dezer producten is, uit-

gedrukt in procenten van de totale Nederlandse invoer, van vrijwel geen betekenis, de Belgische beloopt 2,5 à 3 pCt van de totale import. Aan de uitvoerzijde zijn de verschillen talrijker en meer in het oog lopend. Volgens de groepering van het Nationaal Instituut voor de Statistiek zijn voor Nederland de posten „melk, zuivelproducten, eieren en honing” met 15,2 en 12,0 pCt, „minerale brandstoffen en oliën etc.” met 7,3 en 8,3 pCt en „levende planten etc.” met 7,4 en 5,6 pCt van de grootste betekenis; in België staat evenwel de post „ijzer, gietijzer, staal en werken daarvan” met 19,0 en 27,0 pCt van de totale uitvoer ruimschoots aan de kop, gevolgd door „wol, dierenhaar en producten daarvan” met 11,6 en 9,0 pCt. Meer dan in de vorige tabellen komt derhalve in tabel VI het structuurverschil tussen de Belgische en de Nederlandse handel naar voren.

Rotterdam.

J. H. ZON.

STATISTIEKEN

OFFICIËLE WISSELKOERSEN VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.
Van 4 April 1952 af.

Plaats	Per	Schriftelijk en t.t.	
		Aankoop	Verkoop
Brussel	100 B.fr.	7,59	7,61
Frankfort a/Main	100 D.M.	90,39	90,57
Kopenhagen	100 D.Kr.	54,86	55,16
Lissabon	100 Escud.	13,15	13,28
Londen	1 £	10,63	10,65
Montreal (t.t.)	1 Can. \$	3,86 ^{1/2}	3,88 ^{1/2}
Montreal (luchtpost)	1 Can. \$	3,86	3,88 ^{1/2}
Montreal (zeepost)	1 Can. \$	3,85 ^{1/2}	3,88 ^{1/2}
New York (t.t.)	1 U.S. \$	3,79 ^{1/2}	3,80 ^{1/2}
New York (luchtpost)	1 U.S. \$	3,79	3,80 ^{1/2}
New York (zeepost)	1 U.S. \$	3,78 ^{1/2}	3,80 ^{1/2}
Oslo	100 N.Kr.	53,05	53,33
Parijs	100 Fr.fr.	1,084	1,088
Praag	100 Kcs	7,58	7,62
Stockholm	100 Z.Kr.	73,25	73,66
Zürich	100 Z.fr.	86,71	87,09

Abonneert U op de E.-S.B.

RIJSSEN

biedt

bouwrijpe industrieterreinen aan, aangesloten op het gas-, electriciteits- en waterleidingnet en gelegen aan de grote spoorlijn Twente-Holland;

heeft

uitstekende treinverbindingen (alle treinen van en naar Twente stoppen er) en vormt een knooppunt van vijf buslijnen,

moet

de industrialisatie voortzetten om het bevolkingsoverschot op te vangen en het aanzienlijke woonforensisme tegen te gaan;

is

een aantrekkelijke woongemeente door zijn rijkdom aan natuurschoon.

Inlichtingen:

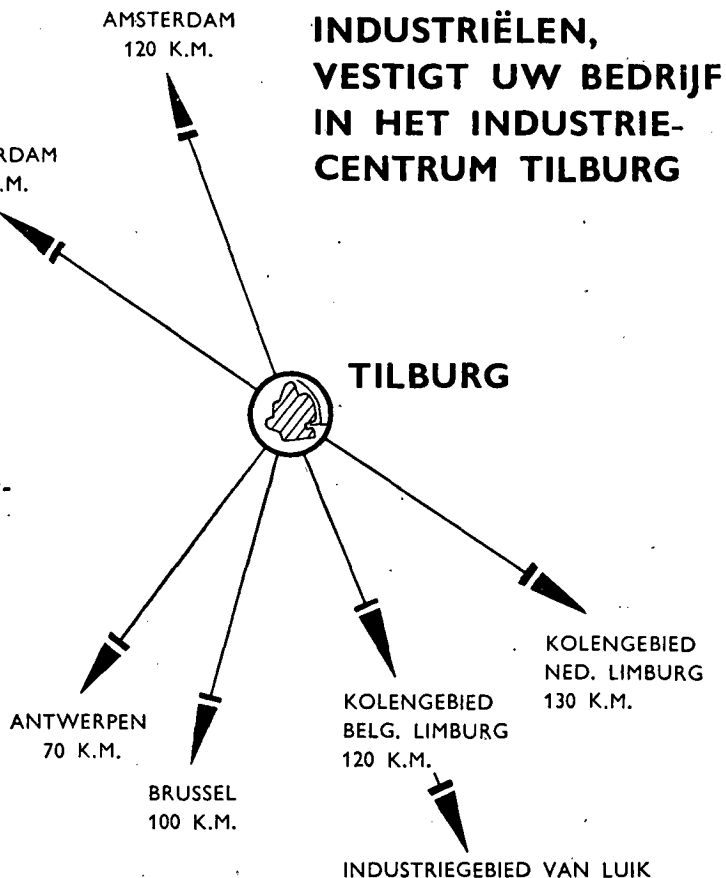
Stadhuis Rijssen, tel. K 5480-444 (2 lijnen)

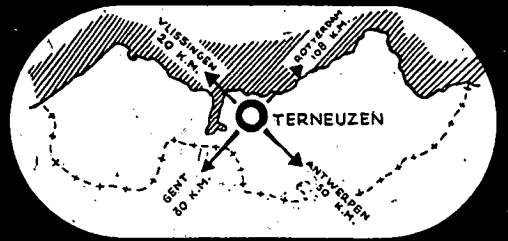

De in goede conditie zijnde vervoersgelegenheden, de korte afstanden naar centra van handel en nijverheid in Nederland en België en de vervoersfrequentie maken Zevenbergen zeer geschikt als industriële vestigingsplaats!

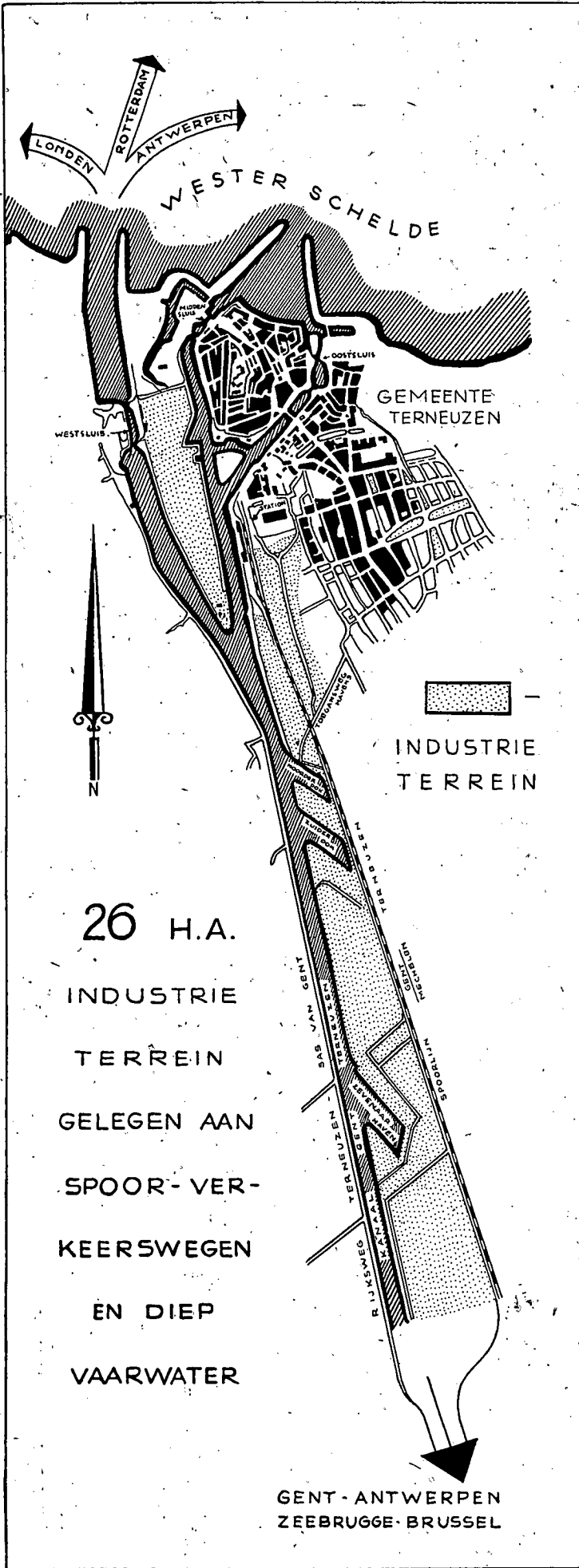
(E.T.I. Rapport over Zevenbergen)

- Gelegen in het centrum der Beneluxlanden
- Ruime industrieterreinen
- Arbeidzame bevolking
- Vakbekwame arbeiders
- Spoor-, weg- en waterverbindingen
- Lage krachttarieven
- Uitstekende vakscholen
- Centrum van textiel-, metaal-, schoen- en lederindustrie
- Economische Hogeschool

TERNEUZEN
HET CENTRUM
VAN
ZEEUWSCH-
VLAANDEREN

vacatures

Bij N.V. Duclou (een der belangr. huizen voor textiel-import in België) St. Michielslaan 109 te Brussel, komt de plaats vacant van

DIRECTIE-SECRETARIS

Leeftijd 30—40 jaar, vloeiend Ned. en Frans sprekend en schrijvend; hoge eisen worden gesteld aan organisatorische capaciteiten en commerciële feeling. Aanvangssalaris: 12.000 Belg. frs.

Sollicitaties worden met uiterste discretie behandeld. Eigenhandig geschreven brieven met opgave van godsdienst, leeftijd, opleiding en praktijk, vergezeld van recente foto, aan de directie.

diversen

**Voor econ. documentatie,
excerpten, vertalingen**

M. A. E. WIESSING

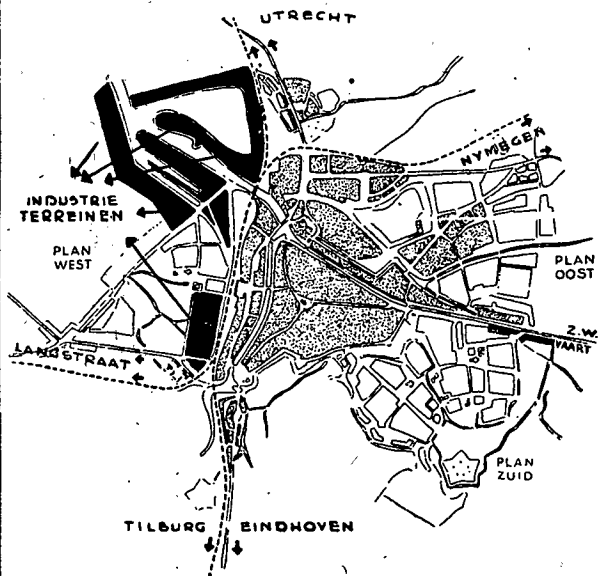
Ec. Cand. — Beëd. Traductrice
Albert Cuyperstraat 274 - Amsterdam
Telefoon 98479

Van n. Azië vertrekk. koopvaardijoff. te koop: Pracht in prima staat verk. **Am. FORD Super de Luxe** coach, m. radio en verw. f 4200.— (nieuw prijs f 10650.—) Br. Irenestraat 19, Arnhem.

Aang. **CHEVROLET** 1947, geheel in prima staat f 3500.—. Huizerweg 7, Bussum Tel. 4388

**Adverteer in
deze rubriek.**

's-Heerogebosch

**Prachtige terreinen voor
Industrie-vestiging**

ETTEN EN LEUR

in Noord-Brabant

•
Goede verbindingen
Gunstig gelegen industrie-terrein
Lager, middelbaar en nijverheids-
onderwijs-instellingen
Wekelijkse Woensdag-markt, voor vee de
grootste in West-Noord-Brabant

•
IN HET HART VAN DE BENELUX:

3/4 uur van Rotterdam en Antwerpen
Ruimste arbeidsmarkt van Nederland

•
Bedrijfsruimte in huur of huurkoop
te verkrijgen

•
Nadere inlichtingen te verkrijgen aan het
Secretariaat van de Industrie-Stichting,
Markt 1, te Etten. Tel. K 1608-217

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.)

Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie
14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.)

□
Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland en de Uniegebieden en
Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.
Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per
ultimo van het kalenderjaar.

□
Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk,
Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

□
Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M.
Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-
tarief f 0,43 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures”
en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie
behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgave van redenen te
weigeren.

Losse nummers 75 cents.